LETO XII. ŠT. 10 (541) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 15. MARCA 2007

NOVI GLAS

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, DCB (Padova)
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE PADOVA - ITALY

CENA 1 EVRO

www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Uvodnik

Igor Gregori

Kam po novice?

Bilo je tako, kot bi na odru Kulturnega doma potekala srhljivka z nastopom strahov italijanske družbe in njene politike. Osrednji novinar kontra-informacije v Italiji je vzel v naročje igračko, poimenovano sistem Italija, in jo do konca razstavil na osnovne dele, tako da je naposled razkril postopke, po katerih nam tale zamegli pogled in nam prikaže tako stvarnost, ki ji najbolje ustreza. Travaglio je bil pred občinstvom tako prepričan v svoje besede, da ni bilo med predavanjem - pravo lekcijo novinarstva - slišati niti muhe, le kakšen spontan aplavz in smeh po bolj ironičnih in pikrih klofutah zakulisnemu poigravanju t.i. mogočnikov. Bilo je kot poslušati izmišljeno zgodbo človeka, ki nosi v sebi ponos donkihotske zavesti, da je na pravi poti in ima prav, ne glede na to, kar mu zunanji svet, v tem primeru državni družbeno-politični kadri, vsega očita.

Travaglio je med srečanjem poudarjal svoje vidike, ki se strogo opirajo na dejstva. Pri poslušanju se je zdelo, da je junak španskega pisatelja končno postal nenadno priseben, njegov dvorni pribočnik pa nor. Če se prepustimo ironiji, bi novinarja lahko označili za pravega partizanskega Berlusconija 'nas ostalih'!

Na Kulturni dom je vendar legla neka neobičajna, sicer sorodna dimenzija, ko si je lahko marsikdo končno priznal, no, nisem edini tepec, nisem edini, ki 'narobe' razmišlja! Travagliu je treba namreč priznati, da je s svojim nastopom ponudil trezen primer, kako je treba stvarnost preiskovati, da lahko uberemo neko drugo pot razmišljanja, ki vodi stran od tistega, ki nam ga vsiljuje oljnato kolesje italijanskega kova. Slednje se oplaja najprej pri politiki, gospodarstvu in ne nazadnje tudi pri medijih. Sistem sestavlja mreža vzročno posledičnih premikov, ki imajo svojo nalogo v tem, da ohranjajo same sebe. Travaglio je zato odkril način, s katerim se da razumeti, kako struktura deluje. Dejansko ni povedal nič novega, le to, kar je, česar pa nihče noče razkriti. Postavil se je ob bok novinarstvu, ki ne želi podleči sodobni praksi in utečenemu nekorektnemu poročanju dogodkov, ali, če bi se sklicevali na samega Travaglia, dejstev!

Kar se večini italijanskih prebivalcev zdi običajna praksa, se v drugih evropskih državah tako vedenje kaže za nepojmljivo. Ravno v tujini je treba po mnenju Travaglia iskati novice, ki nam lahko nudijo celovitejši in bolj nepristranski pogled na italijansko stvarnost, v kateri je opozicija 'drugače mislečih' majhna, skorajda neopazna. Travaglio je s svojim dolgim nastopom zato pokazal, kako je njegov poklic v Italiji še vedno v hudi moralni stiski in pred jasnimi etičnimi vprašanji. Še toliko bolj je zato vreden razmislek novinarja, ko je občinstvo pozival k stavki branja časopisja v znak želje po svobodnem in neodvisnem novinarstvu, ki je v drugih državah še dejaven.

Ko je Travaglio sklenil svoje predavanje in je bilo s tem večera konec, je bilo vendar marsikomu očitno oz. še enkrat potrjeno, da se je treba iz sladkega sna intelektualne poštenosti prebuditi in ponovno zreti stvarnosti v oči, ki se nekaterim izmed nas kaže hujša od Don Kihotove, ko je bil slepo prepričan, da so mlini na veter močni sovražniki.

"V domovini morate biti prisotni, vrata so vam vedno odprta!"

Foto JMP

Člani in somišljeniki Slovenske skupnosti v Ljubljani

Sprejem v državnem zboru

Prejšnji petek je delegacija stranke Slovenska skupnost doživela izjemen sprejem v Državnem zboru Republike Slovenije. Delegacijo je vodil deželni tajnik Damijan Terpin, udeležili pa so se je še deželni predsednik Rafko Dolhar, dolinska županija Fulvia Premolin, goriška odbornika na pokrajini in občini Mara Černic in Silvan Primožič, tržaški občinski svetnik Igor Švab ter številni člani s Tržaškega in z Goriškega. Najprej je delegacijo sprejel predsednik Državnega zbora dr. France Cukjati, ki ga je spremljal predsednik Komisije za Slovence v zamejstvu in po svetu mag. Janez Kramberger. Po uvodnem pozdravu, ki ga je izrekel dr. Dolhar, v katerem je predstavil SSk kot samostojno, narodno politično stranko s šestdesetletno tradicijo, je deželni tajnik Damijan Terpin orisal vlogo, ki jo stranka Slovenska skupnost opravlja s tem, da Slovenci sami oblikujejo politična stališča in delujejo samostojno na političnem prizorišču: "Naše poslanstvo je, da ohranjamo slovensko samobitnost v Italiji", je poudaril tajnik SSk. V nadaljevanju je Terpin podprl predlog ustavne spremembe, da bi v Državnem zboru bili tudi predstavniki Slovencev v zamejstvu in po svetu. Poudaril je nadalje, da sta v tej zakonodajni dobi tako Državni zbor kot vlada v korist slovenskih manjšin opravila pomembne korake, še posebno z Zakonom o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja s pravico do imenovanja svojega predstavnika v Svet za Slovence v zamejstvu. Predstavil je nov deželni volilni zakon, v katerega je vključen evropski model za olajšano izvolitev predstavnika slovenske manjšine v Deželnem svetu, za katerega se je SSk zavzemala. Opozoril je na bližnje priprave za nov italijanski državni volilni zakon, v katerega bi morala Italija vključiti zagotovljeno predstavništvo za slovensko manjšino, kot velja za italijansko v Sloveniji in kot je zapisano v zakonu 38/01, pri tem pa dodal, da "bolj kot bodo Slovenci prisotni v italijanskih državnih organih, manj bodo prelagali svoje težave na matično državo".

V nadaljevanju so bila izpostavljena še druga odprta vprašanja, v prvi vrsti (ne)izvajanje zaščitnega zakona 38/01. Deželni tajnik Terpin je orisal situacijo glede paritetnega odbora, za katerega je rimska vlada končno imenovala svoje predstavnike. Poudaril pa je zaskrbljenost glede na to, da se širijo govorice o potrebi po ponovnem preverjanju seznama občin, v katerem naj bi se zakon 38/01 izvajal.

Predsednik DZ Cukjati je poudaril pomembnost združevanja Slovencev zunaj meja v društva, poudaril pa, da "vendar je pri reševanju odprtih vprašanj pomembna politična organiziranost, zato je vesel aktivnega delovanja stranke Slovenska skupnost." Z izvolitvijo predstavnika Slovencev v zamejstvu in po svetu v Državnem zboru bi se okrepila vez z matično domovino in še posebno prisotnost zamejske problematike v slovenski javnosti.

Sledilo je srečanje s predsednikom Odbora za zadeve Evropske unije Antonom Kokaljem. Na tem je bilo poudarjeno, da bo potrebno v luči slovenskega predsedovanja Evropski uniji nameniti tudi Slovencem v zamejstvu posebno pozornost. Županja Premolinova in odbornik Primožič sta s predsednico Odbora za kmetijstvo Marjetko Uhan spregovorila o čezmejnih možnostih oljkarstva in vinogradništva.

Obisk se je zaključil s pogostitvijo, ki jo je pripravila stranka NSi, kjer je bila prisotna podpredsednica in evropska poslanka Ljudmila Novak, kateri se je občinski svetnik Igor Švab zahvalil za poseg v Evropskem parlamentu v korist požganih občinskih jasli ter ostalih šolskih poslopij, ki še čakajo na popravilo.

Čuj

Pogovor

Letošnji prejemnik nagrade goriških zavetnikov prof. Sergio Tavano o Gorici skozi zgodovino 3

Slovesnosti

Ob 100-letnici rojstva p. Placida Corteseja so se zvrstile številne prireditve 5

Polemike

Deželni predsednik Illy pisal ministroma Padoi Schioppi in Giulianu Amatu o popačenih izkaznicah 10

Na pobudo ministrice Linde Lanzillotta

Rim imenoval manjkajoče člane paritetnega odbora

Italijanska vlada je 7. marca na predlog ministrice za deželna vprašanja in lokalne avtonomije Linde Lanzillotta potrdila uredbo o imenovanju paritetnega odbora, ki nadzoruje izvajanje zaščitnega zakona za slovensko manjšino v Italiji, in tako imenovala štiri manjkajoče člane odbora. Slovensko zunanje ministrstvo je pozdravilo njihovo imenovanje, zadovoljni sta tudi krovni organizaciji SSO in SKGZ. Vlada mora sedaj sprejeti le še uredbo o umestitvi paritetnega odbora, ki bo tako lahko nadaljeval delo in oblikoval seznam občin, kjer naj bi se zaščitni zakon izvajal. Kot je za STA pojasnil vir v italijanski vladi, so bili imenovani odgovorni urednik Primorskega dnevnika Bojan Brezigar, nekdanji predsednik goriške pokrajine Giorgio Brandolin, direktor ene največjih italijanskih javnomnenjskih agencij SWG Maurizio Pessato in predsednik združenja jezikovnih manjšin v Italiji Domenico Morelli. Ministrica je sprejetje uredbe napovedala že v začetku februarja predsednikoma krovnih organizacij, vendar je zadnja vladna kriza povzročila nekajtedensko zamudo. Lanzillotta je zagotovila, da se bodo poskušali izogniti postopkom, ki bi dodatno zavlačevali uresničevanje zaščitnega zakona. Obljubila je, da bo v kratkem obiskala Trst in se zavzela za redna srečanja s predstavniki manjšine. Kot je poudarila, je slovenska manjšina za sedanjo vlado zelo pomembna.

"Italijanska vlada je s tem potrdila zavezo za dosledno uresničevanje zakona o zaščiti slovenske manjšine," so sporočili z MZZ.

Zadovoljna sta tudi predsednika krovnih organizacij Štoka in Pavšič. Kot je dejal Štoka, bo moral odbor nadoknaditi zamujeni čas. Pri tem je opozoril na vprašanja zvišanja prispevkov, problem glasbenega šolstva idr. Prvo dejanje, ki po Pavšičevem mnenju čaka vlado, pa je, da določi teritorij, na katerem naj se izvajajo določila zaščitnega zakona.

20-članski paritetni odbor je bistven za izvajanje zaščitnega zakona, ki je bil sprejet februarja 2001, a je večina njegovih določil še vedno neuresničenih.

Zadovoljstvo z deželnim volilnim zakonom

Caveri in slovenska manjšina

Predsednik avtonomne dežele Dolina Aosta Luciano Caveri je predsedniku Furlanije Julijske krajine Riccardu Illyju pisal v zvezi z novim volilnim zakonom v naši deželi. Caveri izraža svoje zadovoljstvo z dejstvom, da vsebuje zakon določilo za olajšano izvolitev slovenskega predstavništva. Pri tem spominja, da se je že sam kot poslanec v Rimu in Bruslju zavzemal za slovensko problematiko v naši deželi. Posebej pripominja, da je sam aktivno sodeloval pri oblikovanju oz. izglasovanju našega zaščitnega zakona.

Predsednik Doline Aosta je velik prijatelj Slovencev v naši deželi. Bil je tudi večkrat v naših krajih. Za vse to smo mu Slovenci lahko hvaležni.

SLOMAK poslal Napolitanu pobudo za odlikovanje Bratuža

Predsednik Slovenske manjšinske koordinacije (SLOMAK) Rudi Pavšič je italijanskemu predsedniku Giorgiu Napolitanu poslal pobudo, naj podeli postumno odlikovanje glasbeniku Lojzetu Bratužu. Pavšič je Napolitana tudi obvestil o spominskih slovesnostih, ki so ob 70-letnici smrti glasbenika, kulturnika in pevovodje, žrtve fašističnega nasilja nad Slovenci, potekale v Gorici. "V imenu Slovenske manjšinske koordinacije, ki združuje organizacije slovenskih manjšin iz Italije, Avstrije, Madžarske in Hrvaške, se do vas obračam s prošnjo, da bi podelili visoko državno odlikovanje goriškemu Slovencu Lojzetu Bratužu in s tem na najbolj primeren način ovrednotili njegovo mučeniško smrt in se spomnili na veliko gorje, ki je bilo prizadeto naši narodni skupnosti v takratni Julijski krajini v času fašistične diktature," je v pobudi zapisal Pavšič.

Na dnu...

RTVS

Državni zbor bo moral ponoviti postopek imenovanja dveh članov programskega sveta Radiotelevizije Slovenija. Potem ko so poslanci podprli imenovanje Jurija Paljka in Marjana Terpina v programski svet, je namreč predsednik DZ France Cukjati ugotovil, da sklepa nista bila sprejeta v skladu z zakonom o RTVS, ki za imenovanje zahteva večino vseh poslanskih glasov, torej 46. Po odstopu treh članov programskega sveta RTVS je namreč državni zbor 9. t.m. sprejel sklepa o imenovanju dveh novih svetnikov: Jurija Paljka (zanj je glasovalo 41 poslancev, proti pa 15) in Marjana Terpina (za 43, proti 13 poslancev). Cukjati pa je pred podpisom sklepov ugotovil, da sklepa nista bila sprejeta v skladu z zakonom o RTVS in da te zakonske določbe ni upoštevala niti mandatno volilna-komisija, saj je državnemu zboru v imenovanje predlagala oba kandidata z navadno večino glasov članov komisije. Komisija bo zato morala znova izbirati med kandidati, prijavljenimi na javni poziv, predvidoma 21. marca.

Ob 50-letnici Rimske pogodbe

Evropa: stari in novi problemi

Letos poteka 50 let od podpisa Rimske pogodbe z dne 25. marca 1957, s katero je šest zahodnoevropskih držav ustanovilo Evropsko gospodarsko skupnost, predhodnico današnje Evropske unije. V načrtu je več zadevnih proslav, osrednja slovesnost pa bo 24. in 25. marca v Berlinu, kjer se bodo zbrali voditelji EU, hkrati pa bo v Rimu potekal prvi vrh mladih z naslovom Vaša Evropa, katerega se bo udeležilo tudi šest mladih iz Slovenije. V Rimu se bodo sestali tudi predsedniki parlamentov držav članic in Evropskega parlamenta, ki bodo razpravljali o politični prihodnosti Evrope in njeni vlogi v svetu. Prihodnjega 22. marca pa bo na Evropskem univerzitetnem inštitutu v Firencah potekal seminar z aktualnim naslovom: Kaj manjka Evropi?

V procesu širitve Evropske zveze so bili v zadnjem desetletju storjeni nadvse pomembni koraki. Spomnimo naj na pristop desetih novih članic 1. maja 2004. Med temi je bila tudi Slovenija, ki je z letošnjim letom vstopila v območje evra in bo prihodnje leto kot prva od članic novink prevzela šestmesečno predsedstvo Unije, kar bo zanjo izredno pomembna politična uveljavitev. Z letošnjim letom sta pristopili v Unijo Bolgarija in Romunija. Tako šteje danes Unija 27 polnopravnih članic, število, ki je predvideno v znani pogodbi iz Nice. Za vsako nadaljnjo širitev pa se bodo morali voditelji Zveze še domeniti. Brez nove pogodbe bo morda vanjo sprejeta Hrvaška, ker so se z njo začela pogajanja že pred sprejetjem nove evropske ustave. Za vstop pa se perspektivno potegujejo Bosna in Hercegovina, Črna gora, Srbija, Makedonija in Kosovo (v pričakovanju popolne neodvisnosti). Potem je tu še odprto vprašanje o morebitnem pristopu Turčije. Javno mnenje v evropskih sredinah civilne družbe ni še jasno opredeljeno glede primernosti pa tudi koristnosti sprejema Turčije v evropsko integracijo. Pri tem se navajajo predvsem verski in zgodovinski, pa tudi zemljepisni razlogi, po katerih naj bi Turčija ne sodila v tradicionalno pojmovanje Evrope. Pomisleki so tudi demografske narave, saj gre za državo s skoro 80 milijoni prebivalcev, pripadajočih muslimanskemu svetu. Tudi sedanji papež Benedikt XVI. se je še v bližnji preteklosti opredeljeval proti njeni vključitvi, po svojem nedavnem obisku v tej deželi pa je spremenil mnenje.

Drugo odprto vprašanje zadeva organizacijski in politični koncept evropske nadaljnje integracije. Pred dvema letoma oblikovana nova evropska ustava je trčila na nepredvidene ovire, potem ko so jo francoski in nizozemski volilci na referendumih zavrnili. Postavlja se vprašanje, ali jo bistveno spremeniti ali jo ponovno ponuditi v odobritev starim in novim članicam. O tem bodo v najvišjih političnih krogih Unije odločali verjetno prihodnje leto. Morda bo letošnje proslavljanje 50-letnice Rimske pogodbe priložnost za trezen razmislek vseh članic, kako dograditi skupne organizacijske strukture in načine sprejemanja odločitev v glavnih institucijah Zveze. Nekateri politiki se namreč premalo zavedajo, da je to, kar je bilo doslej doseženo na ravni povezave, zgodovinska novost v razvoju meddržavnih zvez. Gre namreč za prvi primer prostovoljnega povezovanja ne okrog centra moči, temveč na skupnih pravnih in kulturnopolitičnih standardih.

Predmet očitkov so omejitve glede prostega gibanja delovne sile na ozemlju celotne Unije. Trenutno namreč obstajata dva razreda državljanov. Prvi razred sestavljajo državljani "starih" članic, ki se lahko zaposlijo kjerkoli na področju Unije. Drugo skupino predstavljajo prebivalci novopridruženih članic, ki so jim omejili prostost zaposlitve na ozemlju "starih" članic. Le tri od petnajstih dotedanjih članic (Velika Britanija, Irska, Švedska) niso izkoristile pravice, da za sedem let omejijo novinkam prosto zaposlovanje. Res je, da gre za prehodno obdobje sedmih let, a praksa dokazuje, da so strahovi pred tujimi delavci odveč. Zaključek, ki izhaja iz vsega navedenega, je ta, da so nekateri evropski državljani enakopravnejši od drugih. S tem nikakor ne želimo opravičevati pojava evroskepticizma, temveč zgolj opozoriti na stanje stvari, in to v prepričanju, da bodo omenjene omejitve čim prej dejansko presežene v duhu skupnega gospodarskega prostora in utrjevanja evropskega duha.

Alojz Tul

Povejmo na glas

Zapravljamo goriško občino?

Kar se dogaja v pripravah na izvolitev nove ali sedanje goriške občinske uprave, je slej ko prej osupljivo, čeprav je bilo podobna znamenja opaziti že prej. Že prej je bilo namreč mogoče zaznati težko razumljivo nezadovoljstvo volilcev leve sredine s petletnim Brancatijevim mandatom ali vsaj njihovo razmeroma veliko zaskrbljenost in močne dvome, ki očitno niso napovedovali nič dobrega. Toda omenjena zaskrbljenost in večji ali manjši dvomi javnega mnenja sami po sebi še niso odločilni. Značilni so za uvodni del volilnih priprav ter se kasneje navadno spremenijo v prepričano in odločno lastno opredelitev. Zgodilo pa se je nekaj drugega, kar je dosti usodnejše: politične sile sedanje vladajoče goriške koalicije so se spustile na teren tako izrazitih kontrastov ter pomislekov o Brancatiju in se tako odkrito postavile proti njegovi ponovni kandidaturi, da imajo sile desne sredine trenutno bolj ali manj dobljen položaj. Kako je to mogoče in kdo je za nastalo situacijo odgovoren?

Seveda še ni vse izgubljeno, toda čas se izteka in zahteva hitro ukrepanje, za katero se je nujno odločiti nemudoma oziroma takoj. Usmeritvi v slepo ulico je botrovala levosredinska vladajoča občinska politika in levosredinska vladajoča občinska politika je tista, ki edina lahko iz te slepe ulice najde izhod. Prvič si politika ne sme dovoliti - ali pa tvega zelo veliko in to ne samo v luči občinskih volitev -, da počne nekaj, česar si njeni volilci gotovo ne želijo. Levosredinski volilci si gotovo ne želijo, da bi se na volišča podali brez upa zmage, in sedanja predvolilna drobitev možnosti zmage pač ne zagotavlja. Drugič mora imeti politika v pripravah na volitve - v kolikor želi biti na njih uspešna - v mislih v prvi vrsti program in vsebino svojega programa, v našem primeru bistvo in smisel iztekajočega se petletnega levosredinskega mandata. In bistvo tega programa je v ustvarjalnem sobivanju večinskega naroda z vsemi drugimi narodnimi skupnostmi ter v tvornem sodelovanju z bližnjo Slovenijo oziroma novogoriškim in širšim obmejnim prostorom, kar je ne nazadnje izgrajevanje nove Evrope v teh naših krajih. Nimamo zadovoljivih jamstev, da bi desnosredinska uprava v navedeni smeri prepričano nadaljevala, kar pomeni, da je v interesu vsesplošnega razvoja in prebivalstva na obeh straneh meje, da bi bodoča goriška uprava ostala levosredinska. V kolikor levosredinska politika bistvo svojega programa v sebi ponovno zares obudi, pač ne more več vztrajati v sedanjih malenkostnih prepirih in lahko še pravočasno uredi svoje vrste ter omogoči svojim volilcem možnost za zmago. V nasprotnem primeru, kot rečeno, možnosti za zmago praktično ni.

Vsekakor za zmagovit volilni nastop ni še prepozno, vendar je zanj po storjenih napakah nujno izvesti pravi pravcati preobrat. Preobrat in to brez vsakršnega obotavljanja: hiter premik sedaj razbite leve sredine v njeno brezpogojno strnjenost.

Janez Povše

POGOVOR Prof. Sergio Tavano, letošnji prejemnik nagrade sv. Hilarija in Tacijana

"Veliko je bogastvo obenem čutiti za svoje Danteja, Goetheja in Prešerna!"

Najvišje odličje mesta Gorica, nagrado mestnih zavetnikov sv. Hilarija in Tacijana, bo v petek, 16. marca, ob 20.30 v avditoriju furlanske kulture prejel prof. Sergio Tavano, upokojeni univerzitetni profesor, znani umetnostni zgodovinar in ploden publicist, pobudnik in član pomembnih kulturnih ustanov (ICM, Inštitut za družbeno in versko zgodovino, SAZU itd.). Pred podelitvijo priznanja je prof. Tavano pristal na skupni pogovor za tednika Voce Isontina in Novi glas ter povedal marsikaj zanimivega o Gorici: o njeni preteklosti in skupnem kulturnem obzorju, o propadanju mesta in upanju v njegov preporod...

Kaj vam pomeni prejem prestižnega odlikovanja?

Priznanje seveda cenim; toda bolj kot za to, kar sem naredil ali skušal narediti, upam oz. želim, da je podelitev vezana na prizadevanja Gorice, da bi se držala civilnih in evropskih kriterijev in vrednot, ki smo jih hoteli poudariti v naši interpretaciji zgodovine. Želim, da bi šlo za ovrednotenje teh smernic, ki so bile skupne tudi drugim izrednim osebnostim, kot npr. Vittoriu Periju: če se torej nagrada podeljuje tej viziji goriške istovetnosti, sem počaščen in še bolj spodbujen, da na tej poti nadaljujem. Ne gre torej za priznanje osebi, ampak idejam, ki sem jih skušal posredovati in uveljavljati.

V preteklosti nisem vedno naletel na odobravanje. Verjetno sem celo doživel večjo pozornost v bližnji Sloveniji, kjer sem npr. v zadnjih letih prejel pomembno priznanje z imenovanjem za dopisnega člana SAZU-ja, nato mi je Goriški muzej posvetil zbirko študij. Zaradi svoje bližine slovenskemu svetu sem bil tudi tarča kritik. Zame pa je temeljno poznati in ljubiti različne kulture; tudi zato mi je iskreno žal, ker smo izgubili avstrijsko oz. nemško komponento, ki sta po svoje več stoletij zaznamovali našo zemljo. Gorica se lahko pohvali s tem, da ima tri pljučna krila. Imeti večjo občutljivost in znanje je nekaj lepega! Veliko je bogastvo čutiti za svoje obenem Danteja, Goetheja in Prešerna! Do izgube te velike zgodovinske priložnosti je prišlo zaradi poudarjanja nacionalnih razlikovanj; prišlo je do istovetenja med Slovani in komunisti, na drugi strani med Italijani in fašisti. Vse to je bilo povod za pogubno škodo. Obubožanje je razvidno npr. v brezkončnih razpravah o fojbah, ko se žal ne upošteva, da je v njih umrlo še najmanj Italijanov, znatno več Slovencev in Hrvatov. Že zaradi tega ni mogoče reči, da je šlo za genocid Italijanov, ampak za fizično izničevanje nasprotnika. Če utegnemo razmisliti o naši preteklosti z večjo objektivnostjo in ravnovesjem, lahko osvojimo vizijo Gorice, ki je bila v zgodovini kozmopolitska, danes bi rekli "evropska". Moja skrb je prav ta: širiti obzorja.

Ali ne mislite, da procesi globaliziranega sveta lahko pometejo s takim razmišljanjem o mejah? V Gorici je vse več novih obrazov, vedno več priseljencev, pa tudi univerzitetnih študentov... Kaj lahko pomeni vaše delo za prihodnost Gorice?

Gorici in Goričanom moramo pomagati, da se ne bi zapirali vase. Nujno je, da spet osvojimo neko naddržavno razsežnost ali vsaj tako, ki ni omejena na sam kraj. Ne smemo se zapreti vase, še zlasti pa ne smemo biti v protislovju z evropsko vizijo, v kateri imajo svoje mesto prav vsi, veliki ali majhni: če je narod pomemben ali ne, o tem ne odloča število njegovih članov. Vsi jeziki imajo iste pravice ne glede na število ljudi, ki jih govorijo. Istovetnost je pomembna, v kolikor je vezana na pojem omike in strpnosti; ta pa ne pomeni "prenašanje" drugega, ampak sprejemanje drže drugega, kot je pravil Ascoli: strpen ni, kdor drugega prenaša, ampak kdor drugemu priznava iste pravice.

Primer takega ravnanja nam je dal že oglejski patriarhat, ki ga ne smemo imeti za državo, ampak prvenstveno za duhovno in kulturno tvorbo. Zaradi različnih pojmovanj posvetne in duhovne razsežnosti oglejskega patriarhata pa žal prihaja v nekaterih krogih, zlasti na Videmskem, do interpretacij, ki so nepopolne in celo anahronistične. Oglej dobro poznam in mi je žal, ker sem moral zaradi "občanske dolžnosti" bolj poglobiti svoje znanje goriške zgodovine: spoznal sem, da je treba raziskovati na široko, v evropskem obzorju, ki je širše od današnjega.

Oglej in Evropa. Ima še smisel se sklicevati na oglejske korenine v iskanju evropskega duha?

Pomislimo na primer goriške grofije. Oglejska Cerkev je dala svojevrsten liturgični, hagiografski, dogmatski in pastoralni pečat trem evropskim jezikovnim skupinam, ki se srečujejo na tej zemlji; to so slovanska, germanska in latinska oz. neolatinska skupina. Gre za edinstven primer v Evropi. Oglejska Cerkev je dala enoten pečat miselnosti in kulture prek institucij, ki so bile enake za vse, in prek latinskega jezika, ki ni ogrožal razvoja različnih krajevnih jezikov. Pripadniki različnih jezikov so dobivali isti kulturni pečat od Coma do Ljubljane, od Celovca do Pulja. In vendar so bili po kulturni dediščini zelo različni.

Gorica je doživela nekaj podobnega. V času patriarhata ni imela lastne Cerkve, ampak politično stvarnost s podobnimi mentalnimi in moralnimi razsežnostmi. Tu so bivale in plodno sobivale komponente iz bavarske dežele, kranjskega in koroškega kota ter doline Cadore.

Danes je nujno, da spet osvojimo tako miselno širino in se upremo skušnjavi, da bi se zapirali v ozke kroge. Stvari se ne bodo spremenile in do sprave ne bo prišlo, če vsaka stran, ne glede na drugo, ne prizna lastnih krivd za to, kar se je zgodilo v prejšnjem stoletju. Če Italijani oz. Slovenci ne priznajo s prepričanjem zla, ki so ga storili, ne da bi pričakovali, da na to pokaže kdo drug, se ne bomo premaknili z mrtve točke. Ko je pesnik Ungaretti obiskal Gorico, je izjavil, da pojem "zmage" lahko obstaja le kot bogoskrunsko dejanje brata proti bratu. Ne moremo misliti ali trditi, da je ena komponenta višja od druge: v Gorici se je to začenjalo uveljavljati ob koncu 19. stoletja, ko pri ljudskem štetju, do katerega je prihajalo vsakih deset let, niso več postavljali vprašanja o pogovornem jeziku, ampak o narodnostni pripadnosti. Tedaj se je pojavilo nekaj novega: izbira. Izbrati kulturo ni isto kot jo podedovano sprejeti. Tako se je izgubila kulturna sorodnost, ki je prej veljala za ljudi od Romunije pa tja - v določenem trenutku - vse do Lombardije. Zato ni slučaj, da je prav na prehodu iz 19. v 20. stoletje zaznati veliko kulturno vrenje, ki je prineslo do pomembnih spodbud za naše področje. Največji Goričani so živeli prav v tistem obdobju: na eni strani Gregorčič, na drugi Michelstaedter. Te in druge osebnosti je označevala močna etična vnema: niso razmišljali o stvareh, kakršne so bile, ampak o tem, kakšne bi morale biti. Taki so bili tudi Marin, Pocar, Morassi in druge osebnosti, ki so se zavedale sprememb časa. Pred sabo so imeli absolutne vrednote. Bili so plemeniti po čutenju, imeli so iste kulturne vrednote. To je bil posebno srečen trenutek in obenem konec tistega ravnovesja pluralnih komponent, nakar je izbruhnilo najhujše.

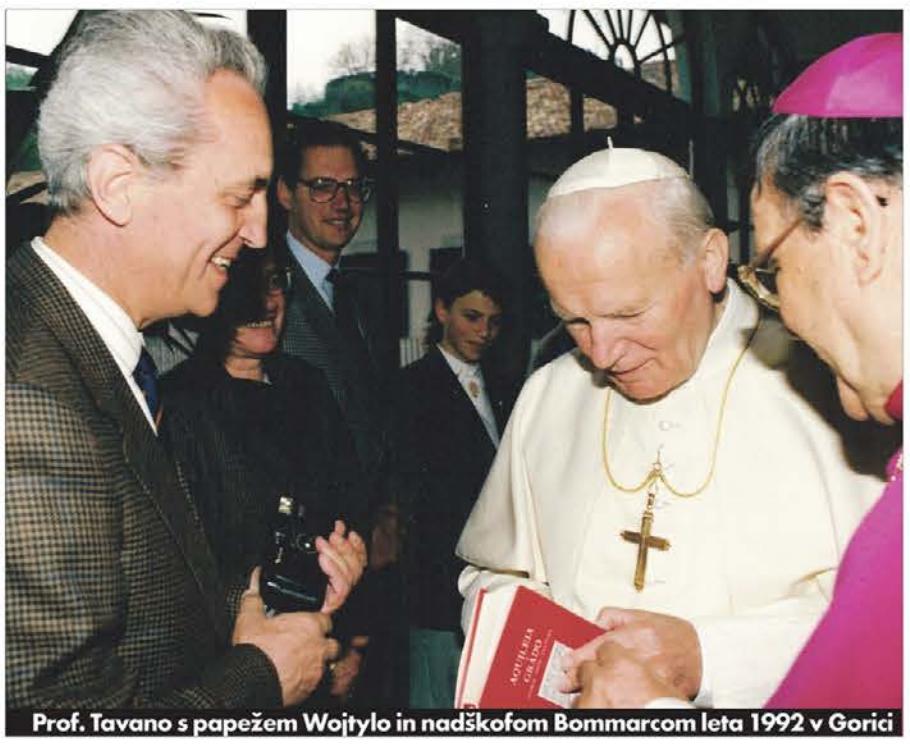

Prof. Tavano s papežem Wojtylo in nadškofom Bommarcom leta 1992 v Gorici

Pomislite, da je Gorica imela pred prvo vojno kar štiri dnevnike in šestnajst periodičnih listov, ki so izhajali vsaj dvakrat na mesec. Potem ko je Marija Terezija postavila določilo o obveznem šolanju, so ljudje veliko brali, bil je čas čitalnic, ni bilo nepismenosti. V Trebuši je še vedno mogoče videti staro fresko, ki prikazuje učitelja, kako kara učenca: če ne bo študiral, ga bo pobral hudič. Učenje je imelo veliko moralno in civilno vrednost.

Različno je stanje v Italiji. Spominjam se, kako so mi v vojaški službi oficirji naročili, naj naučim brati in pisati nepismene vojake: bilo je nemogoče, pri 20 letih niso več sposobni učenja niti najpreprostejših kriterijev; in ti so prihajali iz Veneta, niti ne z juga. Še danes se v Italiji kar 30% ljudi, ki berejo časopis, ustavi pri drugi vrstici članka. To so sužnji televizije! Spominjam se učitelja Camilla Medeota iz Šlovrenca, ki mi je pravil, da je njegova mati, rojena okrog leta 1870, kmetica, ob nedeljah popoldne brala Manzonijeva Zaročenca. K temu je verjetno spodbujal vaški župnik; našim ljudem sta bili izobraževanje in znanje v veselje in užitek.

Goriška kultura je torej doživela postopen zaton?

Ponekod se še naleti na "gosposko" miselnost, moram pa reči, da Gorica na splošno odločno umira: in to malo po lastni krivdi, malo pa zaradi zunanjih vzrokov. V demokraciji prevlada število. Če je veliko, ni niti potrebna občutljivost do drugih. Če si Goričan drzne kaj predlagati na deželni ravni, ne pomeni veliko. Če prihaja s šibke strani, bo tudi ideja šibka... Vrednota je torej pomembna, če jo podpira dovolj številčna skupina. Emblematično je, kar se je zgodilo nedavno: Nicolo' Fornasir je predlagal delovno izmenjavo na področju bolniških operaterjev s Kitajci; zamisel so podprli samo v Gorici. Je tudi res, da goriški politični predstavniki niso vedno najbolje zastopani.

V naši deželi se razpravlja o zaščitenem zastopstvu Slovenca v deželnem svetu, v Sloveniji pa je po zakonu izvoljen vsaj en italijanski in madžarski parlamentarec. Na 90 slovenskih parlamentarcev so kar trije italijanski. V naši deželi, kjer vsi vemo, da živijo tudi Slovenci, se lahko zgodi, da jih kljub njihovemu številu ne zastopa noben Slovenec. Italija ni nikdar imela občutljivosti za jezikovne manjšine. Slovenska šola se je po mirovni pogodbi (ki je niti ni predvidevala) ohranila samo zato, ker jo je proveditor Devetta (ki je bil pravzaprav Devetak) "rešil" z okrožnico, s katero je onemogočil njeno ukinitev. V zadnjih letih je rimski parlament izglasoval dva zakona za manjšine v naši deželi, ki pa sta zelo omejevalna. Dovolj je, da pomislimo na to, da po zakonu 38/2001 Slovenci nimajo niti pravice spreminjati goriške toponomastike.

Dobro poznate razmere v Sloveniji. Nova Gorica in še zlasti Ljubljana - v primerjavi z Gorico - hodita po drugačnih poteh...

Da, čeprav je razdalja med Novo Gorico in Ljubljano velika. Na Goriškem je kljub vsemu še vedno neka navezanost na skupno kulturno obzorje. Ko prideš na Razdrto, se tam začne drug svet. Agresivnost Italijanov iz preteklosti je opravila svoje. Spominjam se, kako je skupina iz moje mestne četrti, katere član sem bil kot mladenič, bila poimenovana po "junaku" fašistične revolucije: to je bil učitelj Sottosanti, "mučenec"; umoril ga je obupani oče, saj je učitelj ne samo prepovedoval otrokom, da bi govorili po slovensko, ampak jim je ob vsaki izrečeni slovenski besedi pljuval v usta in jim prebadal jezik z iglo! Čeprav ne tako kruto, so Italijani - žal tudi po padcu fašizma - pogosto ohranjali tak nesprejemljiv občutek premoči in vzvišenosti. Zanimivo je, da Italijani oz. državljani kraljevine Italije, t.i. "regnicoli", so Slovencem pravili "allogeni" (tujerodci, op.p.) in niti ne "alloglotti" (tujejezični, op.p.)! Prav oni so imeli za tujerodce Slovence, ki so tu živeli dolga stoletja! Nekaj neverjetnega! Če si je kdo drznil reči, da pripada tej zemlji, so mu povedali, da je za njen odkup (!) padlo 600 tisoč Italijanov. Kot bi hoteli dokazati, da je prva svetovna vojna omogočila odrešitev od Avstrijcev, kar pa je najbolj žaljiv način interpretiranja zgodovine. Dovolj je, da pomislimo na prejšnjo kulturno raven Gorice, na procese, ki jih je prekinila prav vojna.

Kako gledate na odnos med goriško Cerkvijo in kulturo pred zatonom Gorice in kako zdaj?

Goriška Cerkev ima velike zasluge. Nadškof Attems je pridigal v štirih jezikih, kar pomeni, da je širil isti nauk in pastoralo ljudem ne glede na njihov jezik. Ni jih silil, da bi se prilagajali, ampak se je sam prilagajal ljudem! Cerkev je veliko naredila na kulturnem, organizacijskem, skrbstvenem področju itd. Prve goriške ustanove skrbstvenega značaja so cerkvene: pomislimo na zavod Contavalle, na teološko semenišče, gimnazijo, ustanove, ki so močno zaznamovale goriško kulturo. Ustvarile so etično osnovo naše družbe, ji vcepile čut dolžnosti, ki je pozitiven vidik in hkrati, na neki način, tudi "meja" Goričanov v smislu nelagodja, ki izvira iz dejstva, da se obveze ne spoštujejo, oz. frustracije, ko se ne utegne uresničiti nekaj, kar bi bilo pravično. To se je dogajalo do tržaškega škofa msgr. Fogarja. V nekem članku so ga pred kratkim lažno oblatili v državnem dnevniku, ki ni sprejel niti dokumentiranega pojasnila škofa Ravignanija. Fogar je bil edini italijanski nadškof, ki je moral zapustiti škofovsko službo, ker so ga imeli za "nezvestega". Ni hotel blagosloviti Oberdankovega kipa, češ da je to bil ubijalec. Še Peri je rekel: "Če je v vsej naši deželi osebnost, ki bi bila vredna kanonizacije, je to prav msgr. Fogar!" Bil je gosposki in prijazen, pozoren do ljudi in večkulturnega obraza družbe. Po izgonu je živel še skoraj 40 let; na dopust je hodil v dolino Tures (pokrajina Bocen, op.p.), kamor so ga hodili obiskovat Goričani. Bil je zadnji, ki ni istovetil naroda z resnico. Lahko ima prav tudi nekdo, ki ni tvoje narodnosti... Za njim je prišlo v Gorico več škofov od zunaj, imeli so jasna navodila iz Rima, pogosto so skrbeli bolj za politiko kot za pastoralo, bolj za formalne in manj za vsebinske vidike. Daleč so časi škofa Sedeja, ki se je oblikoval v Avguštineju na Dunaju in imel okrog sebe sposobne duhovnike. Ne samo po kulturi, ampak predvsem po miselnosti so to bili izjemni ljudje. Danes je Cerkev odsotna. Najhujše je, da je ne potiskajo k robu drugi, ampak je to storila sama. Kje se še oblikujejo mladi? Če izvzamemo skavte in redke izjeme, kje se še formirajo mladi v verskem okolju? Odmanjkala so pomembna formativna središča, ker sta zmanjkali ustvarjalnost in domišljija. Ne gre za to, da Cerkev kaj vsiljuje, ampak da je v službi skupnosti. Mladih je vse manj tudi v cerkvah: pridige jih ne privlačujejo, verski nauk v šoli je gotovo premalo, da bi lahko govorili o krščanski formaciji. Nihče ni prisilil Cerkve k molku; zaradi njenega molka pa ni več pozivov k čutu dolžnosti, k pravičnosti in resnici. Kdo danes skrbi oz. kaj ponuja tri tisoč univerzitetnim študentom? Bi se med temi našlo 30 ali 40 študentov, ki bi se enkrat tedensko udeležili maše? Podobno velja za višješolce. Skratka: tako ni mogoče iti naprej!

Govorili ste o zatonu Gorice. Ne vidite nobenega izhoda iz njega?

Gorica propada, to je dejstvo. Potrebno bi bilo vliti nove kulturne gorečnosti, toda ali je to še mogoče? Kdo ve? Kako revna je danes Gorica, lahko zaslutimo že tako, da pomislimo, kako sta edini temi, ki "vžgeta" in polnita strani dnevnikov, odpadki in globe pri semaforjih. Tu se vidita naša omejenost in moralna beda. Poleg tega, kdor je prejel globo, je očitno šel naprej z rdečim semaforjem! In se je celo našel, kdor je predlagal zakon za odpravo teh glob. Kje smo? Goričani očitno letajo nizko. Cerkev je pred sto leti letela visoko; msgr. Sedej je svoj čas prirejal seminarje za duhovščino, da bi jo seznanjal s tem, kako je treba oskrbovati spomenike, in s ključnimi kulturnimi vprašanji. V mesto so redno prihajali ugledni strokovnjaki z Dunaja in od drugod. Tedaj je Gorica razmišljala na široko in veliko pomenila v Evropi, povezana s pomembnimi gibanji na celini. Danes ne pomeni nič v deželi in skoraj niti v pokrajini. Potreben je preokret. Misel na slavno preteklost ni nostalgija, ampak zavest, da so ljudje na tej zemlji že živeli tako izkušnjo; zato jo lahko ponovijo še toliko bolj danes, ko se širi evropski duh. Upam, da bo Cerkev primerno sprejela te velike izzive, da bo zmožna pomenljivih gest, morda ob vstopu Slovenije v schengenski sporazum, ko bodo dokončno padle meje.

Stiki s Koprom in Ljubljano so odvisni od občutljivosti posameznikov?

To je dolžnost vseh in ne sme biti samo občutljivost nekaterih. V letih 2002-03 smo se pred vstopom Slovenije v EU spraševali, kaj lahko stori Cerkev. Lepo bi bilo, ko bi tisti dogodek proslavili z večjim poudarkom, ne le s kratkim srečanjem manjše skupine ljudi na Kostanjevici. Danes moramo poseči; v nasprotnem primeru ne bomo več vstali. Cerkev mora prenehati z nepotrebnim in splošnim pridiganjem, ki se ne dotika nikogar, in mora spet postati družbena moralna vest. Te naloge ne more zaupati nikomur. Cerkvena skupnost sama mora dati in podpreti pobudo, h kateri lahko tudi pristopijo razna društva in ustanove. Pomembno je se izogniti skušnjavi, da bi ostali apatični.

(prev. DD)

Naslednik kardinala Camilla Ruinija

Msgr. Bagnasco vodja italijanskih škofov

Papež Benedikt XVI. je 7. marca imenoval na čelo Italijanske škofovske konference (CEI) genovskega nadškofa msgr. Angela Bagnasca, ki bo na tem položaju zamenjal dosedanjega predsednika italijanskih škofov kard. Camilla Ruinija. Čeprav je običajno, da vodja Italijanske škofovske konference prevzame tudi mesto rimskega vikarja, pa bo rimsko škofijo v papeževem imenu še naprej upravljal Ruini. Ta je pustil za sabo globoko sled z doslednim poudarjanjem antropološkega vprašanja in z nedvoumnimi pozivi vernikom, ko je šlo - v družbi in politiki - za bistvena moralna vprašanja (pomislimo le na referendum o umetnem oplojevanju in na zakon, ki naj bi urejal partnerske zveze).

64-letni Bognasco, bližnji sodelavec Ruinija, s svojim predhodnikom deli konservativna stališča do vloge Cerkve v politiki in družbi. Sin peka z diplomama iz filozofije in teologije je bil imenovan na položaj genovskega nadškofa avgusta lani, ko je na tem položaju nasledil sedanjega vatikanskega državnega tajnika kard. Tarcisia Bertoneja. Če je torej Wojtylovo papeževanje zaznamovala dvojica kardinalov Sodano-Ruini (državni tajnik-predsednik škofovske konference), bosta Ratzingerjev pontifikat tako ali drugače pomagala krojiti kard. Bertone in nadškof Bagnasco, ki bo po vsej verjetnosti imenovan za kardinala na naslednjem konzistoriju junija letos. Poznavalci vatikanskih hodnikov trdijo, da gre za izbiro kontinuitete, čeprav je bil Ruini bolj bojevit, Bagnasco pa naj bi bil previdnejši. Novi predsednik italijanskih škofov naj bi bil posebno drag Bertoneju, hkrati pa tudi Ruiniju, saj ga je le-ta postavil za predsednika upravnega sveta škofovskega dnevnika Avvenire. Bagnasco je po formaciji tomist, izvedenec v metafiziki in sodobnem ateizmu, dobro pozna cerkvena gibanja, pa tudi šolsko pastoralo, saj je veliko poučeval na višjih šolah, semeniščih in univerzah. Junija 2003 je bil imenovan za vojaškega ordinarja za Italijo; to nalogo naj bi opravljal z znatno mero ravnovesja in občutljivosti. Večkrat je obiskal vojake v Bosni, Iraku, Afganistanu in Libanonu. Novi predsednik italijanskih škofov zelo odločno brani krščanske vrednote in simbole v naši družbi ter podpira vlogo in poslanstvo kristjanov, ki "se ne smejo omejevati na to, da so prisotni. Z veliko umirjenostjo morajo dokazati vso moč lastne istovetnosti."

DD

Ob 300-letnici cerkve sv. Nikolaja

Izšel umetnostni vodnik po ljubljanski stolnici

Ljubljanska stolna cerkev sv. Nikolaja bo letos obeležila 300-letnico. Izid umetnostnega vodnika z naslovom Ljubljanska stolnica Ane Lavrič je eden izmed dogodkov, ki bodo okronali ta jubilej. Lavričeva je na predstavitvi v Galeriji Družina povedala, da se je pri pisanju monografije oprla na objavljeno literaturo in povzela dosedanje vedenje o cerkvi, hkrati pa je v delo vključila še nekatere novosti o samem objektu in opremi, poglobila pa se je tudi v vsebino fresk. Pri pripravi monografije je Lavričeva izhajala iz publikacije, ki jo je leta 1973 o stolnici pripravila Majda Smole. Ohranila je njeno delitev na zgodovinski pregled in vodnik o stolnici. Pri slednjem se je posebej posvetila zunanjščini in notranjščini cerkve, vključno s poslikavami sten in obokov ter notranje opreme. Lavričeva je želela podatke v knjigi popestriti do te mere, da bi bralec ob raziskovanju stolnice občutil, da "stoji v božjem svetu in bi se hkrati zavedel kulturne dediščine, ki jo ljubljanska stolnica predstavlja kot spomenik iz časa baroka".

Stolni župnik Franci Šuštar je o monografiji dejal, da zapolnjuje vrzel, ki jo je bilo že mogoče začutiti. "Knjiga je zelo strokovna in priročna," je dejal. Ob tem je izrazil veselje ob zaključku restavriranja Quagliovih fresk na stropu cerkve, ki so jih opravili strokovnjaki Restavratorskega centra RS. Napovedal je, da imajo v načrtu tudi obnovo fresk v kupoli in v prezbiteriju, do leta 2011 pa bi radi obnovili Milavčeve orgle, ki bodo takrat beležile stoletnico. V letošnjem letu pričakujejo tudi zaključek restavriranja Liberijeve slike sv. Nikolaja. Med dogodki, ki se bodo v letošnjem letu zvrstili v čast 300-letnice ljubljanske stolnice, je Šuštar omenil romanja duhovnikov in vernikov vsako postno nedeljo, v maju bodo pri maši vsak dan ob 9. uri predstavili umetnostni in duhovni pomen posameznih umetnin v stolnici, pripravili bodo Zgodovinski simpozij ob 300-letnici ljubljanske stolnice, v Narodni galeriji pa bodo 24. maja odprli razstavo Upodobitev ljubljanskih škofov.

Do osrednje slovesnosti, ki bo 13. maja v stolnici, bosta organizirana koncert Zbora bogoslovcev in organistov ter nastop Koralnega zbora Akademije za glasbo, jeseni pa bo na sporedu koncert zborov Zavoda svetega Stanislava in Škofijske klasične gimnazije. Dokumentarni film o stolnici v režiji Marka Cafnika pripravljajo tudi pri Televiziji Slovenija.

Ob jubileju z ljubljansko stolnico sodeluje tudi Umetnostnozgodovinski inštitut Franceta Steleta ZRC SAZU, ki bo za konec leta pripravil znanstveno monografijo o pomenu stolnice v širšem slovenskem in evropskem kontekstu, maja 2008 pa bodo v sodelovanju z Mestnim muzejem in Restavratorskim centrom RS postavili razstavo z naslovom Sakralna dediščina baročne Ljubljane, je povedala Barbara Murovec z inštituta.

Foto DPD

Gorica

Postna duhovna obnova

Slovensko pastoralno središče pri sv. Ivanu v Gorici vabi na postno duhovno obnovo, ki jo bo **v petek in soboto, 23. in 24. marca**, vodil ljubljanski pomožni škof in generalni viikar **msgr. dr. Anton Jamnik**.

V petek, 23. marca, bo v cerkvi sv. Ivana ob 19.30 maša z nagovorom. Ob 20.30 bo nato v bližnjem Močnikovem domu srečanje s starši, starimi starši, vzgojitelji in kateheti na temo: Krščanska vzgoja za odgovornost.

V soboto, 24. marca, bo škof msgr. Jamnik od 8.30 do 12. obiskal starejše v Zavodu sv. Družine, v bolnišnici sv. Justa in po domovih. Ob 15.15 se bo srečal z osnovnošolci, med katerimi bodo prvoobhajanci, pripravniki na spoved in volčiči. Ob 16. uri je na sporedu srečanje z nižje in višješolci (birmanci in izvidniki), ob 18.30 srečanje z mladimi, ob 19.30 sv. maša in nagovor, ob 20. uri pa družabnost.

Upravitelji pastoralnega središča toplo vabijo s pozivom: "Vzemi si čas in odrini na globoko!"

Prejeli smo

Vera ali duhovna iluzija - sožitje ali sozlitje? (4)

Ko se je v Ljubljani naš gospod nadškof De Antoni leta 1999 učil slovenščine, je zelo lepo povedal za tednik Družina: "Mislil sem, da pomeni poznanje jezika poskus, kako bolje spoznati tistega, ki ga govori. Jezik je najcelovitejši izraz duha nekega ljudstva. Ko se vanj poglabljamo, nam je mogoče vsaj delno razumeti občutja, zgodovino in razvoj naroda. Biti nagovorjen v materinem jeziku, pomeni najprijaznejšo obliko spoštovanja".

S takim prepričanjem je prišel nadškof Dino med nas. Sveta maša ob njegovem ustoličenju v goriški stolnici je bila viden »vihar« Svetega Duha, saj je nekdo med mašo, ko je veter butal oknice zaradi nevihte, zaklical: "Ne zapirajte oken, ker je to delo Svetega Duha". Tisti dolgi, prisrčni, radostni aplavz, ki je sledil berilom v treh jezikih, je nekoga vzpodbudil, da je zapisal v Novem glasu: "Zopet smo Slovenci polnopravno sprejeti v goriško Cerkev".

Ta odprtost našega nadškofa in tisti čudoviti dogodek v stolnici pa me spominjata na smokvo iz evangelija, ki je kazala lepo listje, a ko je Jezus iskal sadež, ga ni dobil. Prepričan sem, da smo danes veliko na slabšem, tako na verskem kot narodnem področju, kakor ob prihodu gospoda nadškofa. Na omenjenem srečanju smo vsi govorili izključno italijansko. V Gorici in v predmestju Gorice se uveljavljajo vedno bolj dvojezične svete maše, pri katerih smo v glavnem udeleženci le Slovenci. Ob množičnih shodih in proslavah goriške Cerkve nas sploh ne upoštevajo več, razen če se ne sami malo vrinemo. Prepričan sem, da je glavna odgovornost naša, ker je v nas zamrla ljubezen do domovine, naroda in jezika. Tako gospod nadškof ni dobil od slovenskih sodelavcev realnega pogleda v našo sedanjo stvarnost in našo polpreteklo zgodovino. Pred časom je sam povedal, da ne pozna življenja in dela našega svetniškega kandidata msgr. Jakoba Ukmarja. Najbrž ne pozna niti msgr. Trinka, msgr. Novaka in njihovih zapisov.

Če ne pozna našega križevega pota, ki se nadaljuje še danes, kako nam bo lahko govoril o Veliki noči?

Če sami nimamo ljubezni do domovine, naroda in jezika, kako mu bomo pomagali, da bo on resnično vzljubil narod, domovino in jezik svojih ovčic. Mi postajamo kot sužnji, ki nimajo domovine, niso del naroda in govorijo jezik gospodarjev.

Kako moremo prezreti klic papeža Benedikta XVI.: "Cerkvena gibanja morajo biti šola svobode, resnične svobode. Tu se hočemo naučiti te resnične svobode, ne tiste sužnjev. Mi si želimo resnično in veliko svobodo, tisto dedičev, svobodo otrok Boga". Goriška Cerkev, kot celotna Cerkev, je sestavljena iz novega Izraela, kjer ima vsak član enako dostojanstvo. To dostojanstvo se ne meri po množičnosti, moči, bogastvu in oblasti. To dostojanstvo je mnogo več, ker izvira od Boga in nas dela podobne Bogu. Kako bo lahko naš gospod nadškof, ob svojem času, predstavil svoje krščansko občestvo Tistemu, ki ne gleda na osebo, če udje tega novega naroda ne zaupajo drug drugemu ali celo zaničujejo drug drugega? Kraljestvo, ki je sprto med sabo, propade, je zapisano v Svetem pismu.

/ konec

Emil Radetič

Evangelij

Viljem Žerjal

4. POSTNA NEDELJA

Joz 5, 9.10-12; Ps 34; 2 kor 5, 17-21; Lk 15, 1-3.11-32

Jozue opisuje svoje ljudstvo kot brez spoznanja Boga. Zato nima Božjega blagoslova. Bog edini pa ostaja zvest svoji obljubi. Po njej bo Božje ljudstvo prejelo v posest deželo.

Ko so Izraelci prvikrat v obljubljeni deželi, obhajajo veliko noč in jedo od pridelkov kanaanske dežele. Mana je namreč prenehala. Je pa predpodoba nebeške mane, evharistije, podoba Jezusovega telesa, ki prihaja iz nebes. Vse je v režiji Boga.

Psalm opeva Božje usmiljenje in Božjo moč, ki nas rešuje vseh naših strahov (Ps 34, 5).

Apostol Pavel piše, "naj ne živimo več zase, ampak za tistega, ki je za nas umrl in bil obujen. Če je torej kdo v Kristusu spravil, je nova stvaritev. Staro je minilo. Glejte, nastalo je novo. Vse je od Boga, ki nas je po Kristusu spravil s seboj, nam pa naložil službo sprave, namreč to, da je bil Bog tisti, ki je v Kristusu spravil svet s seboj, nam pa zaupal besedo sprave, po nas vas kliče Bog. Zavoljo Kristusa vas prosimo, spravite se z Bogom. Njega, ki ni poznal greha, je zavoljo nas storil za greh, da bi mi postali Božja pravičnost v njem" (2 Kor 5, 15-21). S tem ga ni naredil za grešnega, marveč mu je naložil na ramena greh nas vseh. Drugje pravi, "da nas je Kristus odkupil od prekletstva postave tako, da je za nas postal prekletstvo. Pisano je namreč: "Preklet je vsak, kdor visi na lesu" (Gal 3, 13).

Človek si je zaslužil prekletstvo z drevesa v raju. Kristus pa to prekletstvo premaguje z umiranjem na lesu križa. Kakor je satan zmagal na lesu, tako Jezus zmaguje po strašnem umiranju na lesu.

Živi in umira za druge. Kristus si je namreč upal v svet vsakršne brezbrižnosti in krivičnosti ljudi, ki s svojo krivičnostjo dušijo resnico. Čeprav so namreč Boga spoznali, ga niso kot Boga slavili ali se mu zahvaljevali, marveč so postali v svojih mislih prazni in nespametno srce jim je otemnelo, so ponoreli. Zato jih je Bog prepustil poželenjem njihovih src, v nečistost, tako da so sami skrunili svoja telesa. Božjo resnico so zamenjali z lažjo. Bog jih je prepustil sramotnim strastem. So brez pameti, brez zvestobe, brez srca, brez usmiljenja" (Rim 1, 18-32).

Greh, tudi izvirni, je predvsem v tem, da odreka Bogu slavo in hvaležnost. Človek noče biti odvisen od Boga ali živi tako, kakor da bi ne bilo Boga. Lahko se ustavimo pri vsakem stavku ali celo pri vsaki posamezni besedi apostola, primerjamo se s takratno, Pavlovo besedo, ki tudi danes razgalja "jedilni list" sramotnih strasti in krivd, v katere se lahko človek pogrezne. Ker se nekateri znajdejo iz oči v oči z nizkotnimi, pri Pavlu naštetimi grehi, in se počutijo popolnoma nemočne in skoraj premagane, jih je treba opogumiti in vzravnati. Velikonočna zmaga nad grehom nevere in nehvaležnosti nam bo vlila novega Duha za oznanjevanje možate ljubezni, ki premaguje vse hudo, s satanom in smrtjo vred. Toda treba se je vedno poglabljati v molitev in pokoro ter samozatajevanje, v dobra dela, v Kristusa. Obenem naj se razširja tesnejša povezanost med vernimi.

Nobeno tarnanje nas ne sme zavreti in prestrašiti.

Bog nas namreč vedno spremlja in krepi. Pokazal bo nova pota do src ljudi, saj nas je veliko, ki ne samo zdihujemo, marveč tudi delamo za nov svet.

Oče izgubljenega sina se nam razodeva kot umirjen, ljubezniv in fin človek. Je prava podoba nebeškega Očeta, ki ima srce za vse. Še posebej se mu smilijo brezdomci, ljudje brez strehe nad glavo, zločinci, ki se jih vse izogiba, kakor da bi bili gobavi.

Prilika o izgubljenem sinu se vsa osredotoči na trdoto, bes starejšega sina, ki noče ljubiti brata.

Podoba moža, ki ga bomo posebno jutri s ponosom in ljubeznijo počastili, svetega Jožefa namreč, je s svojo skromnostjo in ponižnostjo ter hitrim odločanjem, ko Božjemu Sinu, ki mu ga je Oče kot krhko dete izročil v varstvo, strežejo po življenju, nas notranje lahko prenovi in poživi ter obogati.

Cerkev ga je prav zato postavila kot mogočnega varuha, zavetnika vesoljne Cerkve, nas vseh. Z ženo Marijo tudi danes pomaga voditi naše življenje. Zato pribežimo k njemu v svojih stiskah in v težavah vsega sveta.

Stališče slovenske Cerkve

Verska svoboda - preskusni kamen spoštovanja človekovih pravic

V času sprejemanja novega Zakona o verski svobodi, ki ga je slovenski parlament dokončno potrdil 2. februarja 2007, so mediji pod vplivom politične opozicije začeli močno napadati katoliško Cerkev na Slovenskem in ji očitati privilegiran položaj v njenem odnosu do drugih verskih skupnosti in do ostale civilne družbe nasploh. Njihovo nasprotovanje nima pravne osnove in temelji na ideologiji propadlega komunizma in novega liberalizma, ki Cerkvi odreka enakovredno mesto v družbi, v katoliškem nauku in v krščanstvu pa vidi ogledalo za spraševanje vesti.

Zakon o verski svobodi so poleg katoliške Cerkve, ki ji po cerkvenih statistikah pripada nad 80 odstotkov slovenskih državljanov, podprle tudi vse največje verske skupnosti, med njimi evangeličanska Cerkev, srbska pravoslavna Cerkev in islamska skupnost, ki imajo skupaj 99 odstotkov vernikov. Za Cerkev in druge verske skupnosti predstavlja sprejeti zakon znaten napredek, ker zagotavlja versko svobodo v skladu z evropskimi in drugimi mednarodnimi dokumenti.

Slovenska škofovska konferenca (SŠK) je nad sprejetim zakonom izrazila zadovoljstvo, hkrati pa se zaveda, da zakon ne more ustrezno obravnavati posebnih položajev oziroma vprašanj, ki zadevajo posamezne Cerkve ali verske skupnosti. Ustavni opredelitvi ločenosti Cerkva in verskih skupnosti daje zakon pozitivno vsebino. Je v sozvočju s predlogom Evropske ustavne pogodbe, ki je bil v Republiki Sloveniji že ratificirani, in pravi, da si bo Evropska zveza prizadevala za odprt, pregleden in reden dialog s Cerkvami in verskimi skupnostmi. Zakon daje pravno podlago za graditev pozitivnih razmerij med državo in Cerkvami ter verskimi skupnostmi na način, kot jih država vzpostavlja z drugimi civilnimi organizacijami ter zagotavlja svobodno uresničevanje verskega prepričanja. Glavna izboljšava, ki jo v slovenski prostor prinaša Zakon o verski svobodi, je opredelitev Cerkva in verskih skupnosti kot družbeno koristnih organizacij, ki družbo tvorno sooblikujejo.

Pravica biti kristjan ter razvijati in živeti krščansko identiteto je sestavni del človekovih pravic, ki izhajajo iz človekovega dostojanstva. Današnja Evropa in njene politične skupnosti bodo morale za prihodnji obstoj kontinenta spoštovati človekove pravice, med katerimi ima posebno mesto spoštovanje verske svobode. Starši imajo namreč neodtujljivo pravico, da svojim otrokom zagotovijo celovito in zadostno versko vzgojo in izobraževanje, ki ustreza njihovim moralnim prepričanjem. Slovenija je daleč naokoli edina država, ki v šolah nima verskega pouka. Omemba krščanskih korenin v Evropski ustavni pogodbi ali zgolj ustavna zagotovila posameznih držav za svobodno izražanje vere ne zadostujejo, če tega simboličnega dejanja ne podpirajo tudi konkretna dejanja in volja politikov, ki krojijo našo prihodnost.

Kristjani v Evropi se nad nespoštovanjem človekovih pravic in nad omejevanjem verske svobode ne smemo samo pritoževati, pač pa se moramo vprašati, kako evangelij prenašamo v življenje in v kolikšni meri je Božja beseda temelj našega družbenega udejstvovanja. V skladu s poslanstvom, ki ga imamo po krstu, smo zavezani k iskanju resnice in življenju po njej.

"Vse to, kar človek dela," je poudaril papež Benedikt XVI. na splošnem zasedanju papeške akademije za življenje 24. februarja letos, "ima dolžnost slediti temu, kar ve, da je prav in pošteno. Sleherni med nami je zavezan resnici in mora znati razločevati dobro od slabega, tudi tam, kjer družbeno okolje in interesi posameznikov k temu ne pripomorejo."

Dr. Andrej Saje
tiskovni predstavnik SŠK

Ob stoletnici rojstva

Slovesnosti v spomin na p. Corteseja

V sredo, 7. marca, je minilo točno sto let, odkar se je na Cresu rodil poznejši minoritski duhovnik, verski časnikar, mučenec zaradi ljubezni in kandidat za oltar p. Placido Cortese. Hrvaška minoritska provinca sv. Hieronima je za jubilej pripravila vrsto slovesnosti v mestecu Cres, pred tamkajšnjim starodavnim samostanom sv. Frančiška pa bo junija odkrila še velik Cortesejev kip v bronu.

P. Alojzije Litrić (levo) ob odkritju plošče na rojstni hiši p. Corteseja na Cresu

V Padovi

Slovesnosti ob stoletnici pa so se začele že v nedeljo, 4. marca, v baziliki sv. Antona v Padovi, kjer je p. Cortese služboval v letih 1931-33 in od februarja 1937, ko je prevzel vodstvo revije in založbe Messaggero di sant'Antonio, do aretacije 8. oktobra 1944. Ob 11. uri je slovesno somaševanje vodil provincial padovanske province minoritov p. Marco Tasca, pridigal pa je avtor prvega popolnega Cortesejevega življenjepisa p. Apollonio Tottoli iz Benetk. Ves dan so v bližnji dvorani vrteli dokumentarec Paola Damossa iz Turina Pogum molka, ki je medtem izšel še na "mednarodni zgoščenki", saj so film in vsi dodatki na njej v italijanščini, angleščini, slovenščini in hrvaščini.

V Trstu

Medtem ko je bila januarja krstna predstavitev dokumentarca v izvirniku v Peterlinovi dvorani v Trstu, kasneje pa ga je v slovenski sinhronizaciji, za katero je poskrbel Radijski oder iz Trsta, dvakrat predvajala slovenska televizija RAI v Trstu, na ogled pa je bil še v Cankarjevem domu v Ljubljani, je bila predstavitev za italijansko javnost v Trstu v torek, 6. marca, v cerkvi sv. Frančiška v Ul. Giulia. Na večeru, ki ga je vodil župnik p. Lino Pellanda, so spregovorili režiser Damosso, p. Tottoli, župnik prof. Ettore Malnati, ki je bil predsednik tržaškega škofijskega sodišča za patrovo beatifikacijo, in tržaški škof msgr. Evgen Ravignani.

Na Cresu

Naslednjega dne je bila v mestu Cres najprej slovesnost pred Cortesejevo rojstno hišo, ki jo je vodil gvardijan creškega samostana p. Alojzije Litrić. Župan prof. Gaetano Negovetić je odkril dvojezično spominsko ploščo, ki jo je zaradi zadržanosti škofa s Krka blagoslovil generalni vikar msgr. Ivan Kordić. Zapel je nonet hrvaških minoritov.

Slovesnosti so se nadaljevale v šolski dvorani, kjer je poleg noneta zapela ženska skupina Teha, program pa je povezoval urednik mesečnika Veritas p. Ivan Bradarić iz Zagreba. Pozdravne nagovore so imeli hrvaški minoritski provincial p. Djuro Hontić, generalni vikar msgr. Kordić, tajnik padovanske minoritske province p. Federico Santorin, domači župnik Anton Valković in župan Negovetić. Sledila je predstavitev druge, izpopolnjene in razširjene izdaje Cortesejevega življenjepisa, ki ga je pod novim naslovom Creski Kolbe napisal p. Ljudevit Anton Maračić iz Zagreba. Končno je bilo na vrsti še predvajanje dokumentarca s hrvaškimi podnapisi. Uvodne misli je izrekel tržaški časnikar in raziskovalec Cortesejevega dela Ivo Jevnikar, po filmu pa je spregovoril še avtor in režiser Damosso.

Zadnje dejanje je bilo v cerkvi sv. Frančiška, kjer je somaševanje več desetin redovnih in škofijskih duhovnikov iz Hrvaške, Slovenije (provincial p. Kos in dva nekdanja provinciala) in Italije vodil reški nadškof in metropolit msgr. Ivan Devčić. Pel je mešani zbor iz župnije sv. Marije Velike.

V Kopru

In še četrtek, 8. marca. Na ta dan je bilo predvajanje dokumentarca Pogum molka v polni dvorani pri Sv. Marku v Kopru. Na pobudo časnikarke RTV Slovenija Mirjam Muženič in duhovnika ter časnikarja Boža Rustje je večer pripravil Klub krščanskih izobražencev, vodila pa ga je Zlata Krašovec. Film je uvedel Ivo Jevnikar, sledil je še pogovor, pri katerem so poleg udeležencev sodelovali še Mirjam Muženič, p. Tottoli in "novoodkriti pričevalec" Nini Rossi, ki živi v Piranu, a je po rodu s Cresa, kjer je bil sosed in velikokrat strežnik svetniškega kandidata.

P. Placido Cortese za delovno mizo v uredništvu revije Messaggero di sant'Antonio

Še posebno priporočljiva v postnem času

Ljudska pobožnost križevega pota

V postnem času, ki smo ga začeli s pepelnično sredo, se kristjani bolj zavedamo dragocenosti Jezusovega trpljenja. Ko premišljujemo njegovo pot od smrtne obsodbe do smrti, nam tudi naša osebna bolečina ni več tako težka. Velika opora v hoji za trpečim Gospodom je lahko molitev oziroma ljudska pobožnost križevega pota. Skoraj v vsaki cerkvi ali kapeli so postaje oziroma upodobitve križevega pota sestavni del bogoslužnega prostora, obstajajo pa tudi postaje ali kapelice križevega pota v naravnem okolju.

Križev pot molimo v postnem času ob petkih na dan Jezusove smrti na križu, pri nas pa je navada, da ga verniki v velikem številu molijo tudi ob nedeljah, večkrat na romarskih krajih ali podružničnih cerkvah, kjer v premišljevanju ključnih trenutkov našega odrešenja hodijo od postaje do postaje in nosijo križ.

Molitev križevega pota je razdeljena na štirinajst postaj: 1. Pilat obsodi Jezusa na smrt, 2. Jezusu naložijo križ, 3. Jezus pade prvič pod križem, 4. Jezus sreča svojo žalostno mater, 5. Simon pomaga Jezusu nositi križ, 6. Veronika obriše Jezusu obraz, 7. Jezus pade drugič pod križem, 8. Jezus nagovori jeruzalemske žene, 9. Jezus pade tretjič pod križem, 10. Jezusa slečejo, 11. Jezusa pribijejo na križ, 12. Jezus umrje na križu, 13. Jezusa snamejo s križa in ga dajo v naročje Mariji ter 14. Jezusa položijo v grob.

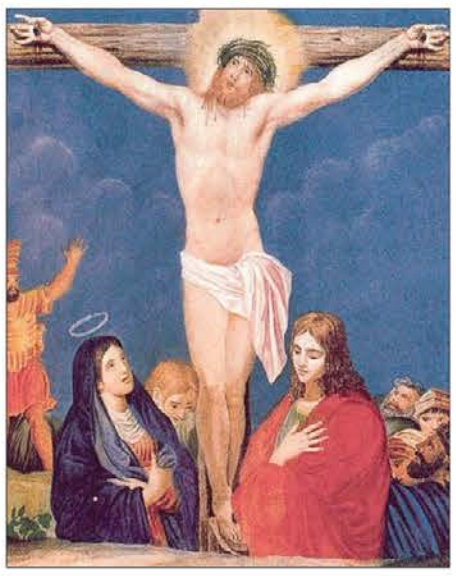

Križev pot lahko molimo skupaj v cerkvi ali na prostem, pa tudi sami kot osebno premišljevanje, še posebej v postnem času. Na začetku vsake postaje vzklikamo: "Molimo te, Kristus, in te hvalimo, ker si s svojim križem svet odrešil". Ob koncu vsake postaje pa prosimo: "Usmili se nas, o Gospod, usmili se nas". Med postajami pojemo postne pesmi ali posebne pesmi za to pobožnost. Beremo lahko svetopisemske odlomke o Jezusovem trpljenju ali pa premišljujemo po svoje, v oporo nam je molitvenik.

Sedma številka Pastirčka

Žlahtne cvetke pomladi: nebeška Mati in dobre mamice

V mesecu marcu že zadiši po pomladi in tega se veseli Pastirček v sedmi številki in z njim še mi, čeprav letos nismo doživeli hude zime. Sušec je resnoben, saj smo v postnem času, ki nas spodbuja k čim bolj zavzeti pripravi na vstajenjsko Veliko noč. Ob tem Pastirčkov urednik g. Marijan Markežič priporoča pobožnost križevega pota. Marec prinaša tudi praznik Gospodovega oznanjenja, ki nam prikliče pred oči mlado Marijo. Njej je angel sporočil, da bo spočela od Sv. Duha in rodila Jezusa. Na ta dan se spomnimo vseh naših mamic, tudi tistih, ki jih ni več, a so vedno prisotne v naših srcih.

O drobnih darilcih za ljubljeno mamico nežno govori pesmica Zlate Volarič Za praznik, pa tudi stihi Berte Golob, ki navajajo k molitvi za vse »ki pomlad jim razcveta srce«. Okrog materinskega praznika se suče tudi dopolnjevanka Marije Perdih Praznik za vse. Z drobno mislijo lahko osrečimo mamice, starše, nonote, starejšo učiteljico...Ko zaželimo vse dobro našim materam, ne smemo pozabiti na očete, katerih zavetnik sv. Jožef goduje 19. marca. Zadnji dan meseca pa je god sv. Modesta, ki je v 2. polovici 8. stoletja pokristjanjeval Slovence v Karantaniji, zato ga imenujejo apostol Karantanije. Umrl je pri Gospe Sveti, kjer je pokopan. O njem piše na str. 196-97 marčne številke Pastirčka Bernarda B., ki je dodala še krščanske simbole, ki jih bodo zlahka poimenovali mali bralci, posebno tisti, ki so že bili pri prvem obhajilu. Večji bodo gotovo pravilno izpolnili vprašanja in križanko rubrike Kar lepo po vrsti. Pazljivi bralci bodo takoj zabeležili novo rubriko Varna pot v šolo, ki je dober priročnik za šolarje in njihove starše, poslužile pa se ga bodo lahko tudi učiteljice ob urah cestne vzgoje. Poleg pomembnejših cestnih znakov so navedeni ustrezne besede, povezane s cesto, in nasveti za pravilno obnašanje pri vstopu na avtobus. Stric Maks cestne znake zelo dobro pozna, saj vodi svoja dva nečaka, Tjašo in Pastirčka, vselej zanesljivo po slovenskih poteh v odkrivanju skrivnih biserov naše lepe domovine, ki jo premalo poznamo. Tokrat ju je peljal na majhno planoto Šebrelje, nad vijugasto dolino Idrijce, kjer stojita cerkvi sv. Ivana in Jurija. Zaslovela je ob najdbi majhne medvedje kosti v jami Divje babe. Kost z dvema luknjicama naj bi bila najstarejša piščal na svetu. Prijatelj PeCe Olge Tavčar pa svojim prijateljem pomaga spoznavati svet, umetnost, literaturo znanost...kar preko spletnih strani. S pomočjo le-teh se nekateri otroci celo učijo. Vendar računalnik ne more nadomestiti žara, ki seva iz še posebno iznajdljivo in prikupno ilustriranih knjig za otroke in mladino. Take so tudi knjige Ele Peroci, ki jo predstavlja Barbara Rustja; njeno pravljico Muca Copatarica gotovo poznajo naši šolarji. Slednji so se s svojimi zapisi izkazali tudi tokrat, saj so se razpisali o marsičem. Za njimi pa nič ne zaostajajo risarji, katerih 33 živopisanih risbic je Pastirček objavil na osmih straneh svoje prekipevajoče pošte. Med dopisniki je tudi Philip Tomsič, četrtošolec OŠ P.B. Domen iz Sovodenj, ki si je z izčrpno kroniko Zelenega tedna prislužil naslov Časnikar meseca. Čestitke in kar tako naprej! Dogodivščino potepuške veverice Brkice je spretno opisala zvesta sodelavka Mariza Perat. Želva Mica se veseli cirkusa, Pacek se je "izgubil" v svojih "etičnih" razglabljanjih o postu, Pastirček pa se je zaustavil ob krompirju, ki se je iz Južne Amerike preselilv Evropo in postal zelo priljubljena jed.

Velika barvna fotografija na strani 212 priča, kako je med letošnjo Prešerno proslavo šolarje OŠ O. Župančič iz Gorice razveselil obisk Pastirčkovega urednika Markežiča. G. Marijan je izročil ravnateljici Mirki Braini za vse šole in vrtce novo knjigo, ki je izšla ob 60-letnici Pastirčka z naslovom Deset za 60: deset sodelavcev je napisalo po eno zgodbico za Pastirčkove bralce, Danila Komjanc jo je pa opremila z lepimi ilustracijami. Ta visoki jubilej je s pesmico Čestitka zabeležil tudi V. T. Arhar; zadnja kitica kliče: Mlad med nami se ne staraš / a vsebinsko si bogat, / nas nikoli ne prevaraš; / kličemo ti: zlat si, zlat!

Iva Koršič

OBČINSKE VOLITVE Brancati, levica, Slovenci itd.

Cui prodest?

Da je politika umetnost možnega, je znano. Da je leva sredina od svojega nastanka mojster pri uničevanju same sebe, tudi ni novost. Da je Vittorio Brancati postal neprimeren županski kandidat nove leve sredine, in to a priori, brez alternativnega imena na obzorju in z njim povezanega volilnega programa, pa je dokaj nehvaležno.

Pet let skupnega upravljanja in usklajevanja sil v občinskem svetu, ki je v luči demokracije najpomembnejši politični organ in v katerem sedijo zastopniki tistih strank, ki so ga danes odpisale in ki so pet let legitimirale delo njegovega odbora, tudi ko je šlo za delikatne teme, od vključevanja Gorice v zaščitni zakon do stvarnega odpiranja sosedom ali novega sistema zbiranja smeti in prometnega načrta, je bilo zaman.

Po petih letih branja nadvse pozitivnih komunikejev o tem, kako je prav, da Gorica ubere to ali ono pot - saj smo lahko kritični, kolikor hočemo, vendar je bil Brancati toliko pogumen, da je ugriznil v marsikatero kislo jabolko - danes podpisani dokument spravlja vse na glavo. Ali bolje rečeno parafraziranje, rekoč, da je prioriteta poenotenje leve sredine, in ker delu leve sredine - beri struji Marjetice, ki je zmagala na krajevnih kongresih - Brancati ne ustreza, se mu moramo odpoveti tudi mi, da rešimo skupno listo. In naj vsak bere v tem svojo resnico, krivce in še kaj.

V torek zjutraj, ko pišemo tale zapis, je slika pač taka, da se lahko razjasni v nekaj dneh ali pa ne.

Kaj pa Slovenci? Tisti, ki smo do včeraj zatrjevali, da takega župana v povojnem obdobju še nismo imeli, se mu zahvaljevali za nov pristop do slovenskega življa v mestu in čez mejo, ga pozdravljali in o njem pisali in poročali z laskavimi pridevniki... Del manjšine se vsaj s formalnega vidika prepoznava v podpisnikih, ki so ga zakopali (Marjetica, Levi demokrati, Socialisti in Republikanci), drugi del manjšine razpolaga s slovensko stranko in ima večji manevrski prostor in vztraja pri Brancatiju ter čaka na nova imena in predloge (Slovenska skupnost); levica podpira od vsega začetka ponovno kandidaturo dosedanjega župana (Stranka komunistične prenove). In na vprašanje kaj se pravzaprav dogaja?, kako naj odgovorimo? Da so leta 2008 deželne volitve in bi v Gorici zmagovita leva sredina spremenila današnji goriški krajevni barometer? Ali da je Brancati preveč prehiteval čas in da je pred Schengenom potrebno upočasniti nekatere premike? Ali da se je sukal preveč proti levi in Slovencem? Ali... Ali... Ali...

Dejstvo, ki ga malokdo podčrta, pa je, da je tokratna objektivna nevarnost v vedno večjem osipu volilne udeležbe, ne le pri mlajši generaciji, ki je po definiciji zmedena in brezbrižna, temveč tudi pri tistih slojih in skupinah, ki so do nedavnega predstavljali trdno jedro. In ker sta bili od vedno specifika in dragocenost slovenskega volilca ravno njegova udeležba na volitvah, naj vsakdo pride do svojega sklepa. Če bi se pogovorili z ljudmi, bi namreč razumeli, kakšno je stvarno stanje na terenu; in to med volilci namreč, ki so v zadnjih letih prepogosto izbirali le manjše zlo in malokrat volili za določenega kandidata.

SKUPNOST DRUŽIN SONČNICA Predavanje: Katarina in Tomaž Erzar

Zakaj je pomembna komunikacija med zakonci

Za predzadnje predavanje v okviru niza štirih v letošnjem sončnem letu je Skupnost družin Sončnica povabila dr. Tomaža Erzarja in njegovo ženo dr. Katarino K. Erzar, ki sta spregovorila o komunikaciji med zakonci. Zakonska naveza filozofa in psihologinje, oba sta zaposlena kot terapevta na Frančiškanskem družinskem inštitutu oziroma vodje izobraževalnih programov in programa pomoči družinam, ki se srečujejo s problemi fizičnega, čustvenega in spolnega nasilja, je pred polno dvorano Doma Franca Močnika nastopila kot izjemno uglašen par. Izjemna podkovanost na področju zakonske in družinske terapije jima je omogočila sproščen nastop brez shem ali napisanih tekstov, njuno izvajanje je bilo tako rekoč ad hoc, povezano z izzivi, ki sta jih sproti dobivala od aktivnih poslušalcev. Začela sta z ugotovitvijo, kako težko se zakonca danes o čem menita oziroma da sploh komunicirata. Na nekaterih področjih je resda dialog onemogočen, ker ni mogoče najti soglasja, razrešitev konflikta je težka, zato je vračanje na bolečo temo z namenom, da drug drugega o tem prepričamo ali spreminjamo, brezpredmetno. Vsak posameznik ima svoj notranji svet in z njim povezana čustva, ki jih ne(rad) posreduje drugim, kljub vsem modernim sredstvom komunikacije. Danes zato ni več zunanjih ovir in izgovorov, da ne komuniciramo.

Nato sta predavatelja, ki sta si ves čas podajala besedo, obrazložila, kako sploh vzpostaviti komunikacijo med dvema: osnovno pravilo za začetek komunikacije je poslušanje oziroma biti pripravljen poslušati. Po drugi strani bi moral "govoreči" (partner) govoriti (tudi) take stvari, ki jih "poslušalec" rad sliši. Radi pa slišimo predvsem kaj o sebi, ženske predvsem o tem, kakšne so navzven oziroma ali so primerne za vstop v svet, skratka ženske želijo pomoč pri vzdrževanju zunanjosti. Za moške velja ravno obratno, in sicer cenijo priznanje glede njihove notranjosti, na primer deduktivnih in drugih intelektualnih sposobnosti.

Ženska želi, da jo moški (predvsem) posluša, vendar s svojim govorjenjem ne sme iti preko meje, ko je nismo več pripravljeni poslušati (prenašati). Ženska dobro ve, kdaj je moški ne posluša več, in v tistem trenutku svoj govorni nastop še stopnjuje. Ženska govori z namenom, da bi ohranila stik, zato skuša govoriti to, kar moški želi poslušati. Vsekakor se moramo pri govorjenju enega ali drugega odzivati na govorjenje, ne samo, pri pogovoru je treba začutiti čutenje, pogovor je namreč umetnost za posredovanje čutenja, je možnost, da se nekdo lahko čustveno sprosti, odpre, izpove. Otroci so bolj občutljivi in bolj neposredni v prenašanju čustev, če ne drugega, jih vsaj prikrivati ne znajo, saj v tišini posredujejo svoje nelagodje. Ti nam bi morali biti za zgled, saj nam posredujejo pravila dobrega komuniciranja.

Na pripombo enega izmed poslušalcev, češ da zakonci (predvsem moški) potrebujejo tudi svoj mir, sta predavatelja odgovorila, da je to normalno, vendar mora ženska imeti občutek, da moškemu še vedno pripada, da je še njegova. Odnosi med zakonci namreč ne morejo biti dobri, če nista oba tudi vsak zase samostojni osebnosti, zato zavedanje o pripadnosti drugemu omogoča tudi občasno oddaljevanje in seveda vračanje. Tudi ko vzpostaviš stik, odnos, si še vedno samostojen, ne samo, iz ljubezni do drugega si celo pripravljen spremeniti samega sebe. Ženska je v odnosu aktivnejša, zna uporabljati odnos, moški pa je v tem pomanjkljiv, pasiven, zato bi moral to, kar mu ženska govori, uporabljati resno. Največkrat je partner pomanjkljiv v komunikaciji na tistih področjih, ki jih zakonski partner dobro obvlada, prav zato je komunikacija med zakonci težavna, ker se preveč (ali premalo) trudimo, da bi drugemu ustregli, namesto da bi iskreno povedali, kaj čutimo, kaj mislimo oziroma, da nam nekaj preseda. Ker je ženska v tem pogledu aktivnejša, mora naučiti moškega govoriti, da ohrani stik, da se nauči (moški) čustvovati. Vse to je potrebno posredovati tudi otrokom, drugače bodo ti za nekaj prikrajšani, saj se bodo ob dobri komunikaciji tudi otroci pripravili na življenje, v nasprotnem primeru pa se bo lahko zgodilo, da nam bodo oni sugerirali temo (terapijo), o kateri govoriti.

Strokovnjaka sta v teku predavanja navedla še celo kopico zanimivih misli, trditev, spoznanj ali nasvetov, ki sta jih nizala ob stalnem sodelovanju publike, na koncu pa se zadržala še dolgo v sproščenem razgovoru s tistimi, ki so želeli poglobiti specifična vprašanja.

Adrijan Pahor

Kratke

Priznanje Kulturnega doma tudi za Novi glas

Minuli petek je ravnatelj Kulturnega doma Igor Komel s predsednikom Borisom Pericem in drugimi odborniki priredil družabnost za sodelavce, prijatelje in časnikarje ob 25-letnici delovanja Kulturnega doma. Ob tej priložnosti je ravnatelj izročil odgovornemu uredniku Juriju Paljku priznanje za Novi glas, ki po svojih močeh poroča o delovanju v Kulturnem domu.

Absolute poetry v Tržiču

Slovensko kulturno rekreacijsko društvo Jadro iz Ronk ter Slovensko kulturno rekreacijsko športno društvo Tržič organizirata pod pokroviteljstvom občine Tržič v Občinski galeriji sodobne umetnosti na trgu Cavour v Tržiču, 21. marca 2007, ob 16. uri, v sklopu mednarodnih pesniških delavnic Absolute poetry, prvo srečanje v Laškem s "Sodobno slovensko zamejsko poezijo v Furlaniji Julijski krajini". Prireditev je ena izmed letošnjih pobud SKRD Jadro ob 20-letnici delovanja v Laškem in je posvečena spominu na Bernardko Radetič, prvo predsednico SKRŠD Tržič. Na srečanju bodo svoje pesmi brali: za videmsko pokrajino Silvana Paletti in Michele Obit, za goriško Liliana Visintin in Ivo Petkovšek, za tržaško pa Tatjana Rojc in Miroslav Košuta. Ob tej priložnosti bo odprta razstava fotografij dvanajstih manjšinskih pesnikov, ki so sodelovali na lanskem Srečanju pesnikov dveh manjšin v skupni priredbi ZSKD in Italijanske skupnosti v Sloveniji in na Hrvaškem.

Utrditev levega nabrežja v Štandrežu

V strugi reke Soče pri Štandrežu potekajo dela, ki jih vodi deželna civilna zaščita za utrditev levega nabrežja, ki ga je voda zadnja leta začela nevarno izpodjedati. Na zaskrbljujoče razmere je svoj čas opozoril predsednik rajonskega sveta Mario Brescia, deželni svetnik Mirko Špacapan pa je zatem dosegel financiranje za poseg. Deželni svetnik SSk, ki je tudi podpredsednik pristojne deželne komisije, si je ogledal potek del, ki so vredna približno 300.000 evrov. Na delovišče sta ga pospremila Brescia in rajonski svetnik Mario Mucci. Dela potekajo po dveh tirnicah: podjetje iz Gradišča izkopava v zgornjem predelu grušč, ki ga je nanesla reka, tako da bo voda spet tekla po prvotni strugi, obenem pa slovenska plezalca postavljata mreže za utrditev krušljive stene. Špacapan je z zadovoljstvom ugotovil, da kažejo dela že prve učinke, saj je del rečne vijuge že ubral staro pot in tako omilil izpodjedanje. Funkcionarji civilne zaščite, ki vodijo dela, so svetniku povedali, da bodo končne faze posega zelo verjetno prestavljene na prihodnjo zimo, ker je zaradi letošnje mile zime voda previsoka. Vsi pa so si bili edini, da je bil poseg nujno potreben.

PD ŠTANDREŽ Predstavitev priročnika za sirarstvo

Prijetno in okusno ob mlečnih dobrotah

Dolgi vrsti dobro obiskanih predstavitev tostran in onstran meje knjige Danila Čotarja Domače sirarstvo za zabavo in zares, ki je izšla v knjižni zbirki Mohorjeve družbe za leto 2007, se je pridružila še ena, prijetna, zelo prisrčna, v spodnji dvorani župnijskega doma A. Gregorčič v Štandrežu v organizaciji domačega Prosvetnega društva. Gosta dr. Danila Čotarja, ki je študij agronomije končal na univerzi v Piacenzi, prav na stičišču dveh slovitih trdih sirov, Parmigiano Reggiano in Grana Padano, kot je sam izjavil, je predstavil Damijan Paulin, dolga leta Čotarjev kolega v deželni ustanovi za razvoj kmetijstva ERSA. Sicer je Paulin v uvodu dejal, da Štandrežci bolje poznajo Čotarjevo ženo, dr. Marilko Koršič, ki je skoro tri desetletja kot lekarnarka v štandreški občinski lekarni prijazno delila zdravila in pomagala s strokovnimi nasveti. Za njeno uslužnost se ji je javno zahvalil. Paulin je Čotarja orisal kot mleku in siru predanega, zelo cenjenega strokovnjaka, ki je bil v službenih letih ob jutranjem svitu že na kaki planini visoko v gorah, da bi preveril kakovost mleka in mlečnih izdelkov, potem pa kot upokojenec večkrat predaval in pomagal predvsem sirarjem onstran meje. Paulin je predal besedo gostu, ki je povedal, da je kmetijstvo in sirarstvo vzljubil že v otroških letih na Krasu pri noni in potem imel srečo se s tem ukvarjati tudi poklicno. Priročnik je napisal po ženini vzpodbudi, da bi njegovi zapiski dobili trajnejšo podobo in bili dosegljivi vsem tistim, ki se ukvarjajo z mlekarstvom. Strokovnim zapisom o mleku in izdelavi sira je pridal posebna poglavja, ki na razbremenjujoč način razkrijejo marsikaj zanimivega. Kot v publikaciji, ki jo odlikujejo jasnost in neposrednost izražanja ter izčiščenost jezika nepotrebnih tujk in jo bogatijo nazorne fotografije ter prikupne ilustracije Danile Komjanc, je Čotar s krajšega, a tehtnega in jasnega orisa vsebine svojega knjižnega dela prešel na praktično razlago. Pri mizi, obloženi z dišečimi mlečnimi dobrotami, pa tudi s siriščema ter smrdečim utekočinjenim dimom, je strnjeno, vsem razumljivo, razložil, kako iz mleka s pomočjo nevidnih drobnoživk nastanejo različni mlečni izdelki, od kislega mleka do najtršega sira. Ob razlagi so se oglašala tudi vprašanja, na katera je kar mimogrede odgovarjal. V enem samem večeru so poslušalci v jedrnati predstavitvi preleteli celo zgodovino sirarstva in se ob pokušnji kislega mleka, kefirja, ki ga še zmeraj ne zmorejo vzgojiti v laboratorijih, mehkih in trdih sirov, tistih s plesnijo, s pranim zrnom in prano skorjo ter tistih iz vlečenega testa okusili, koliko dobrega nam dajejo naše zveste domače živali krava, ovca in koza, katerih vrline je človek spoznal že v pradavnini. Gostu se je za izčrpen, predvsem pa zelo toplo domač večer zahvalil predsednik PD Štandrež Marko Brajnik.

Foto DP

IK

Primorska poje v Štandrežu

Revija vztraja v svojem poslanstvu

Dobri zbori, akustična, lepa in prostorna cerkev ter številna publika in dobra organizacija so prispevali, da je koncert v štandreški cerkvi odlično uspel in navdušil res številno in hvaležno publiko. Koncert je bil v nedeljo, 11. marca, v cerkvi sv. Andreja. Sakralni program so izvedli MePZ župnije Marezige (zborovodja Lojze Furlan), MoPZ Janez Svetokriški, Ajdovščina (Peter Vidrih), MePZ dr. Frančišek Lampe, Črni Vrh nad Idrijo (Katja Bajec Felc), MePZ Sv. Jernej, Opčine (Janko Ban), MePZ Stanko Premrl, Podnanos (Nadja Bratina) in MePZ Lipa, Šempas (Miran Rustja). Dovršeno in brezhibno je program zaključil Komorni zbor Ipavska, ki se je predstavil pod vodstvom Matjaža Ščeka. Dolg in navdušen aplavz je dal zboru iztočnico za še dodatno izvedbo. V počastitev 70-letnice mučeniške smrti je zbor iz Občin oblikoval svoj program s skladbami Lojzeta Bratuža.

Foto DP

V imenu organizatorjev, Zveze slovenske katoliške prosvete in Prosvetnega društva Štandrež, je spregovoril Silvan Zavadlav, ki je med drugim poudaril, da priljubljena revija Primorska poje vztraja v svojem mnogoterem poslanstvu in poklicanosti, ki se izražata v množični in po ozemlju cele Primorske razporejeni manifestaciji. Primorska poje prispeva k ohranjevanju zborovske in pevske kulture, srečevanju ljudi, izmenjavanju izkušenj, spoznavanju sorodnih stvarnosti, ohranjevanju narodne in kulturne istovetnosti ter h gradnji skupnega primorskega prostora, ki so ga stvarne in umske pregrade dolga leta ločevale in dušile. Ne moremo se ustavljati pri preteklosti, pri lepih zlatih časih, ampak obogateni z dediščino tradicije moramo živeti v sedanjosti za prihodnost. Skrbeti moramo, da mladim generacijam posredujemo to dediščino, ki vključuje tako pevsko in zborovsko kulturo, kot širše narodne in človeške vrednote. Program je povezovala in zbore predstavila Tiziana Zavadlav.

GORIŠKI VRTILJAK Mali polžek

Lačnega, a škrbastega volka se ni nihče bal!

Še zadnjič v letošnji sezoni so v torek, 6. marca, z Goriškim vrtiljakom, v organizaciji Kulturnega centra Lojze Bratuž in ob pomoči SNG Nova Gorica, njegovi najmlajši abonenti, malčki zadnjega letnika vrtcev in prvošolčki iz goriškega in doberdobskega ravnateljstva, veselo zapluli po neizmerni gladini pravljic. Izkrcali so se na pravljičnem otoku znanih bratov Grimm in spoznali, kako se je zasukala vsebina zgodbice o Volku in kozličkih, potem ko jo je za mlade igralce Gledališča na vrvici priredil Emil Aberšek, režiser in mentor te skupine, ki deluje pod okriljem ZKD Nova Gorica. Strašnemu volku so izpadli najmočnejši zobje, tako da ga je minila vsa volja pohrustati mehke kozličke, čeprav je bil zelo lačen. Ker pa se ni hotel osmešiti s tem, da bi ga začarali v krotkega psa, se je raje umaknil v drugo pravljico. Otrokom pa je zatrdil, da se bo kar hitro vrnil, če ga bodo še potrebovali. Čeprav so tokratno odrsko uprizoritev izoblikovali srednješolci, ki se kot ljubiteljski navdušenci z odrsko umetnostjo soočajo v Gledališču na vrvici, so se mali gledalci imenitno zabavali ob gledanju pravljičnega dogajanja, saj so kljub neveliki odrski izkušnji mladi izvajalci znali dobro osredotočiti pozornost otrok in jih privesti do sodelovanja. Igrico, s podnaslovom Glasbena pravljica s čaranjem, je Aberšek prepredel z dognanimi domislicami in s primerno izvirno glasbo Mateja Petejana, na katero je Sara Kenda, ena izmed nastopajočih, ubrala koreografske korake, ki so z zapetimi pesmicami dodali nekaj igrivosti celoti. Druga izvajalka, Nika Benčina, pa si je zamislila maske, ki so prav simpatično ponazarjale tri preostale kozličke, kajti celotno zgodbico so izoblikovali le štirje nastopajoči, poleg omenjenih, še Aja Komel in Marko Kebe. Originalno zasnovane kostume so izdelale spretne, zlate roke NevenkeTomašević, vodje šiviljske delavnice SNG Nova Gorica. Ker je predstava v Aberškovi zamisli scensko dokaj nezahtevna, a funkcionalna in učinkovita, bo lahko brez težav čim prej obiskala tudi števerjansko šolo, ker se, žal, zaradi zapletov z avtobusi goriške uprizoritve niso udeležili otroci iz OŠ Alojz Gradnik ter malčki iz števerjanskega in krminskega vrtca. Zato jim bo izjemoma Goriški vrtiljak s svojo zadnjo pravljično igrico postregel kar v domačem kraju.

IK

G. Vojko Makuc slavil 60. rojstni dan

Prisrčen praznik v sovodenjski župniji

V nedeljo, 4. marca, se je župnijska skupnost iz Sovodenj ob Soči pri nedeljski maši spomnila 60. rojstnega dne župnika g. Vojka Makuca. Cerkveni ženski zbor je s pesmijo zaželel župniku vse najboljše. Zvesta bralka Marinka je v imenu celotne župnijske skupnosti prebrala g. Makucu globoko občutena voščila in zahvalo za njegovo neprecenljivo nalogo, ki jo opravlja kot dušni pastir. Tudi člani našega uredništva želijo g. Vojku, da bi mu Gospod poklonil veliko zdravja in svojega blagoslova!

Nova knjiga pri Goriški Mohorjevi družbi

Publikacija, ki sta jo uredili Marija Kacin in Verena Koršič Zorn, je poklon vasem dobrotnikom, ki so velikodušno prispevali h gradnji najprej Katoliškega doma in kasneje Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici.

SKRD JADRO iz Ronk ter SKRŠD TRŽIČ

ob 20-letnici delovanja v Laškem in kot spomin na Bernardko Radetič

vabita na prvo srečanje s

SODOBNO SLOVENSKO ZAMEJSKO POEZIJO V FURLANIJI JULIJSKI KRAJINI

Občinska galerija sodobne umetnosti, trg Cavour v Tržiču, sreda, 21. marca 2007, ob 16. uri

Obvestila

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško in Kulturno društvo Sovodnje vabita člane in prijatelje na predstavitev knjige Veronike Tomsič-Butkovič Življenje z odmevi vojne v srcu, ki bo v Kulturnem domu v Sovodnjah 29. marca ob 20.30.

V Gnidovčevem domu na Mirenskem Gradu je do Velike noči na ogled razstava ilustracij Paole Bertolini Grudina in Walterja Grudine. Priporočamo, obiščite jo!

Romanje v Medjugorje od 4. do 7. maja letos. Odhod iz Nove Gorice in Rožne Doline. Ob soudeležbi pri verskih pobožnostih je predviden tudi obisk skupnosti Oaza miru in Cenacolo ter vzpon na hrib Križevac in na hrib prikazovanj. Cena romanja vključno z nočitvijo in polnim penzionom je 95,00 evrov. Celotni znesek je treba poravnati ob vpisu. Prijave sprejemajo: Darko, tel. 0481 882395 ali 0481 32121 (trgovina); gospa Anica, tel. 003865 3022503 in župnik Jože Markuža, tel. 040 229166. Pohitite z vpisom, ker je prijavljenih že precej romarjev.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 16.03. do 22.03.2007)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 16. marca (v studiu Andrej Baucon): Ob domačem ognjišču: Domače viže - Iz krščanskega sveta - Zanimivosti in obvestila - Vic tedna.

Ponedeljek, 19. marca (v studiu Andrej Baucon): Sodobni "sound" - Živemu se vse zgodi - Zanimivosti in obvestila.

Torek, 20. marca (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 21. marca (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Osel gre le enkrat na led. - Izbor melodij.

Četrtek, 22. marca (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev. - Glasba iz studia 2.

Sožalje

Prof. Marji Feinig in vsem v družini izrekamo iskreno sožalje ob težki izgubi dragega očeta Antona kolegi na šoli Komel.

Ob izgubi dragega očeta Antona izreka Goriška Mohorjeva družba Marji Feinig in družini občuteno sožalje.

V imenu uredništva in sodelavcev Novega glasa izražamo **MARJI FEINIG** *in sorodnikom iskreno sožalje ob smrti dragega očeta.*

PIHALNI ORKESTER KRAS IN SKD HRAST - DOBERDOB

vabita na

KULTURNI VEČER

"...kakor da vidim skale in bore, ki stražijo to dolino.."

v petek, 16. marca 2007, ob 20.30 v župnijski dvorani v Doberdobu

Vabljeni!

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

SVETOVNI SLOVENSKI KONGRES
SLOVENSKA DUHOVNIJA V GORICI
PLANINSKO DRUŠTVO GORICA
PLANINSKO DRUŠTVO VALENTIN STANIČ - KANAL

vabijo na večer

VALENTIN STANIČ

1774-1847

OB 160-LETNICI SMRTI

Oče gorništva in dobrotnik
predavateljica dr. Tanja Peterlin Neumaier

Za Valentinom Staničem na Watzmann in nazaj na Goriško
predavanje z diapozitivi Jožeta Medveščka

Kulturni center Lojze Bratuž
četrtek, 15. marca 2007, ob 20.30

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE
ZVEZA PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE
ZVEZA SLOVENSKIH KULTURNIH DRUŠTEV
ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV
JAVNI SKLAD RS ZA KULTURNE DEJAVNOSTI

PRIMORSKA POJE 2007

nedelja, 18. marca, ob 17. uri
Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž

Nastopajo:
Vokalni kvartet Bratje Boštjančič, Ilirska Bistrica
Mešani pevski zbor Slavec, Solkan
Ženski pevski zbor Nova Gorica
Moški pevski zbor Golobar, Bovec
Kvintet Ventus, Vipava
Dekliški pevski zbor Radost, Godovič

Soprireditelj Mešani pevski zbor Lojze Bratuž

Quarantotti Gambini, pisec, ki nas ni maral

Literarni pomisleki

V Prim. novicah z dne 23. februarja 2007 na kulturni strani je izšlo zanimivo poročilo Roberta Škrlja o znanstvenem posvetu o Pier Antoniu Quarantotti Gambiniju z naslovom "Bil je še nekaj več", kjer je že na vsem začetku izrečeno silno obžalovanje, da je ... "v kolektivni zavesti slovenske literarne kulturne in tudi širše javnosti... skoraj neznano ime... Pa čeprav je začel pisati le kakšno desetletje ali dve pred veliko bolj znanim Fulviom Tomizzo." Nato je naravnost tožeče rečeno, da nobeno delo tega istrskega pisatelja ni bilo še prevedeno v slovenščino.

Ni mi zelo jasno, kaj smo Slovenci tako važnega in dragocenega zgubili, da smo tega...- ne sprenevedajmo se - v bistvu... (neo)iredentističnega, nacionalističnega in tudi šovinističnega pisca, pa čeprav je bil menda antifašist, precej pozabljenega celo v Italiji, doslej kar preskočili. Morda pa ga bo tekoči in modni revizionizem... le uspel tukaj in tam obuditi. Če mi kdo pove en sam tehten razlog, zakaj bi moral biti za istrske in primorske... »Slovane« (beri za Slovence in Hrvate) privlačen, mu plačam slastno večerjo ali ga nesem desetkrat gor pa dol po Sežani štuporamo. Če ga istrski Italijani, tisti od Unije, vzamejo za enega od svojih glasnikov, mi Slovenci pa ga začnemo prevajati, nam preti nevarnost, da si totalno zapravimo največjo iluzijo, ki smo jo doslej bolj ali manj skoraj vsi, če ne ravno razglašali, vsaj pobožno gojili kot vrednoto brez primere ali rožo mogoto, ki raste bohotno in se razcvita predvsem v naših krajih. Adijo prelepi mit - ki ga najrajši oznanja Milan Rakovac v Primorskem dnevniku in, upam, še kje drugje, recimo v kakšnem italijanskem in hrvaškem dnevniku, saj se taka naravnost zgledna vzajemnost tudi naših sosedov tiče, oz. še zlasti njih, ker jim očitno manj leži kot nam, in z njim še marsikdo, vsi drugi pa vzhičeno ploskamo - zlasti o Istranih, a tudi o nas Primorcih, ki smo tako rekoč že od pamtiveka le eno tretjino Slovenci, eno tretjino Hrvati in eno tretjino Italijani, lepo zmiksani skupaj in tako homogeni(zirani), da iz nas nobena etnija niti za nohtek ven ne štrli. Quarantotti Gambini pa je bil, žal, samo Italijan in najbolj nepopustljive in neizprosne vrste, ki ni drugačnosti trpel ob sebi, jo kratkomalo zanikal in ignoriral ali, še hujše, glasno preziral. In njegovo samo in izključno italijanstvo mu je zlasti zadnja leta skakalo ven iz vseh porov, pa vidno vrelo in ust in prav curkoma lilo iz njegovega več kot zgovornega in nedvoumnega peresa. Dovolj je vzeti v roke njegovo postumno izdano pesniško zbirčico Al sole e al vento (Na soncu in v vetru) in Pomlad v Trstu. Ni skratka priznaval nobene druge lokalne zmesi, čisto slep za drugačne linije, barve, zvoke in vonjave. Italianissimo e basta. In enak status je terjal za vso Istro en bloc e annessi e connessi. Meni vsaj je ostal tak v spominu, ozko zagledan le v svoj prav, nedostopen za vsako drugačno politično razmišljanje in družbeni pristop. Dandanes bi rekli, nesposoben za najosnovnejšo medetično sodelovanje in multikulturno miselnost. Že pavšalna in povsem zgrešena raba izraza slavi - Slovani, še dandanes v modi pri tistih, ki se radi sprenevedajo in večkrat, implicitno ali eksplicitno, naglašujejo le italijanstvo teh večnarodnostnih ali povsem tujih zemlja, je dovolj dober razlog, da veš precej točno, kam pes taco moli in kam kdo sodi. Med tendenciozne pisce, ki o zemljepisju in zgodovini vedo bolj malo ali nič in se ju niti namerno nočejo naučiti. Ker sodijo v svet idej, ki jih je že davno povozil čas, in če jih še ni, bi jih moral in jih prej ali slej tudi bo.

Če je gospod odbornik za kulturo dežele Furlanije-Julijske krajine Roberto Antonaz to mislil z besedami, da je bil pazinski pisatelj "še nekaj več", se z njim popolnoma strinjam.

Fakulteti za humanistične študije v Kopru pa polagam na srce: Ni dovolj organizirati znanstvene posvete zaslužnim ali manj zaslužnim sinovom Istre ali komursibodi. Treba jih je najprej vsaj poglobljeno prebrati in preštudirati in pretehtati... Ker če bi to najpoprej storili, in šele nato se šli posvet, se čisto nikomur ne bi bilo sploh treba spraševati, zakaj ni (bil) tak pisec zanimiv za Slovence in niti za nekdanje italijanske manjšince, ki so takrat brenkali - še pomnnite, tovariši? - na precej drugačne strune, kot jih radi ubirajo dandanes, kar je res, je res... Le resnica nas bo osvobodila. To bi moralo biti organizatorjem povsem jasno. Kvečjemu za Istrane, ki so optirali in odšli, saj je bil pravzaprav njihov "portavoce" in tudi nekakšen pobudnik, da zapustijo domove in odidejo. Skratka, ko bi tega ne prvorazrednega pisatelja pozorno brali, se ne bi mogli in niti smeli sploh spraševati, zakaj... ni kot Tomizza budil zanimanja pri Slovencih, saj ga ni niti pri italijanskih manjšincih, in pri mnogih Italijanih v sosedni državi, ker bi točno vedeli zakaj. In svoje pomisleke na njegov račun celo izpostavili. Sodeč po članku, se zdi, da je Milan Rakovac edini, ki je kdaj vtaknil nos v njegove knjige, to pa je za en zares studiozen posvet odločno premalo.

Pier Antonio Quarantotti Gambini

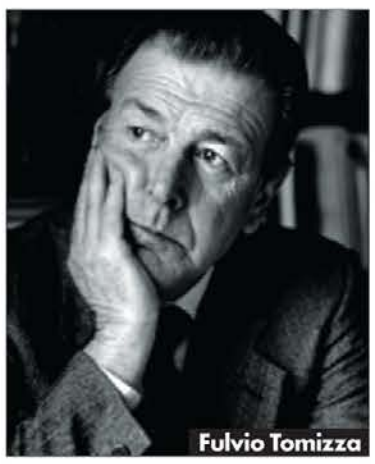
Fulvio Tomizza

Ko sem si pred več kot tridesetimi leti sposodila pri italijanski prijateljici nekaj njegovih knjig, me je čuteče opozorila: Glej, da pisec vas ni imel kdove kako rad. Opiše vas včasih kot... pokveke (mostriciattoli). Da ne boš razočarana. Nič novega, sem ji šegavo odvrnila, to je precej tipično za tako imenovano in narodnostno precej domišljavo tržaško leposlovje (lettere triestine). Brat pa, ki me je vedno pričakal s kakšno smešnico, ko sem prišla k njim, mi je tokrat, preden sem odšla, ves nasmejan nalašč povedal vic o nekem Apaču, ki se je zatekel po pomoč k psihanalitiku, ker je zapadel hudi depresiji in ga je obenem začel mučiti strašen manjvrednostni kompleks. Zleknil se je na divan in med drugim povedal doktorju, da zelo rad hodi v prostem času v bližnji kino, kjer pa zelo pogosto vrtijo tudi vesterne. Alt, je rekel zdravnik. Vem dovolj. V kino le hodite naprej, vesternov pa ne glejte več, če se hočete znebiti depresije in manjvrednostnih občutkov. Si razumela, Jolka? je dodal: Če nočeš zabresti tudi ti v kakšno depresijo, beri vse italijanske pisce in pesnike, tržaške pa rajši preskoči ali po žličkah enkrat na mesec. S Quarantotti Gambinijem pa kar podloži kakšen majav stol ali mizo. Tako ti bo samo v korist.

Dodatek:

V 7. valu Primorskih novic z dne 2. marca 2007 sem z enakim zanimanjem - kot pred dnevi poročilo o gornjem znanstvenem posvetu - prebrala tudi pogovor koprskega novinarja Roberta Škrlja z namestnico predstojnika oddelka za uporabno jezikoslovje na Fakulteti za humanistične študije v Kopru prof. Nives Zudič Antonič o istrskem pisatelju, ki ni ljubil Slovanov, in vsaj eden izmed njiju se v naslovu sprašuje Res sporni Quarantotti Gambini?

Zdi se, da sta o spornosti tega pisatelja oba bolj ali manj prepričana, a ker gre po mnenju profesorice za... velikega literata (o tem bi se dalo diskutirati, a ker je obče znano, da se o merilih in še zlasti o okusih... ni vredno prepirati, se v tem dodatku ne bom spuščala na to področje, kakor komu pač!), kvečjemu bi pristala na njeno mnenje, da je morda res koristno, da o njem razpravljamo, če nam je sploh do razprave, in če se nam ne smili čas. Pri tolikih bolj razsvetljenih in boljših in naravnost krasnih italijanskih, francoskih, slovenskih, španskih, ruskih, poljskih - itd itn - knjigah, si le moramo postaviti tudi to modro ali vsaj svarilno vprašanje: se nam zares splača zgubljati čas z branjem in s premlevanjem Gambinija? Ne bi bilo bolj pametno investirati tiste urice v kaj bolj perspektivnega ali vsaj bolj zabavnega?

S prizadevno profesorico pa nikakor ne morem žalovati, da nobena naša založba ga ni še prevedla in dala na svoje police. Meni osebno bi se smilil vsak evro, ki bi šel iz žepa slovenskih davkoplačevalcev, kot radi pravimo dandanes, torej tudi iz moje plitve denarnice, da bi ga vložili ali zabili vanj. Če pa želijo naši sosedi zanj plačati slovenskega prevajalca in kakšno njegovo knjigo tudi tiskati pri nas na svoje stroške, nimam seveda nič proti, nasprotno, tak kulturni podvig bi prav pozdravila. Saj je za naše, doslej pretežno tržaške književnike, a tudi za one matične, ki smo jih izvozili ali jih nameravamo »lansirati« v svet, ta samozaložniška (beri samoplačniška) procedura malodane edini in že ustaljeni običaj. Zadnje čase je veliko govora o zbirki novel Draga Jančarja, sicer že močno uveljavljenega v Nemčiji in menda še kje drugje, ki pa je šele nedavno prišel do svoje knjige črtic v Italiji. Že omenjana zbirka v prevodu prof. Barbare Brecelj je izšla sicer pri italijanski založbi Ibiskos iz Verbene v koprodukciji z ZTTjem, finansirana pa v celoti od nas. Ali tako ali nič, aut aut. Tudi jaz sem rajši za tak način objave kot za nič, pa čeprav nas veliko stane. Čula sem celo, da Jančar... osvaja italijanski trg. Strašno vesela bi bila, če bi bilo res, a prav vsaki lepi čenči in rožnati govorici že davno ne verjamem več. Tudi založba, ki so si jo naši izbrali, je vse prej kot tržno osvajalne sorte. Oh, kaj bi dala, da bi se motila. Naj me kdo pri priči demantira, a brez trdnih argumentov, naj ne hodi k meni. Ker sem mnenja, da je skrajni čas, da se nehamo obnašati nojevsko s tem, da si pripovedujemo pravljice, marveč da se sprijaznimo s trdo resničnostjo, ki je, mimogrede rečeno, precej splošna danost za literature... vzhodno - pa južno in severno - od raja, ve se katerega. In sicer, da se neusmiljeno soočimo z našo, literarno vzeto, skoraj kolonialno (beri podložniško) pozicijo, ker le od tu dalje lahko kaj tvornega načrtujemo, nato kam štartamo in kaj malega ali velikega tudi dosežemo. Isto pravilo velja - da vseh prejšnjih tiskov niti ne omenjam - tudi za pred pol drugim letom izdano knjigo Mirana Košute Slovenica - Peripli letterari italo-sloveni, ki je izšla pri slovenskem Založništvu tržaškega tiska EST in pri italijanski založbi Diabasis iz Reggio Emilie, denar pa v celoti sami - cvenk, cvenk, cvenk - vložili v ta več kot obetavni, upam tudi tržno uspešni projekt. Sodim, da ne gre le za dve koristni investiciji, marveč za nekaj nujnega in prepotrebnega, le škoda, da smo se tako pozno zbudili.

Če pa bi objavljali za svoje šolde Gambinija, smo prav... nepoboljšljivi tepci in poštenih batin vredni, ker nepremišljeno za drugorazredno robo, natolcevalske narave celo, zapravljamo težko prisluženi denar, namesto da bi kupovali le najboljše, kar nam bogati italijanski trg ponuja. Če pa imamo toliko denarja, da ne vemo kam z njim, potem pa rajši prevedimo in tiskajmo v Italiji ali kjerkoli po svetu - pri kakšni boljši njihovi založbi seveda - kakšno naše dobro pero, pa čeprav na lastne stroške! Saj drugačni cekini, žal, stiskaško spravljeni v tujih prtošljih, sploh ne kanejo onkraj mej! Mislim na kakšnega našega zamejskega ali istrskega avtorja. Recimo kakšno drugo delo tudi v Italiji že poznanega Vladimirja Bartola, kaj super bralnega o njegovi mladosti v Trstu. Saj je nekaj nedavno izšlo v Ljubljani pri založbi Sanje. Recimo roman Nož in jabolko koroške pripovednice in esejistke Ivanke Hergold, ki že nekaj desetletij živi v Trstu. Recimo prikupno knjigo Kratki časi Marka Kravosa. Ali Pene majskega vala Marija Čuka. Recimo Sneg na zlati veji Igorja Škamperleta. Ali zbirko črtic Dokler marelice zorijo Brune Marije Pertot. Navajam po spominu in nesistematično. Recimo zadnjo knjigo Tito, amor mijo Marka Sosiča. Ali Mandrijo in druge zgodbe Eveline Umek. Težke kalibre sem kar preskočila, naj kdo drug predlaga katerega izmed njih, magari samega sebe. Ali, če se zapeljemo v Istro, katerokoli delo Marjana Tomšiča. In tako naprej. Še kdo naj kaj pametnega predlaga. Dovolj je, da je dober! Ali vsaj malo boljši - zdaj se šalim, saj se smem - od Pier Antonia.

Za naš denar lahko tudi tiskamo odličen esej na 200 straneh izpod peresa zagrebškega pisatelja in italijanista Nedjeljka Fabria Tršćanska književnost i slavenski jug, ki je izšel leta 1977 pri založbi Znanje v Zagrebu, v zbirki esejev in sintez Štavljenje štiva. V prevodu mariborske pisateljice Nade Gaborovič je kmalu po izidu esej izhajal v nadaljevanjih v reviji Dialogi. Ne spominjam se, ali je izšel v celoti ali samo nekaj poglavij. V njem teče tudi beseda o Quarantotti Gambiniju in o vseh vidnejših italijanskih piscih, ki spadajo v naš miselni in podnebni... areal. Veglianija - tudi o njem je koprska profesorica v pogovoru govorila - Fabrio pa ne omenja. A morda je medtem, to že trideset let staro delo razširil in izpopolnil in tudi njega vključil in predstavil, vrh tega se dokopal še o kom drugem tudi do novih pogledov in zaključkov in obsežno študijo pred kratkim ali pred leti na novo izdal. Kazalo bi se pozanimati pri avtorju. Gre za delo, vredno naše pozornosti, poglobljenega branja in premišljevanja o skupnih stvareh.

Jolka Milič

Kulturna panorama

Drago Jančar v Trstu

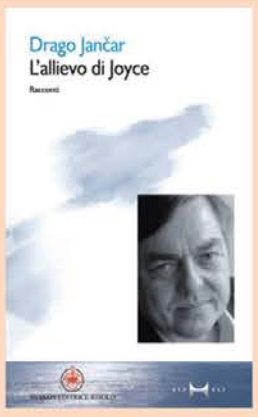

V četrtek, 15. marca, bo ob 17.30 v dvorani Avditorija Muzeja Revoltella v Trstu (Ul. Diaz 27) prva predstavitev slovenskega pisatelja Draga Jančarja oz. njegove knjige v italijanskem prevodu L'allievo di Joyce. Knjigo sta sozaložili Založništvo tržaškega tiska in Ibiskos editrice Risolo. Predstavitev bo potekala pod pokroviteljstvom Pokrajine Trst ter v sodelovanju z deželnim odborništvom za kulturo FJK, z Generalnim konzulatom RS v Trstu, s Slovensko kulturno gospodarsko zvezo in tržaško Skupino 85. Sponzor prireditve je Zadružna kraška banka. Sodelovali bodo Antonietta Risolo in Ace Mermolja v predstavništvu založb, Miran Košuta kot urednik zbirke pri založbi Ibiskos Estlibris, kulturni urednik tržaškega Piccola Alessandro Mezzena Lona, prevajalka dela Veronika Brecelj in pisatelj Drago Jančar. Svoj pozdrav bosta prinesla odbornik za kulturo FJK Roberto Antonaz in predsednica Pokrajine Trst Teresa Bassa Poropat. Jančar je med najbolj prevedenimi slovenskimi pisatelji, sedaj pa prihaja tudi v Italijo. L'allievo di Joyce je prva njegova knjiga v italijanščini, v pripravi pa so še drugi teksti. Trst bo tako izhodiščno mesto za pomembnega slovenskega pisatelja. Nanj pa je na vsedržavni italijanski ravni prvi opozoril Claudio Magris v dolgem članku, ki je bil objavljen lansko poletje v milanskem dnevniku Corriere della Sera. (ma)

Vladimir Klanjšček v Novi Gorici

Poslovni center Hit paviljon odpira svojo deseto, jubilejno, razstavno sezono s postavitvijo slikarja Vladimirja Klanjščka, ki bo na ogled do 25. marca 2007. Umetnik se predstavlja z deli iz zadnjih nekaj let, kjer ostaja zvest svojim briškim in kraškim motivom, s katerimi je globoko povezan. Spremljajo ga že od začetka njegovega ustvarjanja sredi šestdesetih, ko so bili nekoliko bolj prepoznavni, skozi različne faze abstrahiranja, vse do popolnoma nefigurativnega. Ponujajo mu neskončno možnosti in povezav s kmečkim življenjem, delom, navadami, naravo samo. Spreminja jih v simbole, dekoracijo, prefinjeno igro barv, oblik, ki nežno, nekoliko zabrisano prehajajo ene v druge. Njegova platna zaznamuje nekakšna umirjenost, lahkotnost, ki izhaja iz velike ljubezni do domačega kraja in se spreminja v zanimivo, privlačno abstrakcijo. Platna nosijo naslove, ki se nanašajo na realne motive in nakazujejo vir avtorjevega navdiha, naravo. Klanjščkova abstrakcija izhaja iz figurativnega, resničnega sveta. Ni tiste vrste umetnik, ki bi sledil modernističnim načelom, po katerih naj bi oblike nastajale same po sebi, naj bi izhajale iz sebe, brez nikakršnega nanašanja na zunanji svet. Njegove forme se spreminjajo v osebno doživljanje domače dežele, pokrajine, načina življenja, ki je z njo povezano, vzpostavljajo odnos s preteklostjo, sedanjostjo. Vse to sestavlja avtor v sveže, zračne kompozicije toplih, zemeljskih barv v rdeče-rjavem akordu. Prostor konstruira z lahnimi nanosi, z linijami, širšimi ali tanjšimi potezami in barvnimi ploskvami. Omiljena, a kljub vsemu intenzivna rdeča barva izstopa na svetli podlagi in slikam daje tudi določeno strastno, poetično noto. Pokrajina je zreducirana na bistveno, trto nakazuje samo poteza čez platno. Lebdeče forme tvorijo uravnoteženo ter obenem razgibano, dinamično slikovno površino nepravilnih barvnih mas in črt.

Vladimir Klanjšček se je rodil leta 1944 v Števerjanu. Študiral je na pedagoški akademiji v Ljubljani, v Gorici pa je diplomiral na italijanski šoli za umetnost. Razstavljati je začel leta 1962 v Trstu. Od leta 1970 do upokojitve je poučeval likovno umetnost na slovenski nižji srednji šoli v Gorici. Poleg slikarstva se ukvarja še z ilustracijo ter knjižnim oblikovanjem. Živi in dela v Števerjanu. / Katarina Brešan

KB 1909
SOCIETÀ FINANZIARIA PER AZIONI
FINANČNA DELNIŠKA DRUŽBA

razpisuje nagradni likovni natečaj

OKNO V SVET

Prireditelji vabijo vse mlade umetnike naj se prepustijo kreativnosti in sodelujejo na nagradnem natečaju.

Oddaja izdelkov je predvidena do 23.03.2007 na naslov: "Kulturni dom" ul. Brass 20, 34170, Gorica

Pravilnik in informacije natečaja: www.kb1909.it

Neznane, manj znane in pozabljene slovenske avtorice

Senčnica Josipine Turnograjske

Torek, sončen in topel, kot bi bil iz čistega zlata ulit. Ko se vračava z Jezerskega ob vznožju bolj pomladno kot zimsko razpoloženih Kamniških Alp, le za spoznanje poškropljenih s kako snežno krpo, na poti proti Kranju zavijeva - kot že večkrat - v Preddvor. Pravzaprav ne, tokrat se usmeriva na desno. A namesto da bi v tej smeri nadaljevala proti Domu starejših občanov, ki se nahaja v sklopu graščinskega kompleksa gradu Turn, se peljeva naravnost. Po večjem ovinku na desno se znajdeva na

makadamskem parkirišču, polnem avtomobilov zvečine s kranjsko registracijo. Zanimivo! Poglejva, kje sva se znašla! Grad Turn se razteza na lepo ograjenem dvorišču, ki pa je obiskovalcem dostopno le z druge strani. Ne preostane nama drugega, kot da se razgledava po okolici.

Kažipot ob parkirišču ponuja več možnosti: približno uro hoda do Sv. Jakoba in krajši sprehod do senčnice in razgledišča Josipine Turnograjske. Desetminutna hoja po stezi, ki se v zavojih kar hitro vzpenja, ne more obljubljati veliko. A vendar že sama misel na ta nenadejani sprehod v meni razvalovi potopljene misli o Josipini in neznanih, manj znanih in pozabljenih slovenskih pesnicah in pisateljicah. Hodiva vse više in više, odeta v goli plašč drevesnega vejevja, ki se zdi, da že čuti vonj pomladi. V listnatih krošnjah, ki jih še ni, se oglašajo ptičji glasovi, spleteni v nevidna gnezda meglic, ki se umikajo sončnim žarkom nad ravnino. Ne vidim je, samo slutim jo. Koga? Ravnino? Ne, Josipino. Dvajsetletno dekle, izobraženo in dejavno, in zakonsko ženo, trepetajočo v ljubezenskem hrepenenju in sanjah materinstva, ki ga nikdar ni bilo.

Končno sva na vrhu grička, naokrog poraslega z drevesi. V februarju, ki se prezgodaj razpira pomladi, jutranjo senco ustvarjajo rogovile in vejevje, ki se rahlo ziba v vetriču. Zrak je še hladen, a daje slutiti toploto opoldanskega sonca, ki se obljublja vsem, ki znajo dojeti večni čar spodbujevalca življenja, rasti in novih pomladnih sanj.

Senčnica je gola, prazna listja in zelenja. Še tako mila zima je v predgorju neizprosna. A ptičje gostolenje in valovanje pojočih gostov v praznih drevesnih krošnjah mi pričara pred oči podobo mlade ženske, ki je s senčnikom stopicala navzgor, sem v hlad, v toplih pomladnih in poletnih dneh. Gotovo je sedla, ne, ne na to klopco, morda kam drugam, morda se je naslonila prav na to drevo, kjer stoji zdaj tabla s podatki o njenem življenju.

Senčnica Josipine Turnograjske! Kakšna romantika! A podatki na leseni tabli so kljub izčrpnosti suhoparni in preskopi. Puščoba pragmatikov, ki so uredili stezo in zapisali nekaj podatkov za naključnega sprehajalca. Ne potrebujem letnic ne razlag, topim se v romantiki senčnice in njene tišine, prepredeni s ptičjim žvrgolenjem, neobičajnim za februar.

(1833 - 1854). Med tema dvema letnicama, pisanje in nastopanje na javnih prireditvah, poroka z narodnjakom Lovrom Tomanom, mnogo prezgodnja smrt zaradi ošpic in pokop v Gradcu. In v redkih literarnih zgodovinah morda omemba njene krajše pripovedi Nedolžnost in sila, na temo celjskih grofov. Njena sreča je bila, da je bila prva. Za njo vse druge, znane, manj znane, pozabljene, nadarjene in izobražene: od Luize, Pavline, Zofke, Marice, pa do Lily, Mimi in tako dalje. V brezsenčni senčnici se z možem pogovarjava o literaturi, ki so jo pisale ženske.

Ne bi govorila o ženski literaturi. Literatura je pač literatura, dobra ali slaba.

O ženski enakopravnosti in enakih možnostih pa se še vedno, poldrugo stoletje po Josipini Urbančič - Turnograjski preliva veliko črnila in se razpravlja - v marcu, okrog dneva žensk. Nekje v znani gostilni na obrobju Krasa bodo o enakih možnostih v letu enakih možnosti razmišljale slovenske podjetnice.

O vsem tem se krhki in nadarjeni Josipini v miru turnograjske senčnice še sanjalo ni.

Majda Artač Sturman

Nove knjige / Mladinska knjiga in Študentska založba

Lorca, Brecht in Duffyjeva, Rilke pa s proznimi deli v slovenščini

Vzbirki Nova lirika so pred tednom dni predstavili tri nove knjige pesnikov, ki so po besedah urednika Aleša Bergerja s svojo poetiko vsak na svoj način določili pesništvo 20. in 21. stoletja.

Izbor pesmi Bertolta Brechta nosi naslov Za nami rojenim in jih je prevedel Ervin Fritz, ki je na predstavitvi povedal, da je Brecht sicer med slovenskimi bralci bolj poznan kot dramatik, a je pesmi pisal

Z leve: Ervin Fritz, Ifigenija Zagoričnik in Aleš Berger (foto Mojca Hribar)

vse življenje, zbirka Za nami rojenim pa prinaša po Fritzovem mnenju vsa področja, na katerih se je "BB" udejstvoval kot pesnik. V Brechtovi poeziji se, pogosto zvonko v rimanih verzih, prepletata obešenjaški humor in čut za socialno pravičnost, omeniti pa velja tudi ljubezenske sonete, ki se spogledujejo z meseno tematiko. Brecht je v avtopoetiki, ki spremlja slovenski prevod, zapisal, da četudi opazujemo deževne dneve in poljane tulipanov "brez razpoloženja, nas pesmi spravijo v taka razpoloženja". S tem pa postaneš boljši človek, čuteč in zmožen uživanj, je bil prepričan Brecht. Nekatere pesmi je Fritz prvič prevedel prav za to zbirko.

Aleš Berger je prevedel pesmi Federica Garcie Lorce, ki je čarobnost Andaluzije popisal v znamenitem Ciganskem romanseru in je o španskem pesniku dejal, da je med Slovenci od nekdaj zelo priljubljen, tako med prevajalci kot bralci. Prevajanja Lorcovih romanc sta se doslej lotila Alojz Gradnik in Jože Udovič, oba imenitna pesnika, Bergerjev prevod pa je, v nasprotju s predhodnima, sledil tudi oblikovnim zakonitostim izvirnika - trohejskemu četvercu z asonancami.

"Celotna zbirka je, čeprav se imenuje ciganska, pesem o Andaluziji. Imenujem jo cigansko, ker je cigansko tisto, kar je najvišje, najgloblje in najbolj aristokratsko v moji deželi, pa tudi najznačilnejše določilo in tisto, kar ohranja čar, kri in abecedo andaluzijske in univerzalne resnice," je o svojem delu zapisal veliki Lorca.

Med britanskimi bralci zelo priljubljena pesnica Carol Ann Duffy je doslej napisala osem pesniških zbirk, izbor in prevod je za Novo liriko opravila Ifigenija Simonovič. Knjiga pesmi je izšla pod naslovom Grejem njene bisere. Prevajalka je povedala, da je prevajala le tiste pesmi, za katere se ji zdi, da jih je doumela ter niso rimane, skratka tiste, "katerim je bila kos". Za pesniški izraz Duffyjeve je značilna socialna angažiranost, ki pa ne podleže dokumentarnosti. V poezijo pesnica Carol Ann Duffy vnaša teme, ki se jih običajno lotevajo raziskovalni novinarji: zloraba, posilstvo, prostitucija, nepismenost, geji in lezbijke, zapuščeni otroci. Pesnici so po besedah prevajalke zelo blizu skriti pomeni besed in navezovanje na klasično angleško literaturo, v njenem primeru prepleteno z jeziki priseljencev.

Niko Grafenauer (foto JMP)

Pri Študentski založbi pa so predstavili minuli teden tri Rilkejeva prozna dela. Rainer Maria Rilke je med slovenskimi ljubitelji poezije že zelo dobro znan, zlasti po zaslugi njegovega prevajalca Kajetana Koviča, pomembno pa je, denimo, vplival tudi na poetiko Lili Novy in Antona Vodnika, kot je na predstavitvi povedal sam Kajetan Kovič. V zbirki Posebne izdaje Študentske založbe je zdaj izšlo še njegovo manj poznano, prozno delo: knjiga z naslovom Pisma mlademu pesniku, Pisma mladi ženski, monografija Augusta Rodin in ponatis romana Zapiski Malteja Laurista Briggeja, ki ga je v slovenščino prevedel Niko Grafenauer. Rilkejeva pisma mlademu pesniku in mladi ženski je prevedel Kovič, ki je na predstavitvi povedal, da je bil povod za pisma stiska mladih ljudi, umetnik pa jim je ponudil odgovor. Pisma mlademu pesniku nudijo dober vpogled v samopodobo pesnika ob prelomu stoletja. V njih se izmenjujejo genialnosti in norosti, ljubezni in trpljenja, osamljenosti in hrepenenja, medtem ko v Pismih mladi ženski odgovarja Rilke na konkretna človeška vprašanja. Pesnik Kajetan Kovič je povedal, da je Rilke stavil na take odnose, pri katerih je na prvem mestu odnos "med človekom in človekom".

Kajetan Kovič (foto JMP)

Rilkejev zapis o slovitem francoskem kiparju Rodinu, čigar osebni tajnik je Rilke nekaj časa bil, je nastal po naročilu. Kovič je povedal, da se je Rilke od kiparja naučil gledanja, zelo ga je tudi spoštoval, posvojil pa je tudi njegovo vodilo, da naj življenje izpolnjujeta delo in potrpežljivost, saj je imel prav Rodin navado ob vsaki priložnosti govoriti, da je treba "delati, delati, delati in še enkrat delati", če hočeš v življenju uspeti in ta misel se je v svetu uveljavila prav preko Rilkeja. Ta Rilkejev tekst je prevedel Jurij Kovič.

Zapiski Malteja Laurista Briggeja pa so edino daljše Rilkejevo prozno delo, ki nudi številne vzporednice z avtorjevo življenjsko zgodbo. Junak, ki je kadet, šola se za častnika, kot je to počel Rilke, v svojem pomanjkanju doživlja kulturno prestolnico sveta ob pričetku 20. stoletja kot razčlovečeno, kruto in osamljeno. Prevajalec in pesnik Niko Grafenauer, ki je diplomiral prav iz Rilkeja pri Antonu Ocvirku na ljubljanski univerzi, je opozoril na Rilkejevega individualnega duha, ki se je zlil s časom za umetnost zelo pomembnega fin de siecla. na predstavitvi je Grafenauer dejal, da se sam čudi tistemu času, ko je bilo stanje duha takšno, kakršnega opisuje Rilke v svojem delu, a je "vse skupaj stalo in se zlivalo skupaj, medtem ko danes gledam na naš svet, v katerem se vse drobi!"

JUP

Galerija Ars na Travniku v Gorici

Zidovi in sledovi Štefana Pahorja

V galeriji Ars na Travniku bo do 9. aprila na ogled razstava del Štefana Pahorja, tržaškega umetnika mlajše generacije, ki se zadnjih nekaj let intenzivno ukvarja s slikarstvom. Kot je povedal Jurij Paljk na odprtju 8. t.m., Štefana v Gorici že poznamo, saj je pred nekaj leti razstavljal v Kulturnem centru Bratuž. Umetnik ima svojo likovno govorico, samosvojo pripoved, ki stoji na meji med figurativnim načinom odslikavanja sveta in sodobnim abstraktnim likovnim izrazom. Rad uporablja goste, a umirjene namaze, zaradi česar njegove stvaritve delujejo skoraj večrazsežnostno; paleta barv je uglašena na zemeljske barvne odtenke s pretežno rumenorjavimi podlagami. Pred leti je Pahorjevo likovno iskanje imelo za predmet zlasti zidove, pročelja kraških hiš in domačij, v katera je sam vnašal svoja osebna občutja in videnja. V zadnjih časih pa z

Foto DPD

nizom "sledovi" še naprej išče svoj sodobni likovni izraz. Velika barvna polja pretežno svetlih površin so mu sredstvo za iskanje uravnovešene likovne kompozicije. Čeprav največkrat odslikava mrtvi svet, pa njegova dela vseeno govorijo o življenju, saj gre - kot je povedal tudi sam - za simbole in sledove nečesa, kar je nastajalo skozi čas in se rojevalo pod človeškimi rokami. Tako slikar dojema svet, zidove in sledove, ki so "ujeti v neskončni trenutek hipnosti" (Paljk), večni, polni simbolike, oplojeni s starodavnimi simboli, kot je npr. križ, tako domač simbol na kraški ali vipavski domačiji. Problem sodobnega slikarstva je ta, je še povedal Paljk, da so "note" vedno iste, a treba je sestaviti novo skladbo. In to je Štefanu Pahorju uspelo na oseben, samosvoj način. Zato smo lahko prepričani, da se bomo s Pahorjem še srečali. Če bo nadaljeval na tej poti, bo gotovo pustil globoko sled za sabo.

DD

Kratke

Dr. Bojan Godeša v DSI

V ponedeljek, 19. marca, se bo "ponedeljkov večer" v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3 v Trstu izjemno začel že ob 18.30, ker bo zvečer v Trstu pomembna skupna kulturna prireditev.
Gost novega srečanja bo zgodovinar dr. Bojan Godeša iz Ljubljane, ki je pred kratkim izdal novo knjigo, 416 strani debelo zbirko razprav z naslovom Slovensko nacionalno vprašanje med drugo svetovno vojno. Gre za tematiko, ki je še vedno žgoča in aktualna, saj je povezana z vsemi "vozli" naše polpretekle zgodovine, a tudi z razmišljanjem o perspektivah narodnega razvoja.
Godeša, ki se je rodil leta 1962 in je leta 1986 doktoriral na ljubljanski Filozofski fakulteti, je zaposlen na Inštitutu za novejšo zgodovino v Ljubljani, kjer se posveča predvsem drugi svetovni vojni na Slovenskem. Zelo odmevna je bila že njegova monografija iz leta 1995 Kdor ni z nami, je proti nam, Slovenski izobraženci med okupatorji, Osvobodilno fronto in protirevolucionarnim taborom. Sledile so številne razprave in referati, sodelovanje pri učbenikih in pri skupinskih delih Slovenska kronika XX. stoletja ter Slovenska novejša zgodovina. Z Ervinom Dolencem je pripravil za tisk in objavil v knjigi spomine dr. Ivana Ahčina na dr. Antona Korošca.
Knjiga dr. Bojana Godeše sodi v novi knjižni niz Inštituta za novejšo zgodovino v Ljubljani Razpoznavanja/Recognitiones, ki ga ureja dr. Žarko Lazarević. Leta 2005 je v njem izdal študijo Jurij Perovšek, lani pa so v nizu izšle študije, ki so jih napisali doktorji zgodovinskih znanosti Bojan Godeša, Aleš Gabrič, Damijan Guštin in Peter Vodopivec.

Založba Mladika / Predstavitev knjige Julius Kugy in prva svetovna vojna

Založba Mladika se je odločila za izdajo poljudne dokumentirane študije mladega tržaškega raziskovalca Enrica Mazzolija, ki se je poglobil v obdobje prve svetovne vojne in še posebej v aktivno delovanje znanega planinca in pisatelja Juliusa Kugyja. Pisatelj Julius Kugy, njegov rod izhaja s Koroškega, je Slovencem že znana osebnost, saj so bili njegovi spisi o Julijcih že objavljeni v slovenščini. V slovenščini je izšlo tudi zadnje poglavje njegovih spominov, ki govorijo o angažiranosti na avstrijski strani med ostrimi boji v Julijcih. Prav zaradi njegove lojalnosti do avstrijskih oblasti je bila izdaja njegovih spominov na vojno dogajanje zanemarjena in odlagana. Raziskava Enrica Mazzolija osvetljuje dogodke med prvo

Foto Kroma

veliko vojno in pojasnjuje razloge, zaradi katerih je bil del Kugyjeve avtobiografije predvsem na italijanski strani zamolčan. Knjiga je izšla v italijanščini, a je v pripravi tudi njen slovenski prevod.
Italijansko izdajo je založba Mladika predstavila v Nemškem dobrodelnem društvu. Pri predstavitvi so sodelovali dr. Julius Franzot, Roberto Todaro, dr. Rafko Dolhar in avtor Enrico Mazzoli. Julius Franzot je orisal tržaško večetnično okolje, v katerem je Kugy odraščal. Roberto Todaro je poudaril, kako so fašistične oblasti skušale Kugyjev lik izbrisati zaradi njegove lojalnosti do avstro-ogrskega cesarja v času prve svetovne vojne. Rafko Dolhar je pobliže spregovoril o Kugyju-alpinistu, kateremu gre velika zasluga pri odkrivanju Julijskih Alp. Nazadnje je avtor knjige Enrico Mazzoli orisal okoliščine, ki so botrovale nastanku knjige. Poudariti gre, da se je avtor pri svojem delu opiral na gradivo, ki ga je našel v dunajskih arhivih.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV
vabi na
revijo otroških in mladinskih zborov
PESEM MLADIH
Pomorska postaja v Trstu,
nedelja, 18. marca, ob 16. uri
Gost večera bo skladatelj Pavle Merku'

Furlanija Julijska krajina / Popačene zdravstvene izkaznice

Dežela bo skušala problem čim prej rešiti

Dežela Furlanija Julijska krajina je v preteklih mesecih po pošti poslala na domove svojih prebivalcev nove zdravstvene izkaznice. Po novem so kartice uporabne tudi za zdravstveno zavarovanje v tujini, hkrati pa je na njih natiskana

Foto IG

še davčna številka naslovnika. Polemiko je v manjšini sprožilo dejstvo, da so slovenska imena popačena v primeru, ko vsebuje ime oz. priimek posameznika šumnike: imena so namreč zapisana brez njih.
Stranka Slovenska skupnost je zato med manjšinci sprožila pobudo vračanja spornih kartic. Teh je zbrala preko 400!
Deželni svetnik Mirko Špacapan je med srečanjem, ki je potekalo v petek, 9. marca, na sedežu predsedstva dežele, izročil omenjene izkaznice deželnemu odborniku, zadolženemu za resor osebja, organizacije in informacijskih sistemov Gianniju Pecolu Cominottu. Šlo je predvsem za simbolno potezo, pri kateri so bili prisotni še nekateri slovenski deželni svetniki in pokrajinski tajnik SSk Peter Močnik. Odbornik Pecol Cominotto ni mogel izkaznic uradno sprejeti, saj ni dežela pri tem neposredno zadolžena oz. izkaznice niso last dežele: te je namreč izdala Agencija za prihodke, Dežela je le posredovala zdravstvene podatke posameznih občanov.
Med srečanjem je odbornik pojasnil, kje in zakaj je problem nastal. Gre namreč za skorajda komično sosledje težav, ki izvirajo iz dejstva, da državna uprava, v katero sodi tudi Agencija za prihodke, lahko uporablja le 26 črk iz italijanske abecede, pri čemer so oškodovani tudi italijanski državljani drugih narodnosti (na primer srbske in hrvaške). Na Južnem Tirolskem so zadevo delno rešili tako, da je Rim del pristojnosti poveril bocenski pokrajini, kar bi morali narediti tudi pri nas - je povedal odbornik. Kartice, v katerih je med drugim vgrajen mikročip za bodoče servisne storitve, bi morala zato tiskati deželna informatska družba Insiel, ki bi lahko brez težav izdajala izkaznice s šumniki.
Problem je tako prej politične kot tehnične narave. Illy je zato poslal ostro pismo ministroma Tommasu Padoi Schioppi in Giulianu Amatu, v katerem trdi, da so zdravstvene izkaznice nespoštljive do italijanskih državljanov slovenske narodnosti in obenem tudi do same deželne uprave, ki skuša po svojih močeh in pristojnostih spoštovati pravice Slovencev. Illy v pismu med drugim predlaga naslovnikoma, naj Agencija za prihodke pooblasti deželno družbo Insiel za izdajanje zdravstveno-servisnih izkaznic, obenem pa naj vlada z dekretom dopolni zakon o uradni veljavi 26 črk italijanske abecede.
Odbornik Pecol Cominotto je dejal, da bo dežela napravila vse, da se problem reši, Špacapana pa je med drugim prosil, naj izkaznice ponovno vzame in naj jih spet izroči lastnikom, da ne bi le-ti imeli dodatnih nevšečnosti (pozabiti namreč ne gre, da izkaznica služi že danes kot zavarovalni dokument v tujini).
Dežela je tako problem le začasno rešila, obenem pa se je obvezala, da bo lastnikom vrnjenih kartic poslala pismo, v katerem bo obrazložila nastali problem in prihodnje posege, da bo nevšečnost docela popravila.
Pri SSk jemljejo na znanje prizadevanje dežele, hkrati pa vabijo lastnike popačenih izkaznic, naj svoj dokument vsaj začasno prejmejo spet v roke.

IG

KRAS Evropski projekt Kraški okraj

Čas je za skupno čezmejno razvojno partnerstvo!

Dvanajst županov občin, partneric v evropskem projektu Kraški okraj, Interreg IIIA Italija-Slovenija 2000-2006 je v četrtek, 1. marca, na zgoniškem županstvu podpisalo Pismo o nameri vzpostavitve skupnega čezmejnega razvojnega partnerstva Krasa v obdobju 2007-2013. Junija letos se bo namreč končal projekt Kraški okraj po dveh letih uspešnega dela, v katerih je nosilcema načrta, zgoniškemu županu Mirku Sardoču in komenskemu kolegi Urošu Slamiču, uspelo združiti vse javne institucije, ki v Furlaniji Julijski krajini in Sloveniji delujejo na Krasu. V tem času je Kraški okraj postal perspektiven čezmejni organ, ki je sprožil institucionalne oblike usklajevanja posegov na Krasu, okrepil je sistem povezovanja javnih uprav, ne nazadnje pa je ovrednotil naravno bogastvo in kulturno dediščino Krasa. Na Krasu je meja padla tudi zaradi Kraškega okraja. Za odločilen korak v smeri razvoja regije, ki jo je še do pred kratkim delila meja, so se odločile občine Zgonik, Dolina, Repentabor, Devin-Nabrežina, Trst, Sovodnje in Doberdob, na oni strani meje pa občine Sežana, Komen, Divača, Hrpelje-Kozina in Miren-Kostanjevica. Veliko je bilo opravljenega v teh dveh letih, predvsem na področju kmetijske in turistične ponudbe, pa tudi za krajinsko ohranjanje in vzdrževanje. Delo pa ni potekalo le na čezmejni relaciji, saj so se posamezno sestajali tudi partnerji iz Italije in Slovenije, da bi poglobili odprta vprašanja. Tako je bila na primer 22. februarja v Zgoniku seja tržaških in goriških sodelavcev, med katero so se vsi enotno še enkrat zavzeli za čimprejšnjo ustanovitev Kraške gorske skupnosti. K temu gre dodati, da so partnerji Kraškega okraja v dveh letih poslali na pristojne oblasti že devet tovrstnih pozivov!
Ker velja nadaljevati sodelovanje v tej smeri, so se javni upravitelji odločili za omenjeno pismo, s katerim izražajo svoj namen, da "želijo ohraniti identiteto Krasa kot območja izjemne kulturne dediščine in naravnih vrednot za sedanje in prihodnje generacije in da identiteto Krasa, priznano na mednarodni ravni, uporabijo za spodbujanje socialnega in ekonomskega razvojnega procesa ter povezovanja na celotnem čezmejnem območju in tako zagotovijo, da bo Kras do leta 2013 postal primer dobre prakse trajnostnega razvoja v čezmejnem območju." Pri tem bodo spoštovali načela partnerskega in dolgoročnega načrtovanja, celostne obravnave različnih problematik, pa načelo usklajenega sodelovanja s prebivalstvom.
Čezmejno razvojno partnerstvo Krasa bo črpalo sredstva iz evro-

Foto Kroma

pskih in državnih blagajn, obstaja pa tudi možnost, da bi to telo pridobilo trdnejšo institucionalno obliko. Gre za novo možnost, ki jo uvaja Bruselj na podlagi lanske uredbe, imenuje pa se "evropsko združenje za teritorialno sodelovanje".

ZCPZ Marijin dom, ul. Risorta

Primorska poje v mestnem središču

Primorska poje je tradicionalni praznik, ob katerem se redno obnavljata sporočilo pevske kulture in zvestoba primorskih ljudi zborovskemu petju. Da je tudi letošnja, 38. izvedba, ki poteka v znamenju 60-letnice priključitve Primorske k domovini, prisotna v samem mestnem središču, ima največ zaslug Zveza cerkvenih pevskih zborov, ki je poskrbela za dva koncerta. Prvi, v soorganizaciji CPZ Sv. Anton Novi, je bil v soboto, 10. marca, v Marijinem domu - Marije Milostljive v ulici Risorta, kjer že 150 let odmevata slovenska pesem in beseda.
Večer je oblikovalo šest zasedb s tržaškega in slovenskega Krasa ter z Goriškega. Prvi je nastopil MoPZ Kraški dom z Repentabra, ki je pod vodstvom Vesne Guštin zapel prekmurske narodne v priredbi Matije Tomca in Emila Adamiča. Pred mikrofon je nato stopil msgr. Marij Gerdol, ravnatelj Slovenskega pastoralnega središča v Trstu, ki je pozdravil prisotne in vsem izrekel dobrodošlico. Moški oktet Rožmarin iz Temnice na Krasu, katerega umetniški vodja je Saša Prinčič, se je z izbiro programa med drugim poklonil spominu Lojzeta Bratuža ob 70-letnici mučeniške smrti z njegovo priredbo ruske ljudske Kraguljčki. Zamejsko zborovsko stvarnost sta zastopala še MePZ Igo Gruden iz Nabrežine, ki deluje že polnih 39 let, in moška Vokalna skupina Sraka iz Štandreža. Pod mentorstvom Gorana Ruzziera so Nabrežinci zapeli Kosovelovo poezijo Pesem s Krasa, ki jo je uglasbil letošnji jubilant Pavle Merku', svoj nastop pa so zaključili z Grudnovo pesmijo Sinku v priredbi Adija Daneva. Bogdan Kralj, umetniški vodja Vokalne skupine Sraka iz Štandreža, ki jo sestavlja 15 pevskih zanesenjakov, je za sobotni nastop izbral pesmi Petra Jereba, Hrabroslava Volariča, Alojza Srebotnjaka in Kamila Mašeka. Zborovodja MePZ Senožeče, ki šteje 40 pevk in pevcev, Ada Škamperle, se je odločila za predstavitev projekta z naslovom Na Krasu je lepo, v katerega je vpletla skladbo soustanovitelja Primorske poje Igancija Ote Mi smo s Krasa doma in Adamičev Potrkan ples s spremljavo godalnega tria. Tudi MePZ Vrtojba, ki ga vodi Zdravko Leban, se lahko pohvali z dolgoletno tradicijo, saj je dejaven kar 28 let. 'Goriški slavčki' so v sklepnem delu večera izvedli tudi pesem Slovenija, zapojmo ti v uglasbitvi Jožeta Osana ter zimzeleno popevko Mojmirja Sepeta Poletna noč ob klavirski spremljavi Uroša Ceja.
Drugi tržaški koncert zborovske revije Primorska poje v priredbi ZCPZ bo v soboto, 24. t.m., v cerkvi pri Sv.Ani.

AL

DRUŠTVO SLOVENSKIH IZOBRAŽENCEV Ob letu posvečenem Svetemu pismu

"Ni globljega počitka kot harmonija z Bogom"

Društvo slovenskih izobražencev je svoj tradicionalni ponedeljkov večer, ki je 5. marca potekal v Peterlinovi dvorani, posvetilo Knjigi knjig. Ravno sedaj poteka leto, posvečeno Svetemu pismu, kateremu v Sloveniji sledi Slovensko biblično gibanje. V imenu gibanja je občinstvu spregovoril teolog g. Rudi Koncilija, ki je posredoval dragocen pogled večplastnosti in 'družinske uporabe' Svetega pisma, hkrati pa je opozoril na kopico prireditev, s katerimi se Slovensko biblično gibanje letos postavlja ob bok drugim evropskim državam, zlasti Nemčiji, pri počastitvi knjige, "katere avtor je Sveti Duh", je opozoril gost večera.

Gibanje si prizadeva s številnimi razstavami in strokovnimi srečanji tako po župnijah kot tudi po knjižnicah seznaniti Slovence o veličini in sporočilnosti Svetega pisma: osrednja naloga gibanja je namreč ravno približati Biblijo vernikom.

Foto IG

G. Koncilija je o tem vidiku obširno spregovoril ob koncu svojega predavanja. Podčrtal je neposredni odnos, ki ga morajo verniki in družine imeti do Svetega pisma, podobno kot se dogaja v Nemčiji in splošno pri protestantih. Drugi vatikanski koncil je namreč priznal prednost tovrstnega soočanja z Biblijo. Božja beseda nam na tak način zleze v dušo in jo zapolni. Ni treba, da se branja Svetega pisma lotimo sistematično, dovolj je, da iz njega izvzamemo le en sam stavek in se ob njem zatopimo v razmišljanje, kar vodi hkrati k počitku. "Ni globljega počitka kot harmonija z Bogom", je dejal gost večera. Po tej poti doživimo katarzo, ki temelji na priznanju greha in posledičnega kesanja. "Ko nam Božja beseda polni dušo, tedaj se obhajamo", je poudaril g. Koncilija in svetoval družinskim članom, v prvi vrsti očetom, naj ob jutranjih urah segajo po Bibliji ter naj en sam stavek Svetega pisma razmislijo med dnevom, tako da bodo zvečer nagovarjali svojo družino in sprožili v njej globlje spoznavanje Božje besede ter popolnejšo zavest o duhovnosti posameznega družinskega člana. "Hudo je, kajti dandanes v družinah je govor le o splošnih, povprečnih stvareh, o duhovnosti pa ne." Zato je pomembno ohraniti tako sproščeno molitveno razpoloženje.

Predavatelj je tudi povedal, da je gibanje hotelo počastiti Sveto pismo pred dvema letoma, se pravi natančno 450 let po Trubarjevem prevodu Matejevega Evangelija. Prof. Jože Krašovec pa je Slovenskemu bibličnemu gibanju predlagal predložitev proslavitve na letos, saj bo Slovenija julija gostila svetovni kongres Združenja profesorjev Svetega pisma Stare zaveze, kateremu predseduje ravno prof. Krašovec. G. Koncilija je med svojim predavanjem osvetlil še en vidik, ki ga je pri Božji knjigi treba omeniti, se pravi prevode Biblije v nacionalne jezike. Najprej je omenil vse dosedanje slovenske prevode Svetega pisma, od Dalmatinovega vrhunskega prevajalskega podviga leta 1585 do zadnjega ekumenskega prevoda leta 1975. Predavatelj je tudi podčrtal splošno sprejeto načelo mednarodnih strokovnjakov, da se je pri prevajanju Biblije treba čim bolj držati izvirnika. Obstajajo pa tudi drugačni poskusi prevajanja Svetega pisma, na primer tisti, pri katerem so bili v Franciji pred nedavnim zadolženi teologi in leposlovni pisci, ki so strogost običajnega prevajanja omilili z bolj poljudnim pristopom. In mariborski pomožni škof Jožef Smej - je dejal g. Koncilija - je francoski poskus pozitivno ocenil.

Pozabiti pa nikakor ne gre na moč Svetega pisma pri evharističnem obhajanju, saj biti deležen sporočila in branja Biblije med mašo, pomeni biti deležen Božje besede oz. Kristusa. Ta vidik je predvsem namenjen tistim, ki se zaradi življenjskih zapletov ne smejo obhajati s Kristusovim telesom (kot se npr. lahko zgodi pri ločencih). Sveto pismo lahko tako omogoča kar dvojno obhajanje vernika.

Igor Gregori

Obvestilo

Društvo slovenskih izobražencev in Knjižnica Dušana Černeta vabita v ponedeljek, 19. marca, v Peterlinovo dvorano v ul. Donizetti 3 v Trstu na predstavitev študije zgodovinarja dr. Bojana Godeše iz Ljubljane SLOVENSKO NACIONALNO VPRAŠANJE MED DRUGO SVETOVNO VOJNO. Izjemno se bo ta "ponedeljkov večer" začel že ob 18.30.

Slovenska Vincencijeva konferenca in Klub prijateljstva vabita na duhovno pripravo na Veliko noč, ki bo v četrtek, 22. marca, pri šolskih sestrah pri Sv. Ivanu, ul. delle Doccie 34. Začetek s sv. mašo ob 16. uri. Vodil bo g. Jože Špeh. To nam je lahko predpriprava na nedeljsko spravno pobožnost pri Sv. Antonu novem.

Romanje v Medjugorje od 4. do 7. maja letos. Odhod iz Nove Gorice in Rožne Doline. Ob soudeležbi pri verskih pobožnostih je predviden tudi obisk skupnosti Oaza miru in Cenacolo ter vzpon na hrib Križevac in na hrib prikazovanj. Cena romanja vključno z nočitvijo in polnim penzionom je 95,00 evrov. Celotni znesek je treba poravnati ob vpisu. Prijave sprejemajo: Darko, tel. 0481 882395 ali 0481 32121 (trgovina); gospa Anica, tel. 003865 3022503 in župnik Jože Markuža, tel. 040 229166. Pohitite z vpisom, ker je prijavljenih že precej romarjev.

Darovi

V spomin na Aleksandra Žerjala darujejo: Luisa in Aleksander Rustja 50,00 evrov za Svetoivanski pevski zbor in 50,00 evrov za društvo Marij Kogoj; NN pa 10,00 evrov za Svetoivanski cerkveni pevski zbor.

V spomin na Aleksandra Žerjala daruje prof. Majda Cibic 50,00 evrov za Svetoivanski cerkveni pevski zbor.

V spomin na pokojnega strica Aleksandra Žerjala daruje za Marijin dom pri Sv. Ivanu 25,00 evrov nečakinja Margi De Luisa z družino.

Ob smrti spoštovanega
prof. ANTONA FEINIGA
izrekamo hčerki Marji in zetu Marku Tavčarju iskreno sožalje

ZCPZ - TRST

Ob rojstvu
MALINE
se veselimo z mamo Metko in očetom Erikom!

UREDNIŠTVO NOVEGA GLASA

Šolske sestre de Notre Dame

Skupno tržaško romanje v Slovenj Gradec 25. aprila 2007

Šolske sestre de Notre Dame bi rade pripomogle, da bi se tega romanja udeležilo čim več ljudi. V ta namen smo naročile avtobus, ki bo lahko sprejel ljudi na trgu Oberdan, v Barkovljah, Sesljanu, Nabrežini, Svetem Križu, na Proseku in Opčinah. V Slovenj Gradcu se bomo ob 11. uri udeležili skupne sv. maše. Po sv. maši bomo šli na kosilo, ki bo dobro in obilno. Po kosilu si bomo ogledali še cerkev Svetega Duha in Sokličev muzej (stare umetnine), nato se bomo podali v Vuzenico, kjer si bomo ogledali Slomškov muzej - ; A. M. Slomšek je bil v Vuzenici za župnika od leta 1838 do leta 1844.

V božjepotni cerkvi Device Marije na Kamnu bomo imeli slovesen blagoslov s petimi litanijami Matere Božje. V tej cerkvi so v oltarju Slomškove relikvije. Blizu cerkve je tudi Slomškova kapelica s sliko sv. Marka.

Avtobus in kosilo znašata 40,00 evrov.

Da bomo pravočasno prišli v Slovenj Gradec k skupni sv. maši, bo potrebno odpotovati zgodaj. S trga Oberdan najkasneje ob 6.15 uri.

Prijavite se čimprej na tel. št. 040 220693. Po dogovoru bi se avtobus morda mogel ustaviti še kje drugje.

Nova funkcija za Dimitrija Žbogarja

Dimitrij Žbogar je postal novi predsednik Deželnega združenja živinorejcev in tako prevzel dodatno funkcijo v kmetijsko-živilskem sektorju na deželnem prizorišču. Žbogar je namreč že več kot dve leti predsednik deželne Zveze neposrednih obdelovalcev (Coldiretti), nova vloga bo zato pripomogla k še bolj smotrnemu in učinkovitemu upravljanju tega sektorja. Žbogar, ki ga vsi poznamo kot uspešnega kmetijskega podjetnika tržaškega Krasa, je namreč prepričan, da se lahko kmetijstvo in živinoreja bolje razvijata, če skupno načrtujeta prihodnost in če ciljata na podobna izhodišča.

Foto Kroma

KULTURNI DOM Predavanje Marca Travaglia

Ko dejstva izginejo in ostajajo le prazne besede

"Zgledujmo se po Dariu Foju, ki med svojimi predavanji dopušča občinstvu sesti poleg njega na oder. Naj gasilci pustijo v dvorano osebe, ki so jim prepovedali vstopiti", je dejal novinar Marco Travaglio pred svojim predavanjem, ki ga je društvo Občani za občane priredilo v torek, 6. marca, v Kulturnem domu.

Težko se namreč spomnimo, da bi bila hiša SSG kdaj v preteklosti tako natrpana. Že pred 21. uro, se pravi pred začetkom večera, je bilo videti v preddverju Kulturnega doma skorajda panične prizore, ko so odgovorni gledališča s težavo zaustavljali besno množico, ki je težko pričakovala najbolj pikrega novinarja v Italiji, a je bila na koncu razočarana, ker ni mogla stopiti v dvorano.

V dveurnem nastopu je Travaglio v brzojavnem, sicer natančnem slogu razčlenil vsebino svoje zadnje knjige z naslovom La scomparsa dei fatti - Izginotje dejstev. Izhajajoč iz trditve, da je današnje sistemsko ponujanje raznoraznih mnenj potisnilo dejstva v kot, je avtor nanizal načine, s katerimi dominantni novinarski kader v Italiji jemlje pravico do svobodne informacije.

Travaglio je najprej obsodil deviantnost vodilnih kadrov v Italiji, državi, "kjer kradejo bogati ljudje, ne revni". Na Apeninskem polotoku se je porazgubila nadzorna kontrola medijev nad igro politike, kar se v ostalih državah ne dogaja, saj je vloga sredstev javnega obveščanja istovetena "s ponosnim in pravičnim protioblastnim nabojem". Kaj lahko po televiziji povemo in česa ne smemo, je jasno pokazal škandal, ki je nastal po Travagliovem nastopu na Luttazzijevi oddaji Satyricon pred šestimi leti. Tedaj sta Travaglio in Luttazzi izzvala polemiko, rekoč, da se določenih stvari po televiziji ne sme povedati, zlasti med volilno kampanjo, in to ne glede ali povedano odgovarja resnici ali ne. Žalostno je, da se o takih resnicah in lažeh mora izrekati sodišče, ki je Berlusconijev sodni postopek proti voditelju oddaje in Travagliu za skupnih 150 milijard starih lir odškodnine zavrnil z motivacijo, da je bila v oddaji rečena le gola resnica!

Luttazzijev Satyricon je s svojo svobodo izražanja v italijanskem televizijskem sistemu predstavljal izjemo. Običajne italijanske novinarske oddaje, na prvem mestu Vespova Porta a porta, raje debatirajo o moški impotenci, o zadnji filmski uspešnici dua Boldi-De Sica, o junakih Otoka slavnih, o 'razburljivem' Velikem bratu in o zimzeleni aferi Cogne, kot o pomembnih dnevnih novicah, kot so bili Previtijeva prva obsodba leta 2003 in njegov nedavni končni pripor, Buttiglionov cvek na izpitu za evropskega komisarja, Dell' Utrijeva obsodba, razsodba ustavnega sodišča, ki je zakon pravosodnega ministra Castellija označil za neustavnega. Skratka, o kočljivih vprašanjih na italijanski televiziji ni govora.

Foto Kroma

Zgodi se tudi, da so lahko sporna politična vprašanja debatna vsebina določene oddaje. O teh pa se sicer razpravlja na točno določen način oz. se sploh ne razpravlja: zvrstijo se zgolj stališča politikov, ki branijo vsak s svoje ideološke strani svoja mnenja: skratka, besede in pristranski pogledi zapostavljajo dejstva. Mojster takih televizijskih čaršij je po mnenju Travaglia Giovanni Floris s svojim Ballaro', kjer politiki postanejo voditelji oddaje, vodja programa pa gost.

Zgodi se zato, da politične sile napadajo z zaničevalnim odnosom časnikarje, ki se ne držijo utečene italijanske prakse pri podajanju novic. Travaglia imajo zato enkrat za levičarja, drugič za desničarja glede na to, kaj in kako piše. Dejstva pa so dejstva, "niso ne levičarska ne desničarska", je opozoril gost, ki je še dodal, kako ga je del levice napadel, ko je napisal verodostojen članek o sedanjem pravosodnem ministru Mastelli, kjer je le navajal nekatera dejstva, med drugimi tudi to, da je bil Mastella prijatelj in priča na poroki sicilskega politika Francesca Campanelle, ki je zadnja leta stal ob strani mafijskemu botru Bernardu Provenzanu.

Način poročanja se tako v Italiji drži nekaterih stalnic. Travaglio jih je naštel: dejstva je treba prikriti; zmanjšati je treba pomen pomembnih dogodkov (npr.: da tajna agenta Pollari in Pompa, vpletena v afero ugrabljenega imama Abu Omarja, nista bila 'državno obsojena', prav nasprotno, napredovala sta v svoji karieri) in povečati težo manj važnih; uporabiti besede, ki smo jim odvzeli svojstven pomen (tako da vojni v Afganistanu in Iraku postaneta mirovni misiji). Posebno nazoren primer, kako učinkovito deluje protiinformacija v Italiji, je po Travagliovem mnenju način poročanja o zadevi Tangentopoli, ki je spremenila obličje italijanske politike: govor je le o posledicah, ki so jih podkupnine povzročile, o podkupninah samih - o kraji! - pa ne duha ne sluha. "Na tak način se stvari jemlje predmetnost", tako da se mora sedaj Antonio Di Pietro braniti pred obtožbami. Craxi pa postane - kot je dejal Carlo Giovanardi - preganjenec!

IG

In memoriam dr. Anton Feinig

Koroška poje in žaluje

Koroška poje in žaluje. Tako bi lahko sintetizirali sporočilo nedeljske prireditve Koroška poje, ki je potekala v celovškem Domu glasbe v Celovcu. Letos je bila v ospredju pevske revije misel o enotnosti in povezanosti domačih zborov in skupin s stvarnostjo v Sloveniji in Italiji, marsikateri udeleženec revije pa je prišel v Celovec direktno iz Sveč, kjer so v sončnem nedeljskem zgodnjem popoldnevu pospremili k zadnjemu počitku vsestranskega kulturnega delavca in pedagoga dr. Antona Feiniga.

Dr. Anton Feinig je bil med tistimi mladimi slovenskimi intelektualci, ki so po drugi svetovni vojni dobesedno orali ledino na prosvetnem področju. Študijska pot ga je po ljudski šoli v rodnih Svečah in maturi na Plešivcu popeljala na Dunaj, kjer se je izobraževal na filozofski fakulteti, kjer je študiral germanistiko in slavistiko, na dunajski Akademiji za glasbo in upodabljajočo umetnost pa je poglabljal še glasbo.

Svoje znanje je nato posredoval ponovno na Koroškem. Tri desetletja je poučeval na slovenski gimnaziji v Celovcu, od leta 1988 do upokojitve pa je bil inšpektor za to šolo in za slovenščino na ostalih koroških srednjih in višjih šolah.

Poleg pedagoškega dela je dr. Feinig sodeloval s slovenskim sporedom ORF z etnografskimi prispevki. Z imenoslovjem in etnološkimi temami je izšlo tudi več desetin člankov in nekaj knjižnih publikacij, zadnja izmed katerih je bila knjiga o družinskih imenih na Koroškem in v sosednjih regijah, ki jo je napisal skupaj s hčerko Tatjano pred dvema letoma.

V domačem kraju je pustil neizbrisen pečat na vseh področjih, pri katerih je sodeloval: na političnem področju je več desetletij bil občinski svetovalec v občini Bistrica v Rožu, na prosvetnem je vodil in pel v zboru društva Kočna, v domači fari pa je bil organist in zborovodja.

Njegovo poslanstvo in delo že vrsto let idejno nadaljuje njegovih pet sinov in hčera, ki so aktivni prav tako na glasbenem, prosvetnem in didaktičnem področju, ne nazadnje pa se je tudi marsikateri njegov nekdanji dijak odločil za določeno poklicno pot, ki ga je kasneje popeljala spet med koroške Slovence, prav zaradi njegovega prigovarjanja, a tudi zaradi zgleda in vzora, ki ga je imel kot pedagog in kulturnik. Ves trud, ki ga je vložil v narodno delo med koroškimi Slovenci, je bil usmerjen v boljšo prihodnost, v tisto svetlejšo prihodnost brez zunanjih in notranjih meja, ki je bila tudi tema letošnje revije Koroška poje. Koroška je zato v nedeljo pela in žalovala ter se na oba načina poklonila kulturniku, ki je slovenski pesmi in besedi posvetil svoje življenjske energije.

PR

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

"Ne reci, da koga poznaš, preden si teden dni prehodil v njegovih čevljih" Indijanski pregovor

En sam dan bi se prelevila v moškega. Za preizkušnjo. Zjutraj bi se zbudila, skobacala bi se s postelje na drugačen način, kot to delamo ženske. V kopalnici si potipala lica. Ja, tudi danes se bo treba namiliti in obriti. Skozi dan bi stopala kot moški, obnašala bi se kot moški, razmišljala na način, ki je lasten moškemu. Imela bi možnost drugačnega vpogleda v ženski svet. Razumela bi, zakaj se moški takoj vrže v nekaj praktičnega, medtem ko je razmišljanje, ki je nam lastno in ki na koncu že privede do dejanja, različno. Večinoma imamo potrebo po nekakšnem "časovnem zorenju", ne moremo kar tako izustiti, kaj nas teži, kaj se nam je pripetilo in česa si zares želimo. Mogoče smo iracionalnejše, v večji meri nas pogojuje istinkt, v hipu se veselimo in v hipu nas zajame žalost, v veliko večji meri potrebujemo analizo. Žal skorajda vsega. Od barvnega odtenka hlač do zadnjega globljega pogovora z možem. Tisti naši večni vprašaji, želja po tem, da bi se mož, otroci, sestra, prijatelji res ustavili in prisluhnili. Tudi naši občasni tišini.

Če bi se za en sam dan prelevila v moškega, bi mogoče razumela, zakaj pride do nesporazumov, kako moški svet doživlja to obdobje popolne emancipacije ženske, razvijanje novega živega bitja v telesu partnerice, občutek nemoči v tolikih situacijah. Mogoče bi razumela napake, ki si jih žal ženske prenašamo s smrtne postelje v zibelko, način pogovora, ki večkrat ni konstruktiven, težnja po nezavednem gnetenju osebe, ki nam je zraven, po nekakšnem idealnem modelu, ki ne obstaja.

Mogoče bi se šele kot moški zavedela, kako zelo se mučimo z neko predstavo idealne ženske, ki naj bi postale: idealna žena, idealna mati, idealna hči, perfektna v službi, v odličnem zdravju, zanimiva sogovornica, mladostna, polna energije in brezhibno organizirana. Če to nismo (kar je logično), potem se za to podzavestno počutimo krive. V resnici se mučimo z nerealnim, neizvedljivim in navsezadnje tudi nezaželenim. V tem svojem dnevnem pohajkovanju v moški duši bi prav gotovo spoznala, da je breme, ki smo si ga same naložile, nepotrebno. Navsezadnje ljudska modrost pravi, da brez teme ni sonca niti videti. Kdo si sploh želi perfekcije, ki ne obstaja in je zato že kot pojem utopična? Smo si mar kot otroci pričakovali, da bi naše matere pekle kolač za vsak zajtrk in potem zdirjale v službo? Si mož mar pričakuje, da bo njegova družica večno razburljiva in nikoli utrujena od osem in večurnega delovnega dne?

Obuta v moške čevlje bi verjetno spoznala, da je stremljenje, ki ga oboji imamo, pravzaprav isto. To, o čemer je pisal ne vem kateri madžarski (?) psihoanalitik in ki naj bi bila bistvena potreba človeka: potreba po tem, da se čutiš od nekoga "prepoznan" v globini svoje duše. Navsezadnje stremimo vsi po tem in ob tem ne obstaja več nobena razlika med spoloma.

CLEVELAND Združene države Amerike

Ameriški Slovenci ustanavljajo slovenski muzej

Ameriški Slovenci v Clevelandu so se odločili, da bi bilo potrebno poskrbeti za ohranitev bogate kulturne in druge dediščine največjega slovenskega mesta izven domovine in se pripravljajo na ustanovitev centra, v katerem bodo muzej, knjižnica in arhivi. Cleveland gosti največjo slovensko skupnost v ZDA, ki po uradnih podatkih v mestu in okolici šteje okoli 80.000 ljudi.

Namen novega objekta je dobiti kraj, kjer bodo zbirali in hranili bogato etnično dediščino Slovencev v Clevelandu in bo na razpolago tudi širši skupnosti. Objekt naj bi postal kulturni in izobraževalni vir za raziskovalce, študente, arhivarje in druge. Pobuda ima med drugim podporo slovenskega generalnega konzulata v Clevelandu, mestnega sveta in podpredsednika clevelandske klinike Rayja Marvarja. Generalni konzulat pod vodstvom Zvoneta Žigona je tudi pozval vse Slovence v ZDA, naj se pridružijo temu projektu.

11. tabor slovenskih otrok po svetu

Letošnji tabor slovenskih otrok po svetu bo potekal že enajstič. Potekal bo na slovenski obali, v počitniških domovih Mladinskega zdravilišča in letovišča Debeli rtič (spletna stran: www.zdravilisce-debelirtic.org/). Slovenska konferenca Svetovnega slovenskega kongresa prireja tabore za mladi rod slovenskih rojakov po svetu s prizadevanjem in v želji, da bi spoznali Slovenijo - domovino svojih prednikov, tako njene naravne znamenitosti, kulturno dediščino, slovenski jezik in običaje. Najpomembnejši pa so druženje, stiki in prijateljske vezi med mladimi slovenskimi rojaki, ki žive po svetu. Tabor je namenjen druženju mladih slovenskih rojakov, ki živijo izven meja Republike Slovenije in so stari od 12 do 17 let. Tabor bo zaradi kvalitetnejše organizacije, bivanja in izvajanja programa letos razdeljen na dve starostni skupini. Prva starostna skupina - od 12 do 14 let - bo letovala od 29. julija do 5. avgusta. Druga starostna skupina - od 15 do 17 let - bo letovala od 5. do 12. avgusta. Prispevek za udeležbo: 160 evrov. Več informacij o taboru slovenskih otrok po svetu najdete na spletni strani Svetovnega slovenskega kongresa: www.slokongres.com Dodatne informacije: Kontaktna oseba: Luka Klopčič, Telefon: 00386 1 24-28-550, E-naslov: ssk@siol.net

Slovenija je Evropa

S polnimi jadri

Pred dnevi me je poklical prijatelj, nemški zdravnik, ki živi v Gorici. Prosil me je, naj mu priskočim na pomoč, saj je moral urediti neke papirje v Novi Gorici, sam pa slovenščine še ne obvlada. Šla sem rade volje, čeprav tudi sama nisem najbolj domača s poznavanjem uradov in se ponavadi v labirintu birokracije ne znajdem najbolje. Pa ni bilo tako. Čeprav sva v prvi urad vstopila izven uradnega delovnega urnika, nas je tajnica prijazno sprejela in nam posredovala vsa potrebna pojasnila in napotke. Prijatelj je bil zadovoljen in presenečen in začel mi je pripovedovati, kako je v Sloveniji zaznal evropskega duha, ki ga v Italiji že dolga leta pogreša.

"Neverjetno je pravzaprav, koliko poti je Slovenija prehodila v teh pičlih šestnajstih letih," je rekel, "ne bo minilo dolgo časa, ko bo Nova Gorica veliko, sodobno mesto s tehnološkimi parki, živahno ekonomijo in visokim življenjskim standardom. Gorica pa bo čez nekaj let samo zaspana podeželska vasica, predmestje, ki si ga bodo tujci bežno ogledali samo zaradi gradu in palače Athems."

Še bolj prijetno presenečenje nas je čakalo na Upravni enoti na Bevkovem trgu. Moj prijatelj je povedal, da je tujec, da bi želel te pa te papirje, takoj je dobil vse potrebne informacije, pa še prijetno nam je bilo, ko smo se z uradnico nasmejali ob pisanju njegovega dolgega nemškega priimka. In v petih minutah sva bila spet pri avtomobilu.

"No vidiš," mi je z nasmehom dejal prijatelj, "pa sem plačal celo uro parkirnine, ker sem vajen dolgih vrst in okornega italijanskega birokratskega aparata."

In sva se zapeljala domov, medtem ko so se Novogoričani veselo sprehajali v sončnem jutru in posedali pred kavarnami, prijatelj pa je občudoval živahno mlado mesto in me vprašal, ali je v Sloveniji vse tako lepo urejeno. Pritrdila sem mu, saj doslej nisem imela negativnih izkušenj, ter mu naštela nekaj pozitivnih plati slovenske zakonodaje.

"To je pravzaprav Evropa," je povedal prijatelj, "tudi v Nemčiji je podobno. Le Italija se, ujeta v klešče zastarelih zakonov in okornega birokratskega aparata, nikakor ne more preleviti v človeku prijazno državo."

Bila sem zadovoljna, ko sem se sama vračala domov, ponosna na to, kar mi je nekako pripadalo in kar mi je prijatelj, ki je trenutno živel v Italiji, zavidal. Lepo je misliti, vedeti in reči, to je Slovenija, to je moja domovina.

Nekoliko manj zadovoljen in veliko bolj zaskrbljen nad spremembami v Sloveniji je krajevni italijanski tisk, z dnevnikom Il Piccolo na čelu. Skoraj ne mine dan, da bi v njem ne brala o Tržačanih, ki se selijo v Slovenijo skupaj s svojimi podjetji in dejavnostmi. Med njimi naj bi bili številni posamezniki, ki so si na Krasu kupili stanovanje ali domačijo, pa tudi večja, pomembna podjetja, celo nekaj tistih, ki delujejo v sklopu tržaškega Sinchrotrona. Mlada država je za podjetnike privlačna, davki so nižji, veliko je kvalificirane delovne sile in mladih univerzitetnih izobražencev. In veliko je posameznikov, ki z veseljem in zadovoljstvom pripovedujejo, kako lepo so si uredili življenje v sosednji državi. Tržaški politiki so nad tem precej zaskrbljeni in stalno opozarjajo na beg kapitala. Med njimi prednjači tržaški župan Dipiazza, ki skuša dati politično težo svoji jezi s poceni in neutemeljeno zahtevo po zaprtju slovenske nuklearke ali vrniti mestu ugled z zmago na regati Barcolana. Koliko denarja je pravzaprav Trst zapravil samo za to, da je preplačal tuje posadke in najel prestižne jadrnice, ki so morale premagati tako zasovraženo slovensko Maxi Jeno. Ampak letos je bilo drugače: Maxi Jena je bila sicer na regati druga, bila je pa moralna zmagovalka, ki je s svojim pogumom in tehnično brezhibnostjo požela topel in prijateljski aplavz Trsta. Tistega Trsta, ki je končno razumel, da nima smisla metati v morje denarja samo zato, da bi pokazal premoč nad... sosedom. Tržaški župan Dipiazza sedaj brez moči opazuje sosednjo državo, s katero je vse do danes odklanjal vsako sodelovanje, kako s polnimi jadri hiti zmagi naproti. Tokrat Trsta ne bo rešila nobena najeta novozelandska posadka, ne bodo ga rešili burja in visokodoneči nacionalistični plakati, ampak samo spoznanje, da sta napredek in blagostanje mogoča samo na osnovi spoštovanja, sodelovanja in predvsem dobrososedskih odnosov. Medtem ko marsikdo tega še vedno noče razumeti, pa Slovenija pogumno jadra naprej v regati, ki je veliko pomembnejša kot Dipiazzova Barcolana.

Suzi Pertot

Veletrgovec Mirko Tuš najbogatejši Slovenec

Društvo Zares nov udeleženec v politiki

V Sloveniji je bilo v prejšnjih dneh več dogodkov, ki bodo bodisi zaznamovali stanje in težnje v državi ali pa pomenijo začetek novih procesov v dinamičnem razvoju demokracije, politike in celotne družbe. Stranke si prizadevajo, da bi pridobile tisti del političnega prostora, ki ga je imela LDS, ki še naprej razpada. Pri tem je najbolj aktivna Socialno demokratska stranka Boruta Pahorja, ki očitno hoče prevzeti vodilno vlogo v slovenski levici. O prestopu k socialnim demokratom se s Pahorjem dogovarja tudi vodja poslanske skupine LDS, nekdanji predsednik te stranke in premier, Anton Rop. V proces nove razdelitve političnega prostora in vpliva v težnji za pridobitev deleža v oblasti, se je vključilo šest nekdanjih poslancev Liberalne demokracije Slovenije, vključenih v skupino nepovezanih poslancev, ki so ustanovili društvo Zares. Gre za politično združbo, ki jo vodi nekdanji najbolj obetavni podpredsednik LDS Matej Lahovnik in naj bi jo čim prej preoblikovali v politično stranko. Ustanovitelji društva so zapisali, "da vabila za članstvo ne bodo nikomur osebno pošiljali, vendar Zares odpira politični prostor in daje možnost za sodelovanje vsem, ki je sedaj nimajo."

Za zdaj je povsem negotovo, ali bo društvo uspešno, njegova usoda pa je v veliki meri odvisna od tega, če se bo v novo politično združbo, ki nastaja na pogorišču LDS, vključil Gregor Golobič, poleg dr. Janeza Drnovška morda najbolj izkušen slovenski politik.

Državni zbor je zavrnil predlog državnega poglavarja, naj za novega guvernerja banke Slovenije imenuje Andreja Ranta, sedanjega viceguvernerja centralne banke. Poslanci koalicije dr. Janezu Drnovšku predlagajo, naj se s parlamentom posvetuje o novem možnem kandidatu za guvernerja, kar je sicer predvideno v ustavi in zakonih, toda državni poglavar tega najbrž ne bo storil. Morda ta primer najbolj dokazuje, da v Sloveniji dejansko nastaja neka oblika ustavne krize. Državni zbor bo sicer imel do konca meseca še eno zasedanje, na katerem bi lahko imenoval novega guvernerja centralne banke. Sedanjemu guvernerju Maksu Gaspariju mandat preneha v soboto, 31. marca.

V javnosti, najbolj v politični, odmevajo izjave nekaterih predstavnikov EU, naj bi Slovenija in Hrvaška spore glede meje rešili z arbitražo. Premier Janez Janša je poudaril, da bi moralo mednarodno razsodišče odločati o celotni meji, torej o morskem, a tudi o kopenskem delu. Zagreb doslej ni predlagal postopka, predmeta in cilja arbitraže, o čemer bi morala odločati parlamenta obeh držav. Predsednik vlade Janez Janša opozarja, da odnose med Ljubljano in Zagrebom bremeni dejstvo, da je Hrvaška nezanesljiva in neverodostojna država, saj je preklicala znani sporazum o meji, ki sta ga sklenila nekdanja premiera dr. Janez Drnovšek in Ivica Račan. Hrvaška, je povedal predsednik vlade Janez Janša med obiskom v Bruslju, doslej niti enemu našemu lastniku nepremičnine na Hrvaškem ni priznala uradnega statusa, čeprav je svoj trg nepremičnin dolžna odpreti vsem državljanom evropske povezave. Slovenska ljudska stranka je v novem obdobju krize s Hrvaško sporočila, da bo v parlamentu zahtevala razpravo in sprejem posebnega dokumenta o meji s sosednjo državo.

Revija slovenskih poslovnežev Manager je objavila lestvico stotih najbogatejših Slovencev. Na prvem mestu se je s premoženjem, vrednim 240 milijonov evrov, uvrstil veletrgovec in podjetnik Mirko Tuš iz Celja. Svojo prvo trgovino na debelo v Slovenskih Konjicah, veliko 250 kvadratnih metrov, je odprl leta 1989. Med odmevi, po objavi seznama najbogatejših Slovencev, so najbolj številna mnenja, da mnogi samo z delom in drugimi poštenimi načini ne bi mogli v nekaj letih pridobiti tolikšnega premoženja. Ob tem navajamo, da v Sloveniji okoli 10 odstotkov prebivalcev živi v revščini.

Pisatelj Zorko Simčič: ali še vedno vlada po deželi strah?

V novi številki katoliškega tednika Družina je objavljen obsežen pogovor z Zorkom Simčičem, pisateljem in akademikom ob njegovi 85-letnici. Bil je zmeraj zelo plodovit na svoji pisateljski poti. Samo v zadnjih treh mesecih je izdal pet knjig oz. knjižic. V intervjuju podaja zanimive poglede in stališča glede sedanjih razmer in stanja v državi. Avtorja pogovora, Lenart Rihar in Ksenja Hočevar, sta zapisala, da po vrnitvi iz Argentine v domovino leta 1994, "kjer koli se pojavi, kot naliv vedrine zanikuje svoj "rahli pesimizem"." Glede prihodnosti pa slavljenec meni naslednje: "Če ne pride do preroda, si ne bi delal iluzij. Začeti je treba pri otroku oz. pri starših. "Pametnim in pogumnim", naj bi bil napis na pročeljih vseh šol. Lahko si pameten, pa si strahopetec in se umakneš. Obmolkneš. "Iz previdnosti," rečemo navadno. Pa bi kdaj kazalo pomisliti na Sirahovo misel, da boljši je človek, ki skriva svojo neumnost, kot človek, ki skriva svojo modrost. A tudi pogum brez pameti je nevaren. Slovenski kristjani se z marsičim ne strinjamo, toda ne povemo javno svojega mnenja. Ali še vedno vlada po deželi strah? Ali pa smo se tudi mi podali po poti udobnosti? Za vsako ceno?"

Marijan Drobež

Tudi predlog o preimenovanju in preselitvi koprske škofije v Vipavo

Na Primorskem različna stališča o številu bodočih pokrajin

Sočasno z napovedmi vlade in njenega predsednika Janeza Janše o pripravah za uvedbo regionalizacije, to je ustanovitev pokrajin kot druge stopnje lokalne samouprave, so se tudi na Primorskem začele razprave o tem, koliko naj bi bilo na tem območju omenjenih novih enot preurejene samouprave. Poslanci iz Primorske se zavzemajo za eno pokrajino, ki bi se po njihovem mnenju lahko uspešno in učinkovito soočala s sosednjo deželo Furlanijo-Julijsko krajino. Župani nekaterih občin in posamezne organizacije tako imenovane civilne družbe pa predlagajo oblikovanje treh pokrajin, v Kopru oz. ob slovenski obali, v Novi Gorici in v Postojni. Takšna razčlenitev naj bi ustrezala preteklosti in značilnostim omenjenih območij. Forum za Goriško, to je nestrankarska in nepolitična organizacija civilne družbe, ponavlja svoja že zdavnaj sprejeta stališča, da je Goriška (imenovana tudi Posočje) samostojna tvorba, ki obstaja že nad tisoč let in mora tudi zato dobiti značaj, podobo in vlogo samostojne pokrajine na Primorskem oz. v Sloveniji. Predsednik Foruma za Goriško Boris Nemec je o možni Goriški pokrajini naslovil več vprašanj predstavnikoma Zveze za Primorsko, polemika med obema dejavnikoma civilne družbe pa se nadaljuje.

Predsednik politične stranke Zveze za Primorsko Pavel Gregorčič in predsednik njenega glavnega odbora Aleksander Lemut sta na srečanju s časnikarji v Novi Gorici, 5. marca, podrobno utemeljila usmeritev in stališča te stranke glede regionalizacije. Poudarila sta, da v razpravah na raznih ravneh omenjajo možnost oblikovanja treh pokrajin, na obali, v Novi Gorici in v Postojni, toda Zveza za Primorsko se bolj zavzema za ustanovitev same pokrajine (regije) za celotno Primorsko. To telo druge stopnje lokalne samouprave bi se po njunem mnenju lahko tudi učinkovito postavilo proti pritiskom in politiki iz Italije, ki teži k oslabitvi Slovenije. Na tako politiko opozarja tudi znana izjava italijanskega predsednika Giorgia Napolitana, ki jo je dal ob letošnjem dnevu spomina na italijanske izgnance in žrtve tako imenovanih fojb.

Glede oblikovanja pokrajin še vedno ni nič gotovega in odločenega o tem, kakšne bodo njihove pristojnosti in iz katerih virov bodo dobivale sredstva za svoje delovanje. Po doslej sprejetih stališčih vlade naj bi pokrajine pričele delovati proti koncu leta 2008. Zoper njih pa še vedno obstajata odpor in nasprotovanje t.i. birokratskih struktur, ki jim je bolj po volji sedanja centralizirana država Slovenija.

Na omenjenem srečanju s časnikarji v Novi Gorici je Pavel Gregorčič, predsednik Zveze za Primorsko, omenil tudi vprašanje koprske škofije. Takole je razmišljal: "Morda bi sedanja škofija lahko dobila bolj ustrezen sedež. Ta bi bil lahko v Vipavi, kjer je že del potrebne infrastrukture, ki bi jo bilo mogoče nadgraditi do potrebnega nivoja za razvoj na šolskem in znanstvenem področju. Ne nazadnje je iz okolice Vipave verjetno bil eden izmed štirih velikih cerkvenih učenjakov, sveti Hieronim. Za slovensko kulturo in samozavest je dobro poznati in priznavati zgodovinske korenine. Morda bi lahko Forum za Goriško in Zveza za Primorsko skupaj naredila kaj za "Primorsko" škofijo. In ne samo za "Goriško".

M.

Novo delo zgodovinarja dr. Branka Marušiča

Prispevki k primorski biografiki

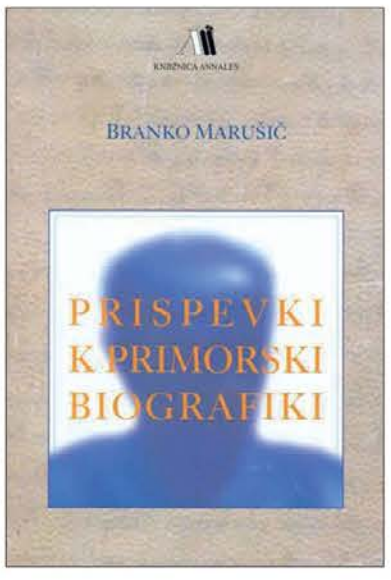

Založba Annales v Kopru je izdala novo knjigo zgodovinarja dr. Branka Marušiča z naslovom Prispevki k primorski biografiki. V njej predstavlja štirinajst osebnosti, pomembnih oblikovalcev ali protagonistov zgodovine, ki so se bodisi rodile ali pa so delovale na primorskih območjih slovenskega etničnega ozemlja. Gre za življenjepise, ki so bili sicer ob raznih obletnicah in priložnostih že objavljeni, toda avtor jih je v svojem novem delu na novo ovrednotil, temeljiteje ocenil in opisal, tako da gre dejansko za njihovo novo in celovito predstavitev v zgodovinopisju in v javnosti.

Knjiga opisuje in predstavlja štiri duhovnike, Janeza Boneša, Matijo Vertovca, Štefana Kociančiča in Andreja Marušiča, srednješolska profesorja zgodovine Simona Rutarja in fizike Lada Čermelja, urednika Ljudevita Furlanija in Ludvika Zorzuta, univerzitetnega profesorja Mihaela Štruklja, odvetnika Henrika Tumo, učitelja Josipa Baliča, slikarja in vsestranskega kulturnega ustvarjalca Vena Pilona, fotografa Antona Jerkiča in političnega aktivista Nina Furlana. Vsi našteti in obravnavani v novi knjigi so si na različne načine zagotovili mesto v zgodovinskem spominu goriških oz. primorskih Slovencev, posamezniki pa tudi v zgodovini slovenskega naroda in države. Pisec knjige vsakega posebej natančno in objektivno predstavlja ter obravnava.

Novo delo dr. Branka Marušiča obsega 235 strani, recenzijo knjige je opravil dr. Boris Mlakar, tudi znani zgodovinar in preučevalec novejše zgodovine na Primorskem. V svoji oceni je zapisal, "da je dr. Branko Marušič naš največji strokovnjak za različne vidike primorske in predvsem goriške zgodovine zadnjih dveh stoletij. To kaže njegova dosedanja izredno obsežna bibliografija. Ena izmed zelo učinkovitih metod, kako prikazati konkretno zgodovinsko dogajanje, je ravno predstavitev izstopajočih osebnosti, ki so temu času in okolju dajale svoj pečat ali celo vplivale na njegov nadaljnji razvoj. Tudi v tej novi monografiji nam avtor predstavlja take zgodovinske postave, ki so ob tem še predstavniki zelo različnih aktivnosti, tako da se ob njih seznanjamo tudi s širokim razponom intelektualnega in tudi umetniškega delovanja."

M.

Kratke

Druga izvedba Srečanja s preteklostjo

V nedeljo, 25. februarja, je bilo v Šempetru pri Gorici posebno živo. V HIT šport centru je bilo namreč 2. mednarodno srečanje zbirateljev vojaške opreme Srečanje s preteklostjo. Sejem je organiziralo Društvo soška fronta Nova Gorica. Ob odprtju dvorane, ob devetih, se je na razstavišče zgrnila množica ljudi. Do zaprtja ob 15. uri je v dvorano vstopilo preko 1000 obiskovalcev. Zbiralci, ki so razstavljali in prodajali

svoje eksponate (tokrat jih je bilo kar 70), so dobro obložili svoje mize, videl si lahko najrazličnejše predmete, in če si imel dovolj denarja, si jih lahko tudi kupil, vse od starega metka iz prve svetovne vojne do pruske čelade, vredne dobrih 20.000 evrov. Cene so bile konkurenčne, zato si je marsikdo kupil kakšen predmet, da je z njim obogatil svojo zbirko. Ponudba je obsegala razna področja: prvo in drugo svetovno vojno, material JNA in Slovenske vojske, pa še mnogo drugega. Cene so v Sloveniji nekoliko nižje kot v ostalih državah, članicah EU, zato je bilo tudi veliko kupcev iz tujine. Omeniti je treba, da so bili na srečanju prisotni tudi prodajalci iz Italije, Češke, Srbije in Avstrije. Ljubitelji orožja in zgodovine so se v Šempetru srečali tudi z drugimi somišljeniki in s prijatelji ter z njimi poklepetali. Predstavilo se je deset različnih društev. Domače Društvo soška fronta je pripravilo fotografsko razstavo o Sabotinu med prvo svetovno vojno. / Aljoša Jarc

Rezultati marketinških raziskav v slovenskem gospodarstvu

V sredo, 7. februarja, je bila v knjigarni Konzorcij pri Mladinski knjigi v Ljubljani predstavitev knjige Raziskava marketinga, ki sta jo napisala prof. dr. Dušan Radonjič in doc. dr. Matjaž Iršič. Knjigo je izdala in založila GV Založba v Ljubljani. V knjigi, ki ima 635 strani, bomo spoznali raziskovalne metode z ustreznimi vprašalniki za vsakdanjo prakso. Knjiga ima štiri dele. V prvih poglavjih bomo spoznali raziskavo marketinga, vsebino raziskav in posamezne procese raziskave marketinga. Prav to je osrednji del knjige, ki nas temeljito seznanja s temeljnimi in operativnimi fazami raziskav, od priprave raziskovalnega projekta, metod zbiranja informacij, do osnov vzorčenja, konceptov merjenja pri izbiranju primarnih podatkov ipd. Avtorja sta namenila posebno pozornost analizi zbranih podatkov, pripravi poročila o raziskavi in seveda o organiziranju aktivnosti raziskave marketinga s potrebnimi instrumenti marketinškega spleta. Knjigi je dodan mednarodni kodeks tržnega in javnomnenjskega raziskovanja. Bogata strokovna knjiga je namenjena študentom na slovenskih fakultetah in visokih šolah, kakor tudi managerjem, podjetnikom in obrtnikom pri vsakdanjem trženju in poslovanju v zahtevnem konkurenčnem boju. Delo je prvo tovrstno v slovenskem prostoru in sta ga avtorja pripravljala več let. Obogatila sta ga s številnimi slikami in preglednicami, kar olajša proučevanje. Vsako poglavje ima pojasnjene cilje, ključne besede, vprašanja za poglabljanje in seveda povzetek. Maloprodajna cena knjige je 73,44 evrov.

Na predstavitvi knjige je bila obsežna razprava o uporabi rezultatov marketinških raziskav v slovenskem gospodarstvu. Podjetja, ki so marketinško usmerjena, vlagajo veliko sredstev v raziskavo marketinga in sploh v marketinški splet. / Gabrijel Devetak

Zgornjevipavski časnik med najbolj razširjenimi lokalnimi glasili v Sloveniji

Zgornjevipavski časnik, ki ga izdaja družba Nova v Ajdovščini, je med najbolj razširjenimi glasili lokalnih skupnosti v Sloveniji. Nova številka je izšla v nakladi 7800 izvodov. Glavni in odgovorni urednik glasila je Ivan Mermolja, časnik pa tiskajo v družbi SET v Vevčah pri Ljubljani. Tudi nova številka je vsebinsko pestra in raznolika, saj poroča skoraj o vsem, kar se dogaja na območju Zgornje Vipavske doline. V uvodniku z naslovom Blažen mir na placu? glavni in odgovorni urednik piše o primernosti županove odločitve, da se gostinski lokali na Lavričevem trgu v obdobju od 1. januarja do 31. marca med tednom zapirajo ob 23. uri, ob petkih in sobotah pa opolnoči. Stanovalci trga in bližnjih gas si namreč želijo nočnega miru, glavna težava pa so t.i. "hauba partiji", ko se mladi, ki zapuščajo lokale, zadržujejo na placu, navijajo glasbo in popivajo. Eden izmed osrednjih sestavkov piše o možnostih zgraditve evropskega letalskega muzeja v Ajdovščini. Suzana Žvokelj-Ferjančič piše o možnostih razvoja Zgornje Vipavske doline, o okvirih goriške pokrajine. Le-ta bo spadala med štiri najbolj razvite pokrajine v Sloveniji. S prispevkom o branju tudi tokrat sodeluje kulturna delavka in nekdanja ravnateljica osnovne šole v Ajdovščini, prof. Ivana Slamič.

Gostovanje KD Brce v Sežani

Gledališka skupina KD Brce iz Gabrovice pri Komnu gostuje v soboto, 17. marca, ob 20. uri v Kosovelovem domu v Sežani z glasbeno ljudsko komedijo Rada Pregarca in Sergeja Verča Veselica. Režija Sergej Verč, izvirna glasba Tom Hmeljak. Predstava je v sklopu Linhartovih srečanj ljubiteljskih gledaliških skupin.

BRIŠKO PASTORALNO OKROŽJE

vabi **v soboto, 24. marca, ob 19. uri**

ob praznovanju Materinskega dne **v Medano**, kjer bo v dvorani krajevne skupnosti ljubiteljsko **gledališče Teharje-Celje** nastopalo z dramo Odrešenja:

"LETA NIČ, DAN POZNEJE"

pisatelja, Prešernovega nagrajenca, Zorka Simčiča

REŽISER: Peter Simoniti

Prostovoljni prispevki

Lepo vabljeni!

Mednarodna turistična borza v Milanu

FJK: dežela "za goste edinstvenih ljudi"

Bleščeče akrobatsko letalo Frecce tricolori in zebrasti avtobus Udineseja sta fizično simbolizirala letošnji nastop dežele FJK na mednarodni turistični borzi v Milanu. Brhka dekleta so na scenografski plaži, pa tudi s plesom in seveda za bogato obloženimi razstavnimi pulti pritegnila pozornost številnih mimoidočih. Andro Merku' je s svojimi skeči in gosti (sabljačica Marina Granbassi in drugi) tudi prispeval svoje. Na 15 tematskih "otokih" in preko 30 sprejemnih točkah, na 3.600 m2 površine, so bile prikazane zanimivosti dežele za "goste edinstvenih ljudi", kot pravi slogan reklamne turistične podobe FJK.

Illyjeva uprava je pred štirimi leti med strateška razvojna področja uvrstila tudi turizem in vložila v večletno turistično promocijo kar nekaj desetin težkih milijonov evrov. Pod taktirko deželnega odbornika za proizvodne dejavnosti Enrica Bertossija je združila ves sektor v Agencijo "Turismo FVG" in za krmilo postavila španskega menedžerja Josepha Ejarquea, ki je uspešno izpeljal turinsko zimsko olimpijado. No, vsa ta angažiranost je bila tudi letos opazna. Hala dežele FJK na novem milanskem sejmišču je bila gotovo ena od atrakcij. Tudi letos največji stand na BIT-u je privabil 20 tisoč od vseh 166 tisoč obiskovalcev in 400 akreditiranih časnikarjev, ki so si zadnji februarski vikend ogledali eno največjih (po Londonu) tovrstnih prireditev na svetu.

V ospredju je bilo morje s kričečimi plažami, a tudi z odmaknjeno lepoto lagun, portičev in toplic. Obeležene so bile moderne strukture petih deželnih smučišč, kjer se smuča brez stresa, a tudi spokojna lepota zgodovinskih mestec, kot nekakšen kontrapunkt enogastronomskim postojankam in itinerarijem, ki jih označuje mešanica srednjeevropskih, beneških in slovanskih vplivov. Med predstavljenimi biseri so bili: Oglej, Spilimbergo, Sacile, Palmanova, Čedad, Gradišče, Milje...

V svojski ponudbi FJK ni manjkalo razvedrila v naravi, od sprehodov do kolesarjenja in opazovanja ptic, na 16 tisoč hektarjih lagune, 2 parkih in 17 naravnih rezervatih. Zgodovinski itinerariji so ponujali od rimskih spomenikov do rovov prve svetovne vojne. Zadnji krik v mirnem, "slow" turizmu pa je bil golf z 9 igrišči v deželi od Trbiža do Števerjana, Trsta in Lignana.

Pulti so bili obloženi s pisanim mozaikom najznačilnejših dogodkov, od enogastronomije do kulture, filma, glasbe, gledališča in športa, ki presegajo deželno raven in prikličejo obiskovalce od vsepovsod. Na ogled so bile številne ponudbe za daljše ali krajše postanke, v hotelih, turističnih stanovanjih, sobah, kampih, na turističnih kmetijah in v drugih aranžmajih. Skratka vse, kar "turističnega" leze in gre v FJK, zlasti inovativne ponudbe.

Zraven deželne hale je bil stand občine Devin-Nabrežina, ki je predstavljal vso pestrost in lepoto, "med morjem in Krasom", kraja Lepe Vide. Deželni odbornik za kmetijstvo Enzo Marsilio je obiskal stand in sodeloval na tiskovni konferenci, na kateri so župan Giorgio Ret, odbornik za turizem Massimo Romita, predstavnika SDGZ Davorin Devetak in odbora lokalnih operaterjev Rilke Mariella Rosini orisali turistične posebnosti in zanimivosti teritorija. V standu je bilo možno dobiti, poleg lokalnih dobrot, tudi prospekte iz drugih tržaških krajev in prav na konferenci so predlagali, da bi v naslednje predstavili skupno ponudbo Krasa. Devetak je v okviru ponudbe Okusi Trsta in okolice orisal letošnje Okuse Krasa in projekt interreg Utrinki in Okusi Krasa čez mejo, ki ga izvajajo kraški gostinci z obeh strani meje. V prihodnje bi se morali pristojni dejavniki bolj angažirati, da bi bili v deželnem pregledu na BIT prisotni tudi naši tradicionalni turistični in kulturni dogodki, ki presegajo lokalne okvire in so turistično zanimivi za širši krog obiskovalcev.

DeD

Več sodelovanja med Slovenijo in Avstrijo

Slovenci največji porabniki avstrijskih izdelkov in blaga

Iz podatkov statistike, poročil gospodarskih družb in bank v Sloveniji in Avstriji je razvidno, da državi med seboj čedalje bolj tesno in uspešno sodelujeta. Avstrija je na tretjem mestu največjih trgovinskih partneric Slovenije, za Nemčijo in Italijo. Avstrijski veleposlanik v Sloveniji, sicer koroški Slovenec dr. Valentin Inzko, rad poudarja, da so Slovenci svetovni rekorderji pri porabi avstrijskih izdelkov in blaga. Vrednost blaga iz sosednje države, ki ga kupi en Slovenec, znaša 775 evrov letno. Avstrija je očitno država, katere gospodarstvo se je bolj kot katero koli drugo zarezalo v državo Slovenijo. Vendar pa obstajajo tudi senčne plati. V avstrijskih trgovinah slovenskih izdelkov skoraj ni mogoče dobiti, tudi ne pregovorno dobrih slovenskih vin ne kraškega pršuta ne sadnih sokov. Avstrija tudi še zmeraj ne dovoli prostega zaposlovanja slovenskih delavcev, čeprav sta obe državi članici EU. / M.

NOVI GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, Korzo Verdi 51 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.
Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 13. marca, ob 14. uri.

Kdor seje veter, žanje vihar

Neodgovorno dejanje Giorgia Napolitana

Podpisani protestiramo proti izkrivljenemu in iz zgodovinskega konteksta iztrganemu prikazovanju povojnih dogodkov (poboji, eksodus) s strani italijanskega predsednika Giorgia Napolitana ter proti njihovi enostranski, krivični in žaljivi proglasitvi za slovansko barbarstvo, etnično čiščenje ipd. Italija ima vso pravico spominjati se tragedije eksodusa in fojb, vendar nima pravice postavljati pri tem na oltar samo žrtve jugoslovanskega povojnega nasilja, ker tako enostransko in prirejeno prikazovanje zgodovinskih dogodkov ustvarja lažni občutek o domnevni veliki krivici, ki naj bi bila storjena Italiji, kar kliče bolj k revanši kot k spravi.

Pri povojnih pobojih in metanju ljudi v kraška brezna je šlo predvsem za sicer obsojanja vredno maščevalno represijo za prestano gorje med vojno, v italijanskem primeru pa tudi za dvajsetletno fašistično nasilje. Kajti glavnina pobojev se je izvajala na slovenski severni meji zoper desettisoče ujetih bežečih oz. s strani zaveznikov vrnjenih pripadnikov slovenskih, hrvaških, srbskih in drugih kolaborantskih enot, na naši zahodni meji pa zoper pripadnike zloglasnih fašističnih formacij. Vmes pa se je prepletal tudi politično ideološki obračun s potencialnimi nasprotniki in, kot vedno pri vsakem nasilju, so pri tem nastradali tudi nedolžni ljudje. Končno je bilo v okviru povojnih obračunavanj v nekaj dneh na podoben način pobitih okrog 20.000 ljudi samo v Milanu in okolici. Da ne govorimo o stotisočih žrtev strahotnih bombardiranj japonskih in nemških mest tik pred koncem vojne (Hirošima, Nagasaki, Dresden idr.). V naravi človeka je pač, da, kdor seje veter, žanje vihar, pa naj bo to še tako tragično in obžalovanja vredno.

V sklop teh obračunavanj sodijo tudi povojni eksodusi, zlasti surovi izgon okrog 12.000.000 Nemcev iz Vzhodne Evrope, ko so jim bile čez noč vzete vsakršne državljanske pravice, ter so bili dobesedno oropani za njihovo nepremično in premično premoženje. Čeprav je v podobnem vzdušju prišlo tudi do bistveno manjšega eksodusa iz Istre in Kvarnerja, je bila Italijanom po mednarodnih sporazumih dana možnost izbire jugoslovanskega ali italijanskega državljanstva ter so imeli dve leti časa za odločitev. Nepremično premoženje so pred odhodom lahko prodali, premično pa odpeljali s seboj. Zavedamo se, da so bila povojna leta mučna in težka v gospodarskem in političnem pogledu, vendar je bilo obdobje fašizma še drugače kruto, pa smo Slovenci in Hrvati vztrajali na svoji zemlji dve polni desetletji. Zato menimo, da je mnogo Italijanov odšlo tudi zato, ker niso bili pripravljeni deliti oblasti s sosednima narodoma, ki so ju v preteklosti obravnavali kot manjvredna in podrejena. In, končno, obstajajo ugotovljiva in dokumentirana dejstva, da je eksodus pospeševala tudi Italija v trenutkih, ko je postajalo jasno, da bodo določena mesta ali deli ozemlja pripadli Jugoslaviji. To se je npr. zgodilo na Reki 1945 in nato še v Pulju 1947, ko je Italija prek letakov in časopisnih objav pozivala svoje ljudi, naj množično zapustijo mesto, računajoč pri tem, da bi lahko s temi plebiscitarnimi odhodi vplivala na nadaljnje odločitve komisije, ki je v Parizu risala nove meje na tem prostoru.

Na koncu menimo podpisniki, da slovenske oblasti že dolgo časa podcenjujejo pomen in težo prevladujočega enostranskega in izkrivljenega prikazovanja zgodovinskih dejstev v italijanski javnosti, ki z zadnjimi dogodki postaja uradna resnica v Italiji in, žal, tudi že v Evropi. Zavedamo se, da diplomacija ne more govoriti jezika civilne družbe, vendar so institucije države dolžne, da argumentirano ovržejo potvarjanje resnice. Prvič zato, ker je posredi naše nacionalno dostojanstvo, in, drugič, ker se nam lahko primeri, da bomo s svojim molkom sokrivi za nova jutrišnja, še bolj neprijetna presenečenja, kot smo jih ravnokar doživeli s strani Italije. Hrvaška, ki je bolj v bistveno neugodnem položaju od Slovenije, odločno brani svoje dostojanstvo, tudi na ravni državnih institucij, slovenske oblasti pa v glavnem klecajo ob vsakršnem pritisku. In če sta bili do včeraj Slovenija in Hrvaška žrtev italijanske notranje sprave, se nam lahko primeri, da bo ob molku slovenskih oblasti jutri Slovenija žrtev sprave med Hrvaško in Italijo, ki sta ob razčiščevanju incidenta Napolitano-Mesić ravnokar složno ugotovili, da očitek o krvoločnih Slovanih ni bil namenjen Hrvaški. Torej naj bi veljal nekomu tretjemu...

Podpisniki:

Člani in somišljeniki Mnenjskega gibanja iz slovenske Istre: Tomaž Bizajl, Ado Butala, Milan Gregorič, Borut Jug, Jože A. Hočevar, Jože Kržič, dr. med. Stanislav Mahne, Lucijan Pelicon, mag. Bert Pribac, Dušan Puh.

Somišljeniki iz Goriške: mag. Miran Bizjak, Boris Brajnik, Darja Golja, Ana Gruden, Rafael Krkoč, Metka Klobučar, dr.med. Nenad Kohn, Tjaša Kranjc, Zvezdana Lasič, Darjo Lasič, dr. Samo Lasić, Goran Marušič, Nives Podlogar, Nataša Petrovčič, Janez Petrovčič, Franja Rejc, Bojan Šavli, Majda Trbižan, Janez Trošt, Aleksandra Vodopivec.

S soglasjem in po pooblastilu podpisnikov dostavlja izjavo

Milan Gregorič

Izjava društva TIGR ob dnevu spomina

Ob govoru predsednika republike Italije

Z obžalovanjem in z ogorčenjem smo sprejeli izjavo predsednika Republike Italije Giorgia Napolitana, v kateri je nesrečne dogodke na koncu vojne označil kot slovansko etnično čiščenje, zaradi prisvajanja ozemlja. Še posebej se čudimo temu, da je tako izjavo dal tako ugleden človek in priznan politik, ki brez dvoma pozna resnična zgodovinska dejstva. Med njimi npr. tudi to, da je država Italija dvakrat vojaško napadla naše kraje s ciljem prisvajanja ozemlja, s tem je kar dvakrat povzročila vojno nasilje, ki je samo po sebi zločin nad človeštvom, saj povzroča vsakršno gorje ljudem, na obeh straneh spopada. Prepričani smo, da mu je dobro poznano državno nasilje fašističnih oblasti med obema vojnama na našem okupiranem ozemlju, kot tudi neizzvan barbarski napad na naše ozemlje v drugi svetovni vojni brez vnaprejšnje vojne napovedi, ki je sam po sebi eden najhujših zločinov nad ljudmi.

Odklanjamo vsako polemiko o začetkih nasilja, vzrokih le-tega in preštevanju žrtev, vsi ti dogodki so jasno razčlenjeni in osvetljeni v Poročilu meddržavne paritetne zgodovinsko-kulturne komisije o slovensko - italijanskih odnosih 1880 - 1956. Uradna Italija odklanja poročilo te komisije, kar je poznano, vendar s tem odklanja svoje zgodovinarje, ki so jo zastopali v tej komisiji, vendar naj bo s tem tudi znano, da odklanja trpka dejstva in oblikuje svojo lastno resnico, ki se lahko prireja po lastni želji in potrebi. Dejstvo je, da se ni pripravljena soočiti s celotno zgodovinsko resnico, da vztraja naprej pri enostranskem in nepopolnem prikazovanju zgodovinskih dogodkov z glorificiranjem lastnih žrtev in zanikanjem drugih, kar ne vodi v spravo ali v obljubljene evropske modele sožitja in enakosti med narodi združene Evrope.

Vprašujemo, ali ne gre ob vsem tem tudi za nekakšen način revanšizma, ko se z neobičajnim ponujanjem italijanskega državljanstva prebivalcem nekdaj okupiranih dežel, z nepriznavanjem Pariške mirovne pogodbe, z neizvajanjem določil Londonskega sporazuma, s poskusi revizije Osimskih in Rimskih sporazumov ter z zanikanjem slovenskega življa v svojih mejah ter izigravanje njihovih zakonskih pravic. Ali pa je to neka prikrita želja po ponovnem pridobivanju vpliva nad ozemljem, katerega so že nekoč označili kot svojega, z neko imaginarno idejo, da imajo to pravico kot dediči nekdanjega rimskega cesarstva.

V Društvu TIGR Primorske opozarjamo: izkrivljeni zgodovinski miti so povzročili širom po Evropi že dovolj krivic in gorja. K temu nas obvezujejo žrtve takega brezumja.

V Kopru, 16.februarja 2007.

Predsedstvo Društva TIGR Primorske

Goriški in tržaški skavti na doberdobskem Krasu

Dan spomina z Baden Powellom

Letos mineva natanko 100 let, odkar je Lord Baden Powell ustanovil skavtizem. Takrat je na otoku Brownsea zbral nekaj skavtov okoli sebe in izvedel prvi tabor, sedaj pa, 100 let kasneje, je po vsem svetu več kot 30 milijonov skavtov, ki se spominjajo na ta pomembni dogodek. In res, tudi v nedeljo, 4. marca, se je vse dogajalo v tem duhu. Sicer smo se skavti vsako leto srečevali ob dnevu spomina na ustanovitev skavtizma, letos pa je bilo vse bolj doživeto. Razlika je bila tudi v tem, da smo prejšnja leta vedno gazili po snegu, letos pa nas je pričakalo čudovito pomladansko sonce.

Da bi obnovili stike, ki so se ustvarili na lanskem poletnem Jamboreeju, smo se spet srečali goriški in tržaški skavti. Kot kraj smo izbrali doberdobski Kras, neke vrste vmesno točko med Gorico in Trstom.

Program se je začel po vejah. Najmlajša veja, volčiči in volkuljice, so se zbrali pri nekdanji jameljski osnovni šoli. Tam so takoj začeli z različnimi sprostilnimi igricami, da bi se bolje spoznali. Sledila je glavna igra: volčiči so se razdelili v štiri skupine in se podali na pot. Po kraški okolici so s pomočjo voditeljev iskali postojanke in jih skušali prestati na čim boljši način. Na eni so morali v čim krajšem času preplezati z ene strani vrvi na drugo, na naslednji so se učili različnih znakov, ki jih lahko najdemo v naravi; nato jih je na velikem travniku čakal poligon, kjer so morali dokazati svoje športne spretnosti, za konec pa je bila na vrsti bolj znanstvena preizkušnja, kjer so preko eksperimenta spoznali skrivnosti kraških tal. Igra je zahtevala od otrok veliko mero sodelovanja in jih je morda prav zato tako navdušila. Lačni so se vrnili k šoli, tam pokosili, zatem pa jih je spet čakala naloga: lov na zaklad. Z zemljevidom, ki so ga našli, so v bližnjem gozdu morali najti nagrado. Naloga se je izkazala za zahtevnejšo, kot so pričakovali, naposled pa so le dosegli cilj.

Izvidniki in vodnice so imeli podobno nalogo. Tudi oni so se razdelili v pet skupin in prestati so morali različne preizkušnje. Voditelji so jim dali zemljevid in oni so s kotomerjem izračunali azimut in poiskali točke, kjer so bile postojanke. Tam so dokazovali svoje skavtske spretnosti: plezali so po vrvi, z zaprtimi očmi so poskušali različno hrano in ugotavljali, za kaj gre, na oko so morali izmeriti dolžino palice, računali merila na zemljevidu, sestavili stolico iz lesa, uprizorili skeč z danimi besedami in prestali vaje iz prve pomoči. Kar zahtevna igra, ki je seveda na koncu nagradila najspretnejšo skupino.

Tudi klan in noviciat sta imela na programu spoznavanje kraške narave. Startali so v Doberdobu in prehodili kar lep del poti. Marsikdo je priznal, da ga je narava očarala. Ob prihodu na cilj jih je čakala strateška igra, kjer so razdeljeni v tri skupine predstavljali tri celine, Azijo, Afriko in Ameriko, ki so morale med sabo trgovati, upravljati s surovinami in pridelovati izdelke. Igra je zahtevala od njih precejšen trud in koncentracijo. Sledilo je kosilo, nato pa so se peš odpravili proti Jamljam.

Bolj pustolovskemu delu dneva je sledil skupni program. Vse veje so se zbrale pri šoli v Jamljah in v skupnem zboru, po skavtski pesmi, dočakale Badna Powella... pravzaprav osebo, ki je Badna Powella zastopala. Ob stoletnici jim je povedal marsikaj o sebi, o svojem življenju in skavtizmu na splošno. Čudil se je temu, kako so se skavti v sto letih neverjetno razširili po vsem svetu in ne le v Angliji, kjer so nastali. Spodbujal jih je k temu, da bi se še naprej ohranjali in podpirali skavtske vrednote, ki so temelj skavtizma in razlog, da je ta še vedno aktualen. Spodbujal je k časti in ponosu, k spoznavanju in poglabljanju stikov in prijateljstev, k sprejemanju sočloveka, k iskanju izkušenj in dogodivščin, kajti skavtizem je vse to in še mnogo več. Pomeni tudi različen pristop do življenja, ko se lahko ustavimo kljub frenetičnemu ritmu, ki nam ga današnja družba vsiljuje.

Za konec smo imeli sveto mašo, ki jo je daroval g. Bedenčič.

Tako smo sklenili to čudovito srečanje, ki je bilo poleg brezhibne organizacije tudi zelo pozitivno zaradi novih vezi, ki se ustvarjajo med nami. Gotovo nas je spodbudilo za nadaljnje vztrajanje, tako da ne dvomimo v še številna praznovanja podobnih pomembnih obletnic!

Tanja Zorzut

Zamejski šport

Pri Devinu skrb za vzgojo najmlajših kolesarjev

Prejšnji teden smo se razpisali o lonjerski kolesarski dirki, dogodku, ki ga nekako enačimo s to športno panogo pri nas. Vsaj za Kolesarski klub Adria predstavlja ta prireditev res vrhunec in sploh cilj sezone, saj drugače v Lonjerju gojijo le rekreativno kolesarjenje, ne pa tekmovalnega. Nasprotno se mladim navdušencem pritiskanja na pedale v drugačni obliki posvečajo pri Smučarskem klubu Devin, ki se že vrsto let (čeprav gre za mlado društvo) ukvarja bodisi s cestnim bodisi z gorskim kolesarstvom.

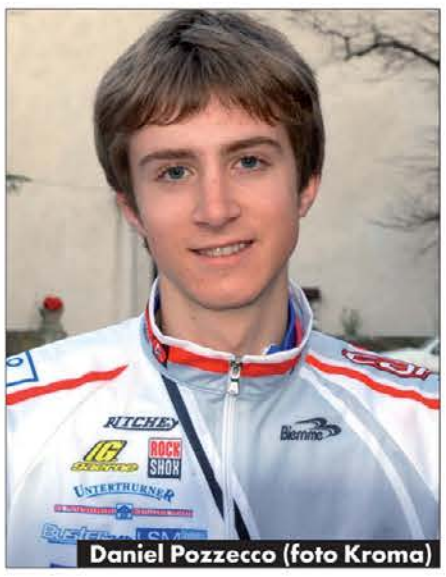

Daniel Pozzecco (foto Kroma)

SK Devin je odraz vse devinsko-nabrežinske občine, ne le vasi Devina, kjer se je organizacija rodila, ali Slivnega, kjer ima društvo svoj sedež.

V zadnjih letih je bilo delovanje te športne ustanove, ki ji predseduje neutrudni Dario Štolfa, nadvse pestro, uspešno, pa tudi razburkano. Rosno mladi Daniel Pozzecco je v gorskem kolesarstvu klubu prikolesaril celo državni naslov v svoji kategoriji. Bilo je več drugih odmevnih rezultatov, celo uveljavitev na mednarodni ravni, vsako leto pa je vodstvo kluba moralo žal začeti vse znova. Pred dvema letoma je namreč iz športnega društva Devin odšlo veliko najmlajših domačih kolesarjev, ki so sledili nekemu trenerju v drug klub na Goriško. Lani poleti pa je nov potres v društvu povzročila dopinška afera okrog zloglasnega španskega zdravnika Eufemiana Fuentesa, v katero je bil vpleten (sicer do danes brez dokazov ne kakršnekoli obsodbe) športni vodja in glavni trener tekmovalne ekipe Saško Kalc. Priznati pa moramo, da je slednji pri Devinu opravil z mlado generacijo v dveh letih in pol veliko delo, hočeš nočeš pa so ga julija, čisto sredi sezone, po odločitvi glavnega odbora, morali suspendirati. Tako so tekmovalci ostali brez pravega vodje in ob koncu sezone so se morali v Slivnem ponovno reorganizirati.

Že v prejšnjih letih sta drugam odšla uveljavljeni Christian Leghissa in obetavna Sharon Starc, letos pa je kovčke pospravil še paradni konj, že omenjeni Pozzecco, ki se je odločil za nastopanje na višji ravni v daljnem Roveretu. Pri Devinu so začetnike - edino pravo tekmovalno ekipo - zaupali trenerju iz Tržiča, za najmlajše, nekakšno kolesarsko šolo, pa skrbi novi športni direktor in nekdanji kolesar Ivan Sosič. Tekmovalcev, starejših od trinajst let, je ostala le peščica in trenirajo po individualnem programu oziroma se pridružujejo kaki vadbeni skupini na Goriškem, kjer je dejavnost zelo razvejena in živahna in kjer tekmuje v večinskih klubih kar nekaj Slovencev.

Devinčani so tudi dobri organizatorji dirk: vsako leto namreč prirejajo po slikovitih kraških trasah vsaj eno dirko za deželno tekmovanje najmlajših v gorskem kolesarstvu Junior Bike Off Road in eno tekmo po cesti. Pred nekaj leti so uspešno organizirali celo državno prvenstvo MTB za mladinske kategorije.

Nekaj slovenskega je v kolesarstvu tudi v Čedadu, kjer deluje dvojezični Kolesarski klub Benečija.

HC

NOGOMET

Elitna liga: Juventina - Sarone 1:2, Union 91 - Vesna 1:0.
Promocijska liga: Kras Koimpex - Pro Cervignano 0:1.
1. amaterska liga: Pieris - Primorje Interland 0:2, San Lorenzo - Primorec 1:1.
2. amaterska liga: Zarja Gaja - Breg 0:1, Azzurra - Sovodnje 3:2.
3. amaterska liga: Mladost - Fossalon 3:3.

KOŠARKA

C liga: Bor Radenska - Bassano 79:84, Jadran Mark - Eraclea 68:83.
D liga: Barcolana - Breg Minimax 60:94, Kontovel - Athletismo 64:57, Goriziana - Sokol Ca' d'Oro 85:79.

ODBOJKA

Moška B2 liga: Sloga - Fiemme Fassa 1:3.
Moška C liga: Val Imsa - Prata 2:3, Soča ZBDS - San Vito 1:3.
Ženska D liga: Sanvitese - Sloga List 0:3, Bor Breg Kmečka banka - Staranzano 1:3.
Moška D liga: Sloga Televita - Naš Prapor 3:0, Olympia Tmedia - Il Pozzo 3:1.

HOKEJ IN LINE

A1 liga: Padova - Polet Kwins ZKB 3:3.

NAMIZNI TENIS

Ženska A2 liga: Kras ZKB - Novara 5:4.

BALINANJE

Play-out B liga: Gaja - Čedad 8:10.

SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO VZGOJO EMIL KOMEL Snovanja

Mladi primorski violončeli in kontrabasi

Na drugem letošnjem "Snovanju", ki je bilo v petek, 9. marca, v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici, so zaigrali violončeli in kontrabasi.

Srečanje med učenci primorskih glasbenih šol (GŠ Nova Gorica, GŠ Ajdovščina, GŠ Koper-Izola-Piran, GŠ Postojna, GŠ Sežana, GM Marij Kogoj Trst in SCGV Emil Komel Gorica) je potekalo v prijetnem vzdušju in je dokazalo, da se tudi to področje pozitivno razvija, saj je vseh enaindvajset nastopajočih suvereno izvedlo svoj program. Nastopali so solisti ob spremljavi klavirja, pa tudi različni komorni sestavi in orkester violončelov in kontrabasov, ki ga je za to priložnost vodil prof. Peter Filipčič. Uvodoma sta številno občinstvo staršev, učiteljev in učencev pozdravila koordinatorka srečanja prof. Petra Vodopivec in ravnatelj Centra Komel prof. Silvan Kerševan, ki je poudaril pomembno vlogo Zveze primorskih glasbenih šol (ZPGŠ) na področju glasbenega izobraževanja in priznal, da se je tudi na Centru Komel začela pot navzgor prav v stiku in strokovnem sodelovanju s tem društvom. Ob koncu skoraj dveurnega programa je spregovorila še prof. Suzana Furlan Mitev, ravnateljica GŠ Postojna in predsednica ZPGŠ. Izrazila je svoje zadovoljstvo ob uspešnem koncertu in se zahvalila vsem sodelujočim, še posebno prof. Bojanu Glavini, ki je za to srečanje napisal skladbo za orkester in so jo mladi glasbeniki prvič zaigrali.

Nova knjiga Goriške Mohorjeve družbe

Stanko Stanič
Življenje in delo

Zbral in uredil
Jožko Kragelj

Jožko Kragelj, poznavalec primorske polpretekle zgodovine in njenih ljudi, je za to knjižno izdajo osvetlil lik goriškega duhovnika Stanka Staniča (1893-1955) ter uredil izbor njegovih zgodovinskih člankov in literarnih prispevkov.

POGOVOR Branko Belingar

Letos že tretjič na Rallyju Dakar

32-letni Branko Belingar iz Solkana je zaposlen kot komercialist v družinskem podjetju, v prostem času pa se prelevi v navdušenca za športe, ki veljajo za nevarne. Pred leti je dirkal z avtomobili in motornimi kolesi ter veliko veslal. Že več let se aktivno ukvarja s potapljanjem, zadnje čase pa se navdušuje nad ekstremnim gorskim kolesarjenjem, kar pomeni, da z biciklom na hrbtu (tam, kjer ne gre drugače) vdira v svet planincev in se potem na njem po planinskih stezah spušča z vrhov proti dolini. Ena njegovih ljubezni je tudi znameniti Rally Dakar. Letos se ga je kot član spremljevalne ekipe Mirana Stanovnika udeležil že tretjič. Vtisi so še sveži, saj se je letošnji, 29. Dakar začel 6. januarja v Lizboni, po skoraj 9000 prevoženih kilometrih pa se je končal 21. januarja v glavnem mestu Senegala - Dakarju.

Branko Belingar stoji levo, zraven njega pa je kolega Darij Novak, za njima pa toyotin terenec, s katerih sta se do Dakarja pripeljala direkt iz Nove Gorice

Pred dobrim mesecem si se vrnil z Rallyja Dakar 2007, kjer si skupaj z Darijem Novakom predstavljal novogoriški dvojec v spremljevalnem vozilu Puščavskega lisjaka Mirana Stanovnika, ki je afriške sipine z motociklom premagoval že enajstič. Kako je do tega sodelovanja sploh prišlo?

Pobudo je dal Darij Novak, ki si je želel to dirko ogledati bolj od blizu, zato je navezal stike z Miranom Stanovnikom, ki nam je potem tudi pomagal, da smo se leta 2004 na Rally Dakar prijavili kot spremljevalna ekipa.

Na samem Dakarju si bil letos tretjič. Ali obstaja kakšna razlika med dirkami v prejšnjih letih in letošnjo?

Razlika je predvsem v tem, da so dirko prevzeli novi organizatorji, francoska organizacija ASO, ki prireja tudi ostale dirke, kot npr. Tour de France. Gre za ogromen organizacijski tim in razlika se pozna v profesionalnosti in točnosti, pa tudi pri finančnih podražitvah, saj vse sili navzgor.

Lahko postrežeš z nekaj osnovnimi podatki o sami dirki, o organizaciji, logistiki, številu tekmovalcev in vozil, spremljevalcev...?

Za nemoten potek letošnje dirke je na terenu vsak dan skrbelo 2500 ljudi. Vsako leto štarta približno 250 motoristov, 250 avtomobilistov in okoli 150 tovornjakov. Vsi, ki štartajo, imajo za seboj še podporo. Običajno to pomeni skoraj še enkrat toliko vozil, tako da celotna karavana po grobi oceni znaša okrog 7000 ljudi. Logistična podpora je zelo velika. Za prevoze skrbi deset letal tipa Antonov in kakšnih 15 helikopterjev.

Spite v šotorih?

Spi se v organiziranih bivakih. Oni temu rečejo bivaki. Vse skupaj pa se zdi kot kamp. Običajno je to organizirano na območjih letaliških stez, ki veljajo v tistih krajih za najbolj varovana območja. Straži vojska. Tam postaviš šotor. Organizator poskrbi za hrano, dobro hrano. Tudi izbiraš lahko. Tuši so urejeni, a tako, po vojaško. Vse je narejeno na vojaški način. Tam prespiš in naslednji dan spet naprej.

Kako preživljajo dneve tekmovalci, lahko izvemo v številnih medijih, spremljevalci ostajajo običajno v zakulisju. Zanima me, kako vi preživljate in doživljate Dakar?

Za razliko od tekmovalcev imamo malo več časa in smo bolj svobodni. Jutranji ritual imamo zelo podoben. Vstajanje, pospravljanje, zajtrk. Razlikuje se potem od štarta dalje. Tekmovalec štarta. Skoncentriran je na road book in navigacijske inštrumente, in če ga v cilju vprašaš, kaj je videl, ni videl nič. Mi se lahko ustavimo, malo pogledamo, poslikamo, poklepetamo z domačini in tako naprej. Od cilja dalje živimo spet zelo podobno.

Kako potujete, greste za tekmovalci v kakšnem konvoju, ali lahko gre vsako vozilo po svoje, kako je to urejeno?

Obstajajo tri knjige, trije road booki, tekmovalni, asistenčni in press. Mi po navadi vzamemo press knjigo, ker smo prijavljeni kot novinarji. Asistenčna vozila se morajo držati svoje knjige in ne smejo odstopati. Imajo točno določene točke, kjer se lahko gibajo, kjer lahko servisirajo tekmovalcem vozila. Tekmovalni road book je tudi zelo... Treba se ga je držati, sicer ne prideš do konca. Mi, kot novinarji, pa lahko izbiramo med vsemi tremi. Lahko se podaš med same tekmovalce in štartaš z njimi. Seveda pa moraš imeti avto, opremljen z inštrumenti, ki te opozarjajo, da je tekmovalno vozilo za tabo in se hitro umakneš in tako naprej.

Kaj je tisto, kar vleče na to 15-dnevno in skoraj 9000 kilometrov dolgo preizkušnjo?

Težko je povedati, kaj vleče. Ko enkrat poskusiš, te enostavno nekaj vleče nazaj. Mogoče ta svoboda, ko prideš na afriško ozemlje, ko se voziš tisoče kilometrov po brezpotjih. Mogoče izziv, ki ga predstavlja to, da se orientiraš s pomočjo inštrumentov, in pa... ne vem, tudi sama vožnja, ne, toliko kilometrov prevoziti v toliko dneh.

Ko si že omenil inštrumente, za kakšne inštrumente gre?

Inštrumentov je več. GPS, kompas in trip master. GPS nam pozicionira točke, kaže koordinate, kompas kaže smer, kam vozimo, trip master pa natančno beleži prevožene metre. Vse te tri inštrumente rabiš za road book, ki je spisan zanje.

Omenil si, da imate spremljevalci možnost kontaktiranja z domačini. Koliko je teh kontaktov in kakšni so?

Domačini so zelo različni. Nekateri, predvsem tisti v turističnih območjih, ki so vajeni, da jim turisti mečejo stvari skozi okno, so zelo vsiljivi. Če jim nič ne daš, vržejo kamen za tabo. To velja predvsem za Marok, medtem ko so v Maliju ljudje že bolj umirjeni. Gledajo. Pomahajo. Če se ustaviš, pridejo zraven. Z njimi se da se pogovarjati. V Mavretaniji je podobno kot v Maroku. Takoj, ko se ustaviš, pridejo zraven in samo "fehtajo in te cukajo".

Najlepši in najgrši trenutek letošnjega Dakarja?

Najlepši trenutek... Vsekakor je to prihod v Senegal. Ne samo za nas, za vse, ki pridejo tja, je to nekaj posebnega. Veliko jih seveda ne pride. Običajno jih pride do konca le ena tretjina in tam vidiš neko zadovoljstvo, srečo vseh ljudi. Najslabše pa smo se imeli, ko smo bili sankcionirani zaradi prekoračitve hitrosti. Hitrost smo dvakrat prekoračili za 1 km/h in to ostane zabeleženo v GPS-u. Ko je vodja varnostne službe pregledoval podatke, nas je poklical v stran in rekel, da moramo plačati kazen, in sicer 500 evrov, pa še 2000 evrov. In to je bilo, mislim, tak trenutek, ko... Naenkrat "skeširati" 2000 evrov je problem, ne. Po dolgem pregovarjanju nam je potem le uspelo, da smo plačali samo tistih 500 evrov.

Branko Belingar drugi z desne med Puščavskim Lisjakom Miranom Stanovnikom in Darijem Novakom

Verjetno razmišljaš tudi o tem, kako bi bilo na Dakarju nastopiti v vlogi tekmovalca. So to uresničljive sanje ali pa so stroški, ki bi jih tak podvig zahteval, vendarle previsoki. Zanima me tudi, kako je s samo prijavo. Slišal sem namreč, da se ne moreš kar sam prijaviti, ampak moraš biti na dirko povabljen?

Prijavi se lahko kdorkoli. Poslati je treba življenjepis in predstavitev z morebitnimi rezultati s podobnih dirk in tekmovanj. Malo gledajo tudi na to, koliko je država, iz katere bi znašali stroški prijave, vse skupaj, da vidimo, kaj to pomeni. Cilj je vsekakor, da bi se Dakarja udeležili tudi kot tekmovalci, koliko je uresničljiv, to bomo pa še videli.

Že prihodnje leto?

Tudi prihodnje leto je že v igri. Še posebej zato, ker bo jubilejno. Trideseti Dakar. Pričakujemo, da se bo organizator še toliko bolj potrudil in pripravil tudi kakšno presenečenje, zato bi bilo zanimivo sodelovati.

Na eni od spletnih strani sem prebral Stanovnikovo izjavo, da bi stroški udeležbe z avtomobilom znašali okoli milijon evrov. Se strinjaš?

Milijon evrov bi stal zmagovalni avto z vso podporo, kar pomeni tovarniško ekipo, v kateri dela velika skupina ljudi, cel kup asistenčnih avtomobilov... Verjamem, da znajo biti te vsote tako visoke. Mislim pa, da bi se dalo priti skozi tudi s 100 do 200 tisoč evrov. Vprašanje je v tem, na kakšen način bi rad prevozil Dakar. Če ti je cilj priti do konca, je eno, če bi rad kaj več, pa je že druga zgodba, ki zahteva precej več denarja.

Vaš letošnji projekt bi lahko poimenovali tudi Nova Gorica – Dakar 2007, saj ste do Lizbone, kjer je bil štart, prevozili že 2500 kilometrov. Kako pa je izgledala pot nazaj, ko je bilo rallyja konec? Ste se vračali z letalom, ali ste naredili celo pot še v nasprotno smer?

Z avtomobilom smo se vračali leta 2005 in takrat smo zaključili, da na tak način nikoli več v življenju. Dol še gre, ker se ves čas nekaj dogaja, vračati se nazaj po isti trasi pa je mučno, dolgočasno in tega res ne bi ponovil. Sicer pa se vračamo tako, da se avto v Dakarju odloži v pristanišču, kjer ga organizator naloži na ladjo. Mi gremo pa na prvo letalo.

Kako je s temi zloglasnimi skrajnimi islamističnimi skupinami v Mavretaniji in Maliju? Letos so v Maliju zaradi informacij o njihovih premikih spremenili potek trase ene od etap. Si se kdaj v teh treh letih počutil ogroženega ali je Dakar tako velika organizacija, da varnost tekmovalcev in spremljevalcev ni nikoli pod vprašajem?

Sam se nisem s tem nikoli srečal. Slišal pa sem več opozoril organizatorjev, tako da sem že nekako podvomil v obstoj teh tolp in teroristov in začenjal razmišljati o tem, da organizatorji s spreminjanjem etap zaradi "kao" nevarnosti zmanjšujejo stroške. Šele ko mi je Miran (op.p. Stanovnik) povedal, kako so leta 2002 oboroženi teroristi zaustavili vse, ki jim pred temo ni uspelo priti do cilja ene od etap, in jim pobrali vse, sem začel verjeti, da obstajajo neka gibanja. Kakšne interese imajo, pa ne vem.

Trasa Ralljya Dakar poteka tudi v neposredni bližini oziroma preko minskih polj. Kje so "posejana" minska polja in kakšen je občutek, ko se voziš mimo?

Minska polja se raztezajo na meji med Marokom, Zahodno Saharo in Mavretanijo. Ker se niso mogli opredeliti, čigavo bo območje, so drug drugemu nastavili mine, tako da se še zdaj ne ve natančno, kje vse so. Kar se vožnje tiče, je pa tako, da imaš v road booku narisano traso, levo in desno od nje pa je označena smrt. To te opozarja na nevarnost. Ob straneh poti so peščene bankine, tako da veš, da je trasa tam prava. Vse skupaj jemlješ precej na lahko, dejansko pa nikoli ne veš, kaj te čaka.

Dakar vsako leto zahteva tudi nekaj žrtev. Kako je bilo letos?

Letos sta umrla dva motorista. En tekmovalec si je pri padcu zlomil tilnik, drugi pa se je, potem ko je bil Dakar 2007 že v celoti za njim, ustavil, ker ga je tiščalo v prsih, malo za tem pa ga je vzel infarkt.

Imaš v bližnji prihodnosti kakšne posebej zanimive načrte?

Načrtov je kar precej. Starejši ko sem, bolj razmišljam o vzdržljivostnih športih. Družina, ki se bo v kratkem povečala še za enega člana, mi seveda na neki način pomeni oviro pri tem, saj ne morem biti ves čas zdoma. Sicer pa bi rad spet pripravil en motor in začel znova z Enduro dirkami. Izziv so mi tudi puščavski rallyji. Pa ne Dakar, ampak drugi, ki so cenejši in lažje dostopni, v Maroku, Tuniziji. Na zadnjem Dakarju je Miran nekega večera prišel na dan z idejo o dirki Dakar Classic. To pomeni, da bi se dalo za približno 5000 evrov odpeljati dirko. Štart naj bi bil pred Eifflovim stolpom v Parizu, cilj pa v Dakarju. Dirka, rezervirana za motorje, starejše od letnika 88, naj bi se odvijala v marcu oziroma aprilu. On bo šel letos zraven, da vidi, kako to kaže, tako da...tudi to bi bil zanimiv izziv.

Nace Novak